

ח מ ש ה

חומשי תורה

מתורגם אשכנזית מחדש

ונתוסף בו בהוצאה החדשה הזאת

פירוש רש"י

עם נקודות

ע"פ כללי הקדוק לה"ק, ועם ציונים להקל קריאתו
ומתורגם אשכנזית צח וקל למען ילך בטח בו
כרב בתלמיד.

ונספחו אליהם

הערות מועילות לבאר וללבן מקומות הסתומים ברש"י
ובמאמרי חז"ל.

מאת

יהודה הלוי דעסויער

מורה ורב בקהל עדת ישראל נייא. פעסט.

בשנת זכר״ו תורת משה לפ"ק

פ ע ס ט

פערלאג פאן מ. ע. לעוו׳ס זאָהן בוכהאנדלונג קאניגסנאספע צו. 2.

ה'תש"ח

תחנת שמונה

בית המדרש לילדים

רחוב המלך דוד

ירושלים

מס' 123

התחנה נוסדה בשנת ה'תש"ח על ידי
הרב משה שמואל ז"ל

הרב

התחנה נוסדה בשנת ה'תש"ח על ידי
הרב משה שמואל ז"ל

123

רחוב המלך דוד

ירושלים

התחנה נוסדה בשנת ה'תש"ח על ידי

מס' 123

התחנה נוסדה בשנת ה'תש"ח על ידי

ויקרא א

א (ב) ויקרא אל-משה וידבר יהוה (א) דא ריעף דעם משה
אונד רעדעטע גאָטט צו

*א' זעירא

רש"י

א (א) ויקרא אל משה. לְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל אֲמִירוֹת
וּלְכָל צְוִיִּים קְדָמָה קְרִיאָה לְשׁוֹן חֶבֶה (יומא
ד' ויקרא רבה) לְשׁוֹן שְׂמֵלֵאבֵי הַשָּׂרֵת מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ.
שְׂנֵאמֶר: וְקָרָא זֶה אֵל זֶה (ישעיה ו') אָבֵל לְנִבְיָאֵי
הָאוֹמוֹת נִגְלָה עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן עֲרָאֵי וּבְלִשׁוֹן טוֹמְאָה
שְׂנֵאמֶר: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֵל בְּלַעַם (במדבר כ"ג):
ויקרא אל משה. הַקּוֹל הוֹלֵךְ וּמְגִיעַ לְאָזְנוֹ וְכָל
יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹמְעִין (יומא ד') יְכוֹל אֵף לְהַפְסִיקוֹת
הַיְתָה קְרִיאָה. תִּל וַיְדַבֵּר. לְדַבּוֹר הַיְתָה קְרִיאָה וְלֹא
לְהַפְסִיקוֹת. וּמָה הָיוּ הַפְסִיקוֹת מִשְׁתַּמְשִׁין? לִיתֵן רִיחָה
לְמֹשֶׁה לְהַתְּבַנֵּן בֵּין פִּרְשָׁה לְפִרְשָׁה וּבֵין עֲנִין לְעֲנִין
ק"ו לְהַדְרִישׁ תְּלִמְדֵי מִן הַהַדְרִישׁ (ת"כ): אֵלּוּ. לְמַעַט
אֶת אֶהְרֹן. ה' יְהוָה אֹמֵר י"ג דְּבָרוֹת נֶאֱמָרוּ בַתּוֹרָה
וּיֵא עִם הַיִּיסֵט: (במדבר כ"ג ד') „גָּטֵט פִּעֲרֵיגֵטע זִיךְ לֹא בִלַּעַס" — ויקרא
אל משה. דִּיחַ טַטִּיחֹטע דְרַחֲמֵג לֹא זִינֵעֵן מְהַרְעֵן, דִּיחַ מְבַעַר דִּיחַ מִיזַר. גַּע.
זְחִוּטֵהיִיט נִיכֵט פִּעֲרֵכְמֵהֶס. וּמֵן קְמֵנֵטע גְלוֹיבֵעֵן, דְּחַסֵט לֹוִיטֵעֵן יַעֲדֵעֵסוּמֵ.
אִיגַעֵס מְבֹזֵעֵטלֵעֵן (1) מִיִּין פִּרְיִינְדִּילֵיכֵעֵס מְנֹזֵכֵעֵן (זִינֵעֵס מְחֵעֵנֵס) עֲרֵפֶתְגֵטע,
עִם הַיִּיסֵט דְּמֵהַעַר וַיְדַבֵּר (עַר טַפְרֵמֶךְ) ד. ה. יַעֲדֵעֵס טַפְרֵעֵכֵעֵן פִּעֲלֵגֵטע מִיִּין
לֹוֹרֵן, נִיכֵט מְבַעַר יַעֲדֵעֵס מְבֹזֵעֵטלֵעֵן. וּמְלֹו דִיעֵנֵטֵעֵן מְזֹאֶךְ דִּיחַ מְבֹזֵעֵטלֵעֵ? מִזַּס
מִסָּה לִיִּיט לֹו גְמֵנֵעֵן, לֹוִיטֵעֵן מִינֵעֵס מְבַסְנִיטֵטע מֹוֹד דַּעַס מְנַדַּעַרן לֹוִי.
טַעֵן מִינֵעֵס פִּעֲרֵהַמְבֵעֵן מֹוֹד דַּעַס מְנַדַּעַרן נְחֵלְלוֹדַעַנְקֵעֵן, מִזַּס זֶךְ מְעַהַר מִיזַט
דִיעֵס לֹו בַעֲמֵבְחֵטֵעֵן, פִּעֵן מִינֵעֵס גַּעוּוֹמֵהַנְלִיכֵעֵן מְעַנֵטֵעֵן, דַּעַר פִּעֵן מִינֵעֵס
מְנַדַּעַרן גַּעוּוֹמֵהַנְלִיכֵעֵן עֵטוּמֵס לַעַרְנֵט. אֵלּוּ הַיַּעֲדוֹרְךְ וַיְיַרְדֵּן מִזַּהֲרֵן מִיִּיסַגֵּעֵטלֵמֵס.
טַעֵן. ר' יְהוּדָה עַרְקוֹמֶרֵט: דְרִימֵלַעֲהֵן מְנַרַעֲדֵעֵן וּמְרַעֵן דַּעַס מִסָּה מֹוֹד מִזַּהֲרֵן
מִיכְסַגֵּעֵמִיחֵט פִּעֲרֵגֵעֵטְרַמֶּגֵעֵן, הַינְגַעֵגֵעֵן עַרְגִּינֵגֵעֵן 13 מְנַרַעֲדֵעֵן, וּעֵלְכֵעֵ מִזַּיִס
טֹוִיעֵסלִיךְ נֹוֹךְ מֵן מִסָּה עֲרֵפֶתְגֵטֵעֵן. דְּחַס עַר נִיכֵט דַּעַס מִזַּהֲרֵן מִיטֵטֵהִי לִטֵע.
דִיע 13 מִזַּיִס טֹוִיעֵסוֹנְגֵעֵן זִינְד: לְדַבֵּר אֵתוֹ מֹו. ז. וי. זי תּוֹרַת כְּהֵנִיט. וּמֵן קְמֵנֵטע

(1) מנה. וויח לוס ב"ס, ביח דען פֿערקֿרדנונגען — ואס מן הצאן קרבנו — ואס
מן העוף עולה קרבנו — ונפש כי תקריב — או. מי דרגל.

ויקרא א

תרגום אשכנזי ב

(3) דְבַר אֱלֹהִים בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן
לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבְּקָר וּמִן־
הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם: (ג) אִם־

צו דען זאָהנען איזראעלס
אונד שפּריך צו איהנען:
ווילל יעמאנד אונטער אייך
נאַטט איין אָפּפֿער דארברין-
גען: פֿאַן דעם פֿיעה, פֿאַן
רינדערן אונד שאפֿען, זאָללט
איהר דארבריינגען אייער

רש"י

שהיו ישראל במדבר פמנודים מן המרגלים ואילך.
לא נתיחד הדבור עם משה. שנאמר ויהי באשר
תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי לאמר
(דברים ב) אלי היה הדבור (ת"כ מכילתא) ד"א צא
ואמור להן דברי נהשיבני אם יקבלום. כמה שנאמר
וישב משה את דברי העם וגו' (שמות י"ט):
(ב) אדם כי יקריב מכם. פשיקריב פקרבנות נדבה
דבר הענין (ת"כ): אדם. למד נאמר? מה אדם
הראשון לא הקריב מן הגול שהכל היה שלו אף
אתם לא תקריבו מן הגול (ביצה ב'): הבהמה. יכול
אף היה בכלל. ת"ל בקר וצאן (חולין ח'. ויקרא ד):
מן הבהמה. ולא פולתה להוציא את הרובע ואת
הנרבע (ת"כ): מן הבקר. להוציא את הנעקב: מן
הצאן. להוציא את המוקצה (תמורה פרק ו'): ומן
הצאן. להוציא את הנוגה שהמיר. פשחוא אומר
למטה מן הענין י"מן הבקר" שאין ת"ל להוציא את
הטריפה (תמורה שם): תקריבו. מלמד ששנים
מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד פשהיא

געטטקרבטען ווּמֶרען מֶלֶע
קריעגסמחנכער מוּיס דעס
פֿאַלקע; דע רעדעטע געטט
לוּ וויר" מֶלֶע וויר געלט
דער טפּרוך מיהן מייך
לוּ מונטערברייטען. נאָך
מנדערן: געהע מונד
זמגע מיהנען מיינע ווקרטע
מונד בעמנטווקרטע מיר,
מב זימ זמלעע מנכעהמען
ווּמֶלען, וויר עס הייסט:
(טמות י"ט) מונד מטה
ברמכטע וויעדער דימ ווקר-
טע דעס פֿאַלקעס. (ב) אדם
כי יקריב מכם. היער
מיזט בלֶמס פֿאַן דער דמ-
ברינגונג פֿריימוויליגער
מפֿפֿער דימ רעדע. אדם,
ווּמֶל דיענט דיעזעס ווקרט?
מכלודייטען, זמּוּימ דער
ערסטע מענט ניכט
גערויבטעס דמברמכטע, וויל מלעס
ניכט פֿאַן גערויבטעס גוטע דמבריינגען.
הבהמה. מן קמנטע גלויבען, דמס
מויך ווילדע טהיערע מיט בעגריפֿען זיען,
זמּוּ הייסט עס מוּיסדריקקליך:
"רינדער מונד טמפֿע". מן הבהמה.
ניכט מבער מלעס, מוס זמלעע, דימ לוּ
ממנד. זיער פֿערמיטונג טהמטיג
מדער זיידענד געברויכט ומונדען,
מוּיסלוּמליעסען. מן הבקר. יענע
מלס מפֿפֿער מוּיסלוּמליעסען, וועלע
מן מלעמפֿפֿער בעטטימט ומוּרען.
ומן הצאן. דמדורך ווירד יענעס
טהיער מוּיסגעטלמסען, וועלעס
טממסיג מונד מיינען מענטען
געטמדטעט המט. ווען עס (ווייטער
ווער: יו"ד) נמכמלס מן הבקר
הייסט, זמּוּ וויל דיעס ניכט
מנדערס מנדייטען, מלס מיינ
טהיער מוּיסלוּמליעסען, וועלעס
דורך מיינע פֿערלעלונג לוס
גענוסטע מונערלוּיבט מיזט.
תקריבו. היערוּיס ענטנעהמען
וויר, דמס לוּימ פֿערמקנעו
געמיינטמפֿטליך מיינ פֿריימוויליגער
געמלמפֿפֿער דמבריינגען קמנען.
קרבנכם. היערוּיס פֿאַלקע,
דמס מיינע גמלע געמיינדע
מיינ פֿריימוויליגער גמלמפֿפֿער
ברינגען קמנטע,

עֲלֶיךָ קָרִיבֵנוּ מִן־הַבְּקָר וְזָכַר תָּמִים
יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב

אָפְפֶּעַר. (ג) זָא אַיִן בְּרֹאנְדֵי.
אָפְפֶּעַר זַיִן אָפְפֶּעַר זַיִן זָאָלֶל
פֶּאָן רִינְדֶּעֶרן: זָא זָאָלֶל עַר
אַיִן פֶּעֶה לֶלְאָזַעס מֶאָנְגֶּלִיכֶעס

דארברינגען, פֶּאָר דען אינגאנג דעם שטיפטצעלטעם זאלל ער עם דארברינגען.

רש"י

בָּאָה נִדְבַת צְפוּרָה . הִיא עוֹלֹת קִיץ הַמִּזְבֵּחַ הַבָּאָה מִן
הַמִּזְבֵּחַ: (ג) זָכַר . וְלֹא נִקְבָּה . פֶּשָׁהוּא אֹמֵר זָכַר
לְמִטָּה שְׂאִין ת"ל זָכַר וְלֹא טוּמְטוּם וְאִנְדֶּרֻגִינּוּם
(בְּכֹרֹת מ"א ת"ב) . תָּמִים . בְּלֹא מוּם: אֵל פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד . לְטַפֵּל בְּהַבָּאָתוֹ עַד הַעֲזָרָה . מֵהוּ אֹמֵר יִקְרִיב
יִקְרִיב . אֶפִּילוּ נִתְעַרְבָה עוֹלֹת רְאוּבֵן בְּעוֹלֹת שִׁמְעוֹן
יִקְרִיב כָּל אֶחָד לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא . וְכֵן עוֹלָה בְּהוֹלִין
יִמְכְּרוּ הַהוֹלִין לְצָרְכֵי עוֹלֹת וְהָרִי הֵן פּוֹלֵן עוֹלֹת .
וְתִקְרַב כָּל אֶחָד לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא יָכוֹל . אֶפִּי נִתְעַרְבָה
בְּפִסּוּלִין אִו בְּשִׂאֵינוּ מִינּוּ תְלָמוּד לֹאמֵר יִקְרִיבֵנוּ (ת"ב):
יִקְרִיב אוֹתוֹ . מְלָמֵד שֶׁפּוֹפִין אוֹתוֹ יָכוֹל בְּעַל פֶּרְחוֹ
תְלָמוּד לֹאמֵר "לְרִצּוֹנוֹ" הָא פִּיצַד? פּוֹפִין אוֹתוֹ עַד
שִׂיאֵמֵר רוֹצֶה אָנִי (תּוֹרַת כְּהֵנִים; זְבַחִים קי"ט): לַפְּנֵי

עם בילדעטע מיין נחמקס.
פֶּעַר (גלייכזאמס פֶּלֶס פֶּרִיכֵי.
טע לוס נחמטיס — פֶּס
פֶּלֶן (פֶּלֶן פֶּלֶס) וועלכעס ווען
פֶּלֶן דען מיבערטי:
ססען ברמכטע. (ג) זָכַר .
זָכַר קיין ווייבליכעס, ווען
עס (ווייטער פֶּסוק רז"ד)
עבענפֶּלֶס זָכַר הייסט,
דֶּרֹוֹיִס פֶּלֶגט, דֶּרֹוֹיִס מיין
געטלעכטס. (אָזעס מוֹנֵד
לוויטטער אויסגעטלֶפֶססען
ווען. תָּמִים" פֶּהנע ליִיבֵי
פֶּעֶהלֶעַר. אֵל פֶּתַח א"מ. עַר
הַפֶּט עס ביז לוס פֶּתְרֶהמֶן

לו בעזמרגען. וועלן טטעהט דאס ווערט יקריב ווידערהעלט (1) מאלודייטען,
ווען לוייז גמלמפפער פֶּלֶן לווייז פערמאכען פֶּעֶרמאכען ווערדען זאלטען, זע
קאמן דאך יעדער מיין זיינעס נחמען עם דערברינגען, עבענזא מיזט עם ביז
זיינעס גמל. מוֹנֵד זיינעס מונגעווייהעטען טהיערע דער פֶּלֶן, זע קאמן דאס
נאך (לוס פֶּפֶּעַר) ניכט געווייהעטע טהיער פֶּעֶרקויפט ווערדען זיינעס,
דער מיין גמלמפפער ברויכט, ווערדוך כון ביידע לוגלייך גמלמפפער זיין קאכען
מונד יעדעס ווירד מיין נחמען דעסען דערבערמכט, דער עם דערלוברינגען
בעמבזיכטיגטע. ווען קאכעטע זבער גלויבען, זעלבסט ווען עם מיט (לו פֶּפֶּעַר)
מונגעאיינגעטען סטיקען דער מיט מונגלייכער פֶּפֶּעַר גמלמפפער (2) פֶּעַר.
מענגט זינד, ווערע עם גלייכפֶּיעל, זע הייסט עם: יקריבנו. ד. ה. ער זאל עם
מיין גלייכער ווייזע דערברינגען. יקריב אוֹתוֹ. היערויס פֶּלֶגט, דאס ווען זיין
לווינגען קאמן (3) מוֹנֵד ווי זאלטע דיעס לונגסטווייזע געטעהען? דע עם דאך
הייסט: לרצונו. "מויס פֶּרִיעַס ווילען"? ווען לוינגט זיין נחמליך, ביז ער זעלבסט

1) ד. ה. מיין יקריבנו מוֹנֵד יקריב.
2) פֶּלֶס: גמלמפפער מיט זינדפֶּעַר מוֹנֵד פֶּפֶּעַר.
3) זע ער בערייטט דאס געלייכער געטעהן הַפֶּט מיין פֶּפֶּעַר דערלוברינגען מוֹנֵד
הַפֶּט דאס פֶּפֶּעַרטהיער נאך ניכט געקויפט, זע קאמן ווען זיין לוינגען, עם
לו קויפט, דער ווען ער נור פֶּעֶרמאכען פֶּלֶגט, דאס פֶּפֶּעַרטהיער מיין דאס
היינגטהוס לו ברינגען, קאמן ווען זיין עבענפֶּלֶס דעלן פֶּהעלעטען. [זיעהע
דיעס זוכחי לור סטעלע]:

ויקרא א

תרגום אשכנזי ג

אתו לרצונו לפני יהוה: (ד) וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: (ה) ושחט את־בן הבקר לפני יהוה והקריבו בני אהרן הכהנים

צום וואהלגעפאללען פיר איהן פאר גאטט. (ד) אונד ער לענע זיינע האנד אויף דען קאפף דעס בראנדאפֿ פֿערס, זא ווירד עס וואהלֿ געפאלליג פֿיר איהן זיין, צו זיהנען אויף איהן. (ה) אונד ער שלאכטע דאס יונגע רינד פֿאר גאטט, דיא זאהנע אהארנאס אבער, דיא פֿריע־

רש"י

ה' וסמך: אין סמיכה בכמה (ת"כ): (ד) על ראש העולה. להביא עולות הזבה לסמיכה ולהביא עולו' הצאן: העולה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו? אם תאמר על פרישות ומיתו' בית דין או מיתה בידי שמים או מלקות? הרי ענישן אמור הא אינו מרצה אלא על עשה ועל לאו שנתק לעשה (ת"כ): (ה) ושחט והקריבו הכהנים. מקבלה ואילך מצות כהונה. למד על השחיטה שפשיטה בזר (זבחים ל"ב): לפני ה'. בעזרה: והקריבו. זו קבלה (זבחים

זמגט: ,,אויך ווילויגע מיין" (1) לפני ה' וסמך. (פֿאָר גאָטט נעמליך) ווּן פֿאָר אַוילֿ זיינער פֿנהאָהע געפֿפֿע פֿערט ווירד, זעהנט מוּן דיא האַנד ניכט דפֿרוילֿ. (ד) על ראש העולה. דיא זעלבע רעגעל גילט עבענֿ פֿאַלס בייא זיינען פֿעליכֿ.

ומסיגען גמלחפֿעכער, וויא זויך בייא זפֿעכער פֿאָן טפֿען, זיין בעטרעפֿלי דער האַנד זויפֿלעגונג. העולה. זיין געפֿליגעלגמלחפֿעכער ווירד זויסגעטאָפֿטען. ונרצה לו. וועלכע זינדע פֿערוזאָהנט עס? עטוּוּן זאָלכע, ווּן זויסרפֿאָטטונג, טאָדעסטטרעפֿע דורך דאָס זענטליכע געריכט, קדער דורך דיא האַנד גאָטטעס ערפֿאָלגט, קדער זויך דיא ליכטיגונג? (דער 39 טאָגען) היער זיינט יאָ דיא טטרעפֿע זויסגעטפֿרעכען? דפֿהער פֿערוזאָהנט עס נור דאָס זיבערטערטען זיינעס געבאָטעס, זונד פֿערבאָטעס, וועלכעס לו זיינען פֿאָדערן געבאָטע הינגעלעגען ווירד. (2) (ה) ושחט. והקריבו. פֿאָן דען זויפֿפֿאָנגען דעס בלוטעס פֿאָלגטען דיא פֿריעסטערליכען דיענסטע; היערויס פֿאָלגט, דאָס זויך זיין ניכטפֿריעסטער טאָלעטען דירפֿטע. לפני ה'. זיין טעמפעלֿ פֿאָרהאָל. והקריבו. דאָס זיינט דאָס זויפֿפֿאָנגען דעס בלוטעס, וועלכעס דען ערסטען דיענסט זויסֿ זמלכטע. זויס דען ווקרטזיינע והקריבו, זיא זאָלען היכברינגען" ענטנעהמען וויר, דאָס ביידעס (נאָמליך, זאָ עס זיין פֿריעסטער ווייט פֿאָן זאָלפֿערע טאָלעטעט, זוס ער זויך דאָס בלוט היכברינגען). פֿאָן דען זאָהנען זאָהרן'ס גע־

(1) ובס"ק דר"ה פריך, ולמה לי שחי קראי דכתיב יקריב אוחו, מלמד שכופין אוחו, והיכ מולא שפחיד שמור ועשיה, אזורה לכ"ד שיעשוך על כך כמו שפי' רש"י כ' כי הצאי (2) זכא. כגון לא תיקח האס על הבנים, וכתיב שלח שלח את האס, וכן לא תוטרפו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, וכן לא תגזלו, וכתיב והשיב את הגזילה, שלא נכתב בהם שום עונש, אבל אלו הנזכרים, עונשם אמור [שפחי חמתי].

אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

סטער, ברינגען דאר דאס בלוט אונד זיא שפרענגען דאס בלוט אויף דען אלטאר דינגסאום, דער דא איזט פאר דעם איינגאנג דעם שטיפט צעלטעם. (ו) אונד ער ציעהע אב דאס בראנדאפפער

רש"י

(ד) שְׁהִיָּא הָרָאשׁוֹנָה וּמְשַׁמְעָה לְשׁוֹן הַלֵּכָה לְמַדְנֵה שְׁתִּיבָהּ בְּבֵנֵי אֶהֱלן: בני אהרן. יכול הללים תלמוד לומר הפהנים (ת"כ): את הדם. וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם שני פעמים? להוציא את שנתערב במינו או בשאינו מינו. יכול אף בפסולים או בהטאות הפגמיות או בהטאות החיצוניות שאלו למעלה והיא למטה? תלמוד לומר במקום אחר דמו (ובחים פר"ח): וזרקו. עומד למטה וזרק מן הפלי לכותל המזבח למטה מהוט הסיקרא פנגד הנויות לפה נאמר סביב, שיהא הדם נתון בד' רוחות המזבח או יכול יקיפנו בחוט. תלמוד לומר "וזרקו" ואי אפשר להקיף בזריקה. אי וזרקו? יכול בזריקה אחת? ת"ל "סביב" הא פיצד נותן שתי מתנות שהן ארבע (ת"כ): אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא

סעחען ווס. בני אהרן. וזמן קאנטע גלויבען, מוידען זיח ענטהייליגעט זינד, דעהער הייסט עס הכהנים, דיח ערווקהלטען פריעט טער. את הדם. וזרקו. ווקלו טטעהט דמס דם ווידער. הקלט? דמס דיח ספרעני. גונג זעלבסט ווען עס היט דעס בלוטע מיינעט מוקה ליכען קפפערס מודער היט דעס מיינעט ניכטמוקהליכען פערמאנגט וואורדע, סטמט פיקרען ווס. וזמן קעננטע גלויבען, עס זייח לור ספרעני.

גונג טויגליך, זעלבסט ביח בלוט פערמאנגט היט מונטויגליכען קפפערן היט דעס בלוטע מיינעט זינדענאפפערס, וועלכעס מינערהאלב (דעס פמרהמנגעס אונד מויל דען מינען מוטמך מודער היט דעס בלוטע מיינעט זינדענאפפערס, וועלכעס מויל דען מיינען מוטמך (נמוילך מויל דען פיער ווינקעלן) געטפערענגט וואורדע, דמרוק הייסט עס ווייטער (ווערזי"ח) דמו זיין בלוט, (ה. ה. נור היט בלוט זיינער מרט). וזרקו. ער טטעהט מונטען אונד ספרענגט מויס דעס געפמטע מויל דיח ווקנדע דעס מוטמערעס מונטער דעס קמטען סטריך געגען דיח ווינקעל. דעהער הייסט עס: "רינגסמוס" דמס בלוט ווס מויל מלוע פיער זייטען דעס מוטמערעס געטפערענגט ווערדען. וזמן קאנטע מויד גלויבען, מוט זקולטע ער עס וויח היט מיינען פמדען מווקרייזען (סביב?) זק הייסט עס זרקו, וזן וזמן דמך מונטמגליך וויח היט מיינען פמדען מווקרייזענד מוס דען מוטמך דיח ספרענגט פמרהמען קמן. וזמן קאנטע מבער מויד גלויבען, דמס מיינמאליגעס ספרענגען הינרייכענד ווקרע, דעהער הייסט עס "סביב" וויח געטיעהט דיעס? ער גיעבט לוויח ספרענגען, דיח מיינע פיערפמכע מויסמפמען ווס. 1) אשר פתח אהל מועד, ווען עס מויס מיינמנדער

(1) מנח. שזריקה היא מן הכלי שבו קבל הדם, וזרק בכוחל המזבח כנגד חורו של מזבח הזיח מזרחית לפוכיח [נמרהמטמליך] והדס מחפפע לשחי רוחות. ואח"כ בל לקרן מערביח דרוויח [מן דען זידועסטמליכען ווינקעלן] סכנגדה וזרק מן הכלי לחורו של זויח [ווינקעלן] ונמלא ששחי מחנות הללו הדס חזרק כרה לחרבע רוחות המזבח, וזהו שנאמר "סביב"

ויקרא א

תרגום אשכנזי ד

(ו) וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֵלָה וְנָתַח אֶת־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים עַל־הָאֵשׁ: (ז) וְנָתַנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֶת־הַנִּתְחִים אֶת־הַקָּרָאשׁ וְאֶת־הַפָּדָר עַל־הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ דָּאם דָּעֵטט אויף דָּאם הָאֵלֶין, דָּאם אויף דָּעם פֿייער,

אונד צערלעגע עם אין זיינע שטיקקע. (ז) אונד עם לעגען דיא זאָהנע אהארָאנס, דעם פריעסטערס, פֿייער אויף דען אלטאר אונד אָרדנען הָאֵלֶין אויף דָּאם פֿייער. (ח) אונד עם אָרדנען דיא זאָהנע אהארָאנס, דיא פריעסטער, דיא שטיקקע, דען קאָפּף אונד אויף דעם אלטאר ליענט.

רש"י

מפני (זבחים פ"ה): (ו) והפשיט • מה תלמוד לומר העולה לרבנות את כל העולות להפשיט ונתחה אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (ת"כ): (ז) ונתנו אש • אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצורה להביא מן ההדיוט (חולין פ"א): בני אהרן הכהן • כשהוא בכהונו • הא אם עבד בבגדי פהן הדיוט עבודתו פסולה: (ח) בני אהרן הכהנים • פשהם בכיהונם • הא פהן הדיוט שעבד בשמנה בגדים עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש • לפי שאין הראש בכלל הפשיט • שכבר הותו בשחיטה • לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (ת"כ): ואת הפדר • למה נאמר? ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה • וזהו דרך פבוד של מעלה (ת"כ חולין פ"ב):

געזעטלט מיזט. (ו) והפשיט וּמָלֵנו טטעהט היער ד'טס העולה ערוּמָהנט? מנדייטענד ד'טסט מ'לע מרטען עולה 1) מין היכ • זיכט דעט הויטמבליעהענט מונד לערגליעדערנט גלייך זינד. אותה לנתחיה. נחמו • זיך ד'טסט מ'פפער, מבער דיעזע טטיקקע ניכט וויע • דער מין טטיקקע לערלעגט. (ז) ונתנו אש • מבוּמָל ד'טסט פֿייער פֿאָסן היממעל קאָסן, זק וּמָרד עט ד'מך מיה • נען לור פֿפליכט, מויך

געוואָהנליכעס פֿייער לו ברינגען. בני אהרן הכהן. דיעס הכהן דייטעט מן, ווען ער (אהרן) נאָמליך מין זיינען (בעטטימחטען מ'כט) פריעסטערקליידערן דען דיענטט פֿערריכטעט, זק ער מבער דען דיענטט פֿערריכטעט מין דען קליי • דערן מיינעט געוואָהנליכען פריעסטערס, ד'מך מיזט ער מונגעמייגנעט. (ח) בני אהרן הכהנים. מנדייטענד, ד'טסט דיא זאָהנע אהרן'ס נור ד'מך פֿאָהיג זינד, דען דיענטט לו פֿערריכטען, ווען זימ זימ מיהרען בעטטימחטען פֿיער קליי • דערן בעקליידעט זינד, זק מבער זימ מ'לס נור געוואָהנליכע פריעסטער מין דען מ'כט קליידערן (דיא נור פֿיר דען הָאָהעפריעסטער בעטטימחט וּמָרען) דען דיענטט פֿערריכטעטען, זק מיזט ער מונגעמייגנעט. את הנתחים את הראש • וויל דער קאָפּף זימ דען הויט מבליעהען ניכט זימבעגריפֿען מיזט, ד'מך ער דורך ד'טסט מ'למ'כטען גלייכווייז מ'כגעטניטען ווירד, ד'מעהר ווירד ד'מך מ'רדנען דעס קאָפּפֿעט היער בעפֿמ'לען. ואת הפדר. וּמָלֵנו ווירד דיעס ערוּמָהנט? מ'לנו •

(1) ווימ: עולת כדכה, עולת חובה, עולת בקר, עולת לחן, מי: זי ווי.

הַמִּזְבֵּחַ: (ט) וְקָרְבוּ וְקָרְעוּ יְרֵחֵיךָ בַּמַּיִם
 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ
 אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחוּחַ לַיהוָה: ס (י) וְאִם
 מִן־הַצֹּאן קָרְבָנוֹ מִן־הַבְּשָׂרִים אוֹ מִן־
 הָעוֹיִם לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:
 וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל־יַרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה
 לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּגִי אֲהָרֹן הַכֹּהֲנִים
 אֶת־דָּמָו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (יג) וְנָתַח
 אֹתוֹ לְגִתְּחִיו וְאֶת־רֵאשׁוֹ וְאֶת־פְּדָרוֹ

(ט) אבער דאס איינגעוויידע
 אונד דוא ביינע וואשע מאן
 אין וואסער, אונד דער
 פריעסער רייכערע דאס
 גאנצע אויף דעם אלטאר,
 איין בראנדאפער, איין
 פייעראפער צום ליעבליכען
 גערוך פאר גאט. (י) זא
 אבער פאן דעם קליינפיעה
 זיין אפער איזט, פאן שא.
 פאן אדער פאן ציענען צום
 בראנדאפער: זא זאלל ער
 איין פעהללאזעס מאנגריכעס
 דארבריינגען. (יא) ער שלאכ.
 טע עם אן דער זייטע דעם

אלטארס גענען מיטטערנאכט פאר גאט, אונד עם שפרענען דיא זאהנע אהארענס,
 דיא פריעסער, דאס בלוט אויף דען אלטאר רינגסאום: (יב) אונד ער צערלעגען

רש"י

אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ
 למערכה: (ט) עולה, לשם עולה וקטירנו (ובחים
 פ"ד): אשה. פשיטתנו יהא שוחטו לשם האש.
 וכל אשה לשון אש פוש"יר בלע"ז: ניהוח. נחת
 רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני: (י) ואם מן הצאן.
 וי"ו מוסף על ענין ראשון: ולמה הופסק? ליתן
 בינה למשה להתבונן בין פרשה לפרשה (ת"כ
 זבחים פרק ח'): מן הצאן מן הכשבים ומן העוים.
 הרי אלו ג' מעוטיין פרט לזקן ולחולה ולמוותם
 (ת"כ בכורות פרק ז'): (יא) על ירך המזבח. על צד
 המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון במקוה (ובחים
 כחע"נ) גתתפער זקן ער עם מין רויך מויפגעהען למסען. אשה. ווען ער עם
 טלמטעט, זקן ער עם טלמטען מיט דער ווייהונג, עם מין פייער סערלעהרען
 לו למסען, אשה הייסט מיבערזון פייערקפער (פאן אש). ניהוח. עם מיזט
 (מנגענעהע) בערוהיגונג פיר זיך, זיך בעפמהל עם, מונד מיין ווילנע געשמה.
 (י) ואם מן הצאן. דאס וי פייגט דעס ביזהעריגען מינהאלטע עטוומס לו 1
 וזרוק וזיך היער פבגעזעלט? מוס וטה רויס לו גתנען, בעטרמכטונגען לויסען
 איינעס פכשניטעט מונד דעס מנדערן מנטטעלען לו קתנען. מן הצאן מן
 הכשבים ומן העוים. דאס דריימליגע מן טויסט דרייח גמטטונגען מלס לוס
 קפערן מונגעמיגעט מויס, מלס: מלעט, קרמקעט מונד מונכיינליכעט
 פיעה. (יא) על ירך המזבח. מוין דער זייטע דעם מלמכרעט. צפונה לפני ה'.

דייטען, דאס עם זמחוט
 דעס קאפטהיילע מוין
 דען מלמכר געלעגט מונד
 מיט דעמזעלבען דימטלמכט.
 הקהלונג לוגעדעקט וזר,
 וועלכעט מויס עהרפוכט
 געגען דען הקטרמכענ.
 דען געטיהט. אשר על
 המזבח. דימ הקולטייטע זקן.
 ען ניכט מויס דער הקולטיי.
 טע הערפמכטמכטען.
 (ט) עולה. מונטער דעס
 כחע"נ) גתתפער זקן ער עם
 טלמטעט, זקן ער עם טלמטען
 לו למסען, אשה הייסט מיבערזון
 פייערקפער (פאן אש). ניהוח. עם
 מיזט (מנגענעהע) בערוהיגונג פיר
 זיך, זיך בעפמהל עם, מונד מיין
 ווילנע געשמה. (י) ואם מן הצאן.
 דאס וי פייגט דעס ביזהעריגען
 מינהאלטע עטוומס לו 1 וזרוק
 וזיך היער פבגעזעלט? מוס וטה
 רויס לו גתנען, בעטרמכטונגען
 לויסען איינעס פכשניטעט מונד
 דעס מנדערן מנטטעלען לו קתנען.
 מן הצאן מן הכשבים ומן העוים.
 דאס דריימליגע מן טויסט דרייח
 גמטטונגען מלס לוס קפערן מונגע
 מיגעט מויס, מלס: מלעט, קרמקעט
 מונד מונכיינליכעט פיעה. (יא) על
 ירך המזבח. מוין דער זייטע דעם
 מלמכרעט. צפונה לפני ה'.

(1) מנח: וי"ו מוסף, וילמוד עליון מהחוק, וה"ה, שילמוד חסון מעליון למחכה ולהפטיע וכחוח לכל הדברים המפורשים לעיל.

ויקרא א

תרגום אשכנזי ה

וְעַרְךָ הִכְהִין אֶתְּם עַל-הַעֲצִים אֲשֶׁר
עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ: (יג) וְהִקְרַב
וְהִכְרַעַים יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הִכְהִין
אֶת-הַכֹּהֵן וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶיהָ הוּא
אִשָּׁה רִיחַ נִיחֻחַ לַיהוָה: פ שְׁנֵי
(יד) וְאִם מִן-הָעוֹף עָלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה
וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אֹו מִן-בְּנֵי הַיּוֹנָה
אֶת-קָרְבָּנוֹ: (טו) וְהִקְרִיבוּ הִכְהִין אֶל-
הַמִּזְבֵּחַ וּמֶלֶךְ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר

עם אין זיינע שטיקע, נעבסט
זיינעם קאפף אונד זיינעם
פֵּעטט, אונד דער פריעסטער
אַרדנע זיא אויף דאס האַלץ,
וועלכעס אויף דעם פֵּיער
ליענט, אויף דעם אלטאר.
(יג) אונד דאס איינגעוויידע
אונד דיא ביינע וואשע ער
אים וואססער, אונד דער
פריעסטער ברינגע דאס אל-
לעס דאר אונד צינדע עם אן
אויף דעם אלטאר, איין
בראנדאפֿפֿער, איין פֵּיער-
אַפֿפֿער איזט עם, איין ליעב-
ליבער גערודך פֿאַר גאָטט. (יד)
אונד זאָ ער פֿאַן געפֿליגעל גאָטט
אייין בראנד-
אַפֿפֿער דארבריינגט: זאָ ברינגע ער דאר
פֿאַן טורטעלטיובען, אָדער פֿאַן יוני-

רש"י

ק"ט: (יד) מן העוף. ולא פל העוף. לפי שנאמר
תמים וזכר בבקר בפשבים ובעזים. תמות ונכרות
בעופו יכול אף מחוסר אבר? ת"ל מן העוף (קידושין
כ"ד): תורים. גדולים ולא קטנים: בני יונה. קטנים
ולא גדולים (חולין כ"ב): מן התורים או מן בני
היונה. פרט לתחלת הציהוב שבוה ושבוה שהוא
פסול שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים:
(טו) והקריבו. אפילו פרידה אחת יביא (חולין ס"ה):
הכהן ומלך. אין מליקה בפלי אלא בעצמו של פהן
קוצץ בצפרנו ממול העזרה וחותרה מפרקתו עד שמגיע
מיזט זכר אונד זכר ניכט כְּטווענדיג. כון זכער קמנטע זמן גלויבען,
עס דירכטע מויך זיין גליעד פֿעהלען, דזעהער הייסט עם: מן העוף, פֿמן דעס
(פֿתולוטטמנדיגען) געפֿליגעל. תורים. גראָטע, זכער ניכט קליינע טורטעלטיובען.
בני יונה. קליינע זכער ניכט גראָטע. מן התורים. מויסגעטלֿאָטטען, ווען דיא
פֿעדערן זכערניגען זיינע גמלדגעלבע פֿערבע לז בעקמזשען, זינד זיח מין יעדעס
פֿתולע פֿערווערפֿליך, דז זיח פֿיר דיח זיינע גמטטונג לז גראָטע מונד פֿיר דיח
זנדערע זכער לז קליין זינד. (טו) והקריבו. זעלבסט זיינע זיינלעלנע טויבע
קמן ער מויך דזכרניגען. הכהן ומלך. זמן דזרן דזס זכערניגען ניכט זיט
זיינעסן ווערקלייגע פֿערנעהזען, זמנדערן דער פֿריעסטער קמט עם זיט זיי-
גענער קמטע לז פֿערזיבען. ער זינידעט נחמליך זיט זיינעסן נחגעל מין דען
נחקען, פֿערנער מין דען זמלזוירבעל, ביז ער לז לזעט-מונד טפֿייזע קזחערע

בייח מיינער זכערניגען
כרויכט עם ניכט געגען
זיטטעכנזכט לז זיין. (יד) מן
העוף. ניכט זכער זולעס
געפֿליגעל מיזט לז זכערניגען
געמיינגעט, וזייל עם בייח
זינדערן, זמלען מונד ליע-
גען הייסט: תמים זכר.
זעהנע זייבעספֿעהלער מונד
זמלניך" וזמן זוט דייעס דז-
זכר נזכר בייח זינדערן דער
פֿתול זיין, בייח געפֿליגעל
מיזט זכער תמים מונד זכר ניכט
כְּטווענדיג. כון זכער קמנטע זמן גלויבען,
עס דירכטע מויך זיין גליעד פֿעהלען,
דזעהער הייסט עם: מן העוף, פֿמן דעס
(פֿתולוטטמנדיגען) געפֿליגעל. תורים.
גראָטע, זכער ניכט קליינע טורטעלטיובען.
בני יונה. קליינע זכער ניכט גראָטע.
מן התורים. מויסגעטלֿאָטטען, ווען דיא
פֿעדערן זכערניגען זיינע גמלדגעלבע
פֿערבע לז בעקמזשען, זינד זיח מין יעדעס
פֿתולע פֿערווערפֿליך, דז זיח פֿיר דיח
זיינע גמטטונג לז גראָטע מונד פֿיר דיח
זנדערע זכער לז קליין זינד. (טו) והקריבו.
זעלבסט זיינע זיינלעלנע טויבע קמן ער
מויך דזכרניגען. הכהן ומלך. זמן דזרן
דזס זכערניגען ניכט זיט זיינעסן ווערקלייגע
פֿערנעהזען, זמנדערן דער פֿריעסטער קמט
עם זיט זיינגעל מין דען נחקען, פֿערנער
מין דען זמלזוירבעל, ביז ער לז לזעט-מונד
טפֿייזע קזחערע

הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ :
(טו) וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ
אֹתָהּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם

נען טויבען זיין אַפֿער. (טו)
אונד דער פריעסטער ברינגע
עס אן דען אלטאר, קנייפע
איהם דען קאַפּף אב אונד
צינדע איהן אן אויף דעם
אלטארע, אונד זיין בלוט

ווערדע אויסגעדריקט אן דער וואנד דעם אלטארס. (טו) אויך זאָנדערע ער אב דען
קראָפּף מיט דען פֿעדערן אונד ווערפֿע איהן נעבען דען אלטאר געגען מאָרנען

דש"י

לְסִמְנֵי וְקֹצֵצֵן (חולין כ"א) : וּנְמִצָּה דָּמוֹ, לְשׁוֹן מִיץ
אֲפִיִּים (משלי ל') כִּי אִפְּסָה הַמִּיץ (ישעיה ט"ז) כּוֹבֵשׁ
בֵּית הַשְּׁחִיטָה עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהָדָם מִתְמַצָּה וְיִזְרַד
(זבחים ס"ה) : וּמֶלֶךְ וְהַקְטִיר וּנְמִצָּה. אֶפְשָׁר לֹאמַר
בֶּן? מֵאַחַר שֶׁהוּא מְקַטֵּיר הוּא מוֹצֵה; אֶלָּא. מֵהַקְטָרָה
הָרִאשׁוֹנָה בְּעֶצְמוֹ, וְהַגּוֹף בְּעֶצְמוֹ, וְכוּ' אִף מְלִיקָה בֶּן.
וּפְשׁוּטָא שֶׁל מְקַרָּא מְסוּרָם הוּא, וּמֶלֶךְ וְהַקְטִיר וְקוֹדֶם
הַקְטָרָה וְנִמְצָה דָּמוֹ כְּבָר : (טו) מִרְאָתוֹ. מְקוֹם הָרַעִי
זֶה הַנֶּזֶק : בְּנוֹצָתָהּ. עִם בְּנֵי מַעֲיָה, וְנוֹצָה לְשׁוֹן דְּבָר
הַמָּאוֹס כִּמּוֹ כִּי נָצוּ גַם גְּעוֹ (איכה ד') וְזֶהוּ שְׁתַּרְגֵּם
אוּנְקָלוֹם בְּאוּבְלִיָּה, וְזֶהוּ מְדַרְשׁוֹ שֶׁל אַבָּא יוֹסִי בֶּן

רייכט אונד טהיילט זיך
דאָן מוּס אײנמאנדער.
ונמצה דמו. (נמצה) מיזט
גלייך (מטלי זי) (ג) מיץ
מפיט, „דרוק דער נאָזע“
מפס הייל (יסעי ט"ז ד')
דער דרוק נאָהס מיין ענדע,
ער דריקט דיז טאָמלעטיק.
דוג מיבער דיז וואָנדע דעס
מאָטערעס, וואָרען דאָס
בלוט דערזעלבען מַבְּלִיעַט.
ומלק והקטיר ונמצה. וזיך

קאָן דיעס טאַטטע־פֿינדען? נאָכדעסן וואָן בערייטט רייכערט, וואָר יז דאָס
בלוט סאָן מוּסגעדריקט : וואָרען הייסט עס היער דאָך ערסט והקטיר? מַנְּ-
לודייטען, זאָוויז דער קאַפֿטע־הייל בעזאָנדערט אונד דער קאַפֿטע־הייל נעבענ-
פֿאַלס בעזאָנדערט געמאַכערט וואָרד, זאָן מוּס דיעס בייס מַבְּקִייעֿען מוּז דער
פֿאַלס זיין. דער מיינפֿאַלע זינד דיעזעס מוּסגעקעהרטען זאָטלעס מיזט, ער
זאָל מַבְּקִייעֿען אונד אַמאָען עס מיין דאָספֿאָן מוּסגעהען, נאָכדעסן בערייטט
דאָס בלוט מוּסגעדריקט וואָרדען מיזט. (טו) מִרְאָתוֹ. דיז טטעללע, וואָ דער
מוּסמאָטע אַיעגט, ד. ה. דער קראָפּף. בְּנוֹצָתָהּ. זאָממט מיהרען מיינגעוויידען
כולה הייסט, מירגענד עטוואָס פֿערמאָכטליכעס, וויז (איכה ד' ט"ו) כִּי נָצוּ.
„זיך זינד פֿערמאָכטליך“ וועלכעס מוּסקלוֹס מיט בְּאוּבְלִיָּה „זיינען מוּסמאָטע“
מיבערזעלט 1) זאָן ערקלאָרט עס אבא יוסי, וואָן מוּס נאָמליך דען זאָגען מיט
נעהמען; דיז מַנְּדערן אַעהרער מַכְּבֵּר ערקלערען דיעס זאָן: ער דורכטניידעט
דען קראָפּף וויז מיין גיטטערפֿענסטער, אונד ווירכט מיהן זאָממט דען פֿע-
דערן מוּז דער הויט וועג, בייז מיינען גאַנלעכפֿער פֿאַקס פֿיהע, וועלכעס מוּס
דער קריפּפע זיינעס הערן פֿריסט, הייסט עס: ער זאָל דיז מיינגעוויידע
אונד קניעסטיקע מיסן וואָממער וואָמען אונד מיסן דאָספֿאָן מוּסגעהן אַמאָען;

1) זאָן וויז ער וואָ פֿרשו: מיט ויז אוּבְלִיָּה גיבט — זיעהע מיבער נצו. קאָמע-
זיעד לוז סטעללע.

ויקרא א

תרגום אשכנזי ו

הַדָּשָׁן: (י) וְשָׁמַע אֶתְּוּ בְּכַנְפָיו לֹא יבְדִיל וְהִקְטִיר אֶתְּוּ הַכֹּהֵן הַמְּזַבֵּחַ עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֻחַ לַיהוָה: ס

אויף דען אָרט דער אשע. (יז) ער דייססע עם אויף ביי דען פֿליגעלן, אבער זאָנדע רע עם ניכט אב. אונד דער פריעסטער צינדע עם אן אויף דעם אלטאר איבער דעם האַלצע, דאס אויף

דעם פֿייער ליענט, עם איז איין בראנדאָפֿער, איין פֿייעראָפֿער, איין ליעב ליכער גערוך פֿאַר גאָט.

רש"י

בייח דען פֿאָגעלן זעכער, וועלכע זיך פֿאָן גערויבטען ערהאַלטען, וואס זאָן דערען זיינגעוויידע וועג ווערפֿען. קדמה. מויל דער זאָרגענ. זייטע דער הויפטטטיגע. אל מקום הדשן. מויל דער טטעלע, וועהין זאָן יע דען זאָרגען דיח זטע זב. רייטע, עבענזאָן דיח זטע פֿאָן זיינגען זאָלזאָרע, זאָן וויח דיח זטע דעס הייל. זייכטערס, וואוּדען זאָט זיך מויל דערזעלבען טטעלע זע פֿערזענגט. (יז) ושסע. שסע הייסט: זיט דער זאָן זעכרייסען, זאָן הייסט עם מויל בייח טוטון (טופטיס יד ו) וישסעהו. זאָן ער זעכרייס מויל. ריט זיחן. בכנפיו. זיט זיינען פֿליגעלן, ער

הָגֵן שָׁאָמַר נוטל אַתְּ הַהַרְקָבָן עִמָּה וְרַבּוּתֵינוּ ז"ל אָמְרוּ קוֹדֵר סָבִיב הַזֶּקֶק בְּסָפִין פֿעִין אַרְוָבָה וְנוטלוּ עִם הַנּוֹצָה שָׁעַל הָעוֹר (שבת דף ק"ה). בְּעוֹלַת בְּהֵמָה שְׂאִינָה אוֹכֵלֶת אֶלָּא בְּאָבוּס בְּעֵלֶיהָ. נֹאמֵר וְהִקְרַב וְהִקְרַעִים יִרְחֵץ בְּמִים וְהִקְטִיר. בְּעוֹף שְׁנוֹזָן מִן הַגּוֹל נֹאמֵר וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַמַּעִים שְׂאֶכְלוּ מִן הַגּוֹל (ויקרא רבה): אצל המזבח קדמה. בְּמִזְרְחָהּ שָׁל פֶּבַשׁ (ת"כ): אל מקום הדשן. מְקוֹם שְׁנוֹתָנִין שָׁם תְּרוּמַת הַדָּשָׁן לְכֹל בּוֹקֵר וְדָשׁוֹן מְזַבֵּחַ הַפְּגִימִי וְהַמְּנוּרָה וְכוּלָם גְּבֻלְעֵי שָׁם בְּמִקְוֵם (מעילה י"ב): ושסע. אִין שִׁיסוּע אֶלָּא בְּיָד. וְכֵן. הוּא אֹמֵר בְּשִׁמְשׁוֹן וְיִשְׁפְּעוּהוּ פֶּשְׁמַע הַגְּדִי (שופטים י"ד): בכנפיו. עִם כְּנָפָיו אִינוּ צְרִיךְ לְמַרְזֵחַ כְּנָפֵי נּוֹצָתוֹ (ויקרא רבה) בכנפיו. נּוֹצָה מִמֶּשֶׁ. וְהִלָּא אִין לָךְ הַדִּיזֵט שְׁמֵרִית רִיחַ כְּנָפִים נִשְׁרָפּוֹת וְאִין נִפְשׁוּ קָצָה עֲלֵיוֹ? וְלָמָּה אָמַר הַפְּתוּב יִקְרִיב? פֶּדִי שִׁיָּהָא הַמְּזַבֵּחַ שָׁבַע וּמִהוּדָר בְּקָרְבָּנוּ שָׁל עֵנִי (שבת ק"ה): לא יבדיל. אִינוּ מְפָרְקוּ לְגַמְרֵי לֵב חֲתִיבוּ, אֶלָּא קָרְעוּ מִנְּפֹ. נֹאמֵר בְּעוֹף רִיחַ נִיחֻחַ וְנֹאמֵר בְּבִהֵמָה רִיחַ נִיחֻחַ. לֹאמֵר לָךְ. אֶחָד הַמְּרַבָּה וְאֶחָד הַמִּמְעִיט וּבִלְבָד שִׁיכּוּזִין אֶת לְבוֹ לְשָׁמִים (מנחות ק"א):

ברויכט דיח פֿעדערן ניכט מוילזאָרופֿען. בכנפיו. דערזעכער זינד דיח פֿעדערן זיטבעגריפֿען; דען דעך דער גערוך פֿאָן פֿערבראָנטען פֿעדערן זעלכטע דעסן געזייכטען זעכטען אונערטרעגליך זיזט, וואוּס פֿאָלגט דער בעפֿעהל, מויל דיח פֿעדערן זיט לוּ זעפֿען? דעזיט דער זאָלזאָר מויל פֿאָן דעסן (גערינגען) זעפֿער זיינעס זאָרען זאָגעפֿילאָט זיח. לא יבדיל, זאָן וואס עם ניכט זיין לזוייח טטיקע מויל זיינעזער זעגען, זאָנדען זאָן רייטע עם פֿאָן זייקען מויל. עם הייסט פֿאָן פֿליגעלן. גאָל. זעפֿער: „לוּס זאָגענעהען דופֿט" מויל דיח. זעלבען מוילזאָרען טטעהען פֿאָן פֿיה. גאָל. זעפֿער, דיזעס זעהרט, עם געלזע גלייכזעל, זב זיינער פֿיעל זאָדער וועניג זעפֿער, ווען נור זיין זיין דעסן היזעל לזגעווענדעט זיזט.

ב (ח) וּנְפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יְהִיָּה קָרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנָּה:

(ב) (א) זא יעמאנד אבער גאטט איין שפיי זעאפפער דארברונגען ווילל: פיינעס מעהל זייא זיין אפ- פער. ער גיעסע אהל, אונד לע.

רש"י

ב (א) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנו נדבה אלא במנחה, מי דרפו להתנדב מנחת עני אומר הקב"ה מעלה אני עליו, כאלו הקריב נפשו. סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם. מביא מנחת סולת (מנחות ק"ו) שהיא הראשונה שבמנחות ונקמצת פשהיא סולת. כמו שמפורש בענין לפי שנאמרו פאן ה' מיני מנחות וכולן פאות אפוזות קודם קמיצה חוץ מזו. לבך קרניה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין (ת"כ) שנאמר, סלת חטים (שמות כ"ט) ואין מנחה פחותה מעשרון. שנאמר ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה (ויקרא י"ד) עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על פילה (ת"כ): ונתן עליה לבונה. על מקצתה מניח קומץ לבנה

ב (א) ונפש כי תקריב. דער מויסדרוקק נפש טטעהט גערטרע בייסן זעהל. אפפער, מנלודייטען, דמסט לוסן מרוען, דער געוואהנליך זיין זעהל. אפ- פער ברינגט, גאטט טפרטר, איר רעכנע זיין אפפער זון, זלס האטטע ער זיינע זייגענע פערזען געמפ- פערט. סלת יהיה קרבנו. זאגט יעמאנד: איר ווילן זיין זעהל אפפער דערברכי- גען, זא ברינגט ער זיין טפייזע. אפפער פון פיינעס

זעהלע, דיעס זיזט דמסט ערטטע מונטער דען טפייזע אפפערן, פון וועלכעס זיינע הענד פון גענעממען ווירד, זא עס נאך זעהל זיזט, וויא עס היער ער- קאמרט פוןגט, דען היער זיזט פון פיינע אפפערן דיר רעדע, וועלכע זעבער זלוע געבאקקען ווערדען, בעפער דיר הענד פון געפמסט ווירד, נור דיעזעס מויסגענעממען, דעהער ווירד עס זנחת סלת (זיין טפייזע אפפער, זא עס נאך זעהל זיזט) געמאכט סלת. הייסט נור דמסט זעהל פון וויטלען, וויא עס הייסט (טווי כ"ט ב') סלת חטים (פיינעס וויטלען-זעהל). מונד זיין טפיי- זע. אפפער דמרה ניע וועניגער זלס זיין לעהנטל זיפה זיין, וויא עס הייסט (ויקרא י"ד כ"ח) ועשרון סלת למנחה. „מונד 1/10 פיינעס זעהל לוס טפייזע. אפ- פער.“ ויצק עליה שמן: זיבער דמסט גאנלע. לבונה. מויל זיינען טהייל דעס- זעלבן, זמן זעגט זיינע הענד פון ווייהרויך דמרויל מויל זיינע זייטע; מויס דען מווסטמאנדע, (דמסט נאחליך פהל זיבער דמסט גאנלע זעהל אפפער, מונד ווייהרויך מויל זיינען טהייל נור געלעגט ומוורדע, וועלכעס דער מויסדרוק עליה מונד שמן בעקונדעט) געהעט הערפער, דמסט בייא לזויא זאלען ערגמאנלונגס- בייאזעטלען, דורך דיר לזויטע זיינע זייכטערעקונג נאגעדייטעט ווירד (אין רזוי אחר רזוי אלא למעט). נאך מנדערער זיינונג זיזט עס זא לו פערטטעהן, קהל ווירד זיבער דמסט גאנלע געמאכטען, וויל עס זיט דען זעהלע פערטענגט ווירד, מונד פון בידען זיינע הענד פון גענעממען ווירד, וויא עס הייסט, „פון דען קערנזעהל מונד פהל“ ווייהרויך זעבער קמוסט מויל זיינען טהייל דעס זעלבן, וויל עס ניכט דמזיט פערטענגט, מונד קיינע הענד פון דמפון גענעממען ווירד, וויא עס הייסט. „זעבסט זלועסן ווייהרויך“ ד. ה. נאכדען זמן

ויקרא ב

תרגום אשכנזי ז

(3) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמִּין מִשֵּׁם מֵלֵא קִמְצוּ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁמֹנֶה עַל כָּל-לְבֹנְתֶיהָ וְהִקְטִיר

געווייהרויך דארויף: (ב) אונד ברינגע עס דען זאָהנען אהא- ראָנס, דען פריעסטערן, אונד ער נעהמע פֿאָן דאָרט איינע האנדפֿאלל פֿאָן דעם פֿיינען מעהל אונד פֿאָן דעם אָהלע זאממט אללעם ווייהרויך,

דשי"י

עֲלֶיהָ לְצַד אֶחָד. וְמֵה רְאִיתָ לֹאמַר בֶּן שְׁאִין רַבּוּי אֶחָד רַבּוּי בְּתוֹרָה אֲלֵא לְמַעַט. ד"א שְׁמֹן עַל כּוֹלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא גְבֻלָּל עִמָּה בְּמֹ שֵׁנָא מִסֵּלְתָּ וּמִשְׁמֹנֶה וּלְבֹנֵי עַל מִקְצָתָה שְׁאִינָה גְבֻלָּלָת עִמָּה וְלֹא נִקְמָצַת עִמָּה. שְׁנָא עַל כָּל לְבֹנְתָהּ שֶׁלֹּא אֶחָד שְׁקִמִּין מִלְקָט אֶת הַלְּבֹנָה כּוֹלָה מֵעֲלֶיהָ וּמִקְטִירָה (סוּט"י"ז): וַיִּצַק וּנְתַן וְהִבִּיֵּאתָ. מִלְּמַד שְׁיִצִּיקָהּ וּבְלִילָהּ כְּשֵׁרִים בְּזֶר (מִנְחוֹת י"ח): (ב) הַכֹּהֲנִים וְקִמִּין מִשֵּׁם. מִקְמִיצָה וְאֵילָף מִצְוֹת פְּהוּנֵי (מִנְחוֹת י"ה ת"כ): וְקִמִּין מִשֵּׁם. מִמְּקוֹם שְׁרָגְלֵי הַזֶּרַע עוֹמְדוֹת. לְלִמְדָה שֶׁהִקְמִיצָה כְּשֵׁרָה בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹרָה אֶף בִּי"א אִמָּה שֶׁל מְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל (מִנְחוֹת ט'): מֵלֵא קִמְצוּ. יְכוֹל מְבוֹרֵץ מְבַצֵּץ וַיִּצֵּא לְכָל צֵד. ת"ל בְּמְקוֹם אֶחָד. וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ (וִיקְרָא ט"ז) לֹא יֵהָא פֶּשֶׁר אֲלֵא מֵה שֶׁבְּתוֹךְ הַקּוֹמִין. אִי בְּקִמְצוֹ יְכוֹל הִסְרָה. ת"ל מֵלֵא. הֵא בִּיצֵד? הוֹפָה ג' אֲצַבְעוֹת עַל פֶּס יָדוֹ (מִדּוֹת ל"ה) וְזֶהוּ קוֹמִין בְּמִשְׁמַע ל' הַעֲבָרִית: עַל כָּל לְבֹנְתָהּ. לְבַד כָּל הַלְּבֹנָה יֵהָא הַקּוֹמִין מֵלֵא: לְבֹנְתָהּ וְהִקְטִיר. אֶף הַלְּבֹנֵי בְּהִקְטִירָה (תּוֹרַת כֹּהֲנִים): מֵלֵא קוֹמְצוֹ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁמֹנֶה. הֵא אִם קִמִּין וְעָלָה בְּיָדוֹ גְּרִיר מֵלֵח אִז קוֹרֵט לְבֹנָה

איינע הנדפֿען מִבְּפֶסֶס. סטע, נַהֲסָת וּמִן דְּמִפְּתָן דַּעַן ווייהרויך מונד ליעס זיין מִן דְּמִוּסָן מוֹיִפֶּגֶע. הען. וַיִּצַק וּנְתַן וְהִבִּיֵּאתָ. דיעס אַהֲרָט מוֹנֵס: דְּמִסָּס דְּמִס גיעסטען מונד ווענגען מוֹיִץ פֶּתָן מיינעס פֿרעמדען (ניכט פריעסטער) פֿעֶר. גענעטעטען ווערדען דורכֿע טע. (ב) הַכֹּהֲנִים וְקִמִּין. דינ הנדפֿען וועגענעהטען מונד מוֹלֵע זאָנסטיגען פֿעֶר. ריכטונגען זינד פריעסטער. זיע דיענסטע. וְקִמִּין מִשֵּׁם. פֶּתָן דְּמִרָט וּמִן דַּעַר מוֹנֵס. מיינגעווייהעטע (ניכט פריעסטער) טטעהט, דיעס אַהֲרָט מוֹנֵס, דְּמִסָּס דיע- זעס הנדפֿען נעהטען מיבערמִן מִן דַּעַר טטעהטעל. פֿעֶרֶהֲמִין זעלבסט מוֹיִן דַּעַר 11 עוֹלָטֵן וְנִגְעָן פֿאַטלע דעס מיזר. פֿעֶרֶקעס לֹא פֿעֶרֶכִּיטען געסטעטטעט ומוורדע. מֵלֵא קוֹמְצוֹ. מִן קִמְצוֹ עטוּן גלויבער ער זאל מוֹיִן ביידען זייטען מוֹיִפֶּגֶע הייבט נעהטען, זָן הייסט עס מִנְדַּעַרן פֿעֶר טעס: (וִיקְרָא ו' ה'). וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ. מונד ער ערהעבע דְּמִפְּתָן מיינע הנדפֿען" כּוֹן קִמְצוֹ מִן גלויבען, עס זייז כּוֹר געמיינגעט, וּמִסָּס מִן דַּעַר הנדפֿען מִבְּנֵי הַמִּשְׁכָּן זיך פֿעֶרֶכִּיטעט, עס קִמְצוֹ דעמאָך עטוּן וועניגע לֹא נעהטען געסטעטטעט זיין, דְּמִהֲעַר הייסט עס היער: מֵלֵא (פֿעֶר); וויז געטיהעט דיעס? מִן ניווט עס זיט דען דרייז מוֹיִן דינ פֿאַטלע הנד גע- אַגטען פֿינגערן, מונד דיעס הייסט מִן הַעֲבָרִית מִן קוֹמִין. עַל כָּל לְבֹנְתָהּ. מוֹיִסַּעַר מוֹלֵעַן ווייהרויך מוֹס דינ הנד מִנְגַעֲפִיִּלֵּט זיין. לְבֹנְתָהּ וְהִקְטִיר. מוֹיִץ דַּעַר ווייהרויך מוֹס מִן דְּמִוּסָן מוֹיִפֶּגֶעטען. מֵלֵא קִמְצוֹ מִסֵּלְתָהּ. ווען מִבְּעַר מִן זַלֵּל-קִמְצוֹן קִדַּעַר מיינע ווייהרויך-בערעט זיט מִן דינ הנד געקִמְצוֹטען מוֹיִז,

הַכֹּהֵן אֶת אֲזְכַּרְתָּהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה: (ג) וְהַנּוֹתֵרֶת מִן הַמִּנְחָה
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאִשֵּׁי
יְהוָה: ס (ד) וְכִי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה
מֵאֲפֵה תִנּוֹר סֶלֶת חֲלֹת מִצֹּת

אין דאס דענקאפפער אויף
דעם אלטארע איין פייער-
אפפער, איין ליעבליכער גע-
רוך פאר נאטט. (ג) אונד
וואס איבריג בלייבט פאס
שפייזעאפפער זייא אהא-
ראן אונד זייגען זאהגען,
האכהייליג פאן דען פייער-
אפפערן נאטטעס. (ד) וועגן

ד: דארבריינגסט איין שפייזעאפפער, אים אפען געבאקען: זא זייא עס פאן פיי-

רש"י

פסוליה. (מנחות י"א): אזכרתה. הקומץ העולה
לגבוה הוא זכרון המנחה שבו נזכר בעליה לטובה
לנחת רוח: (ג) לאהרן ולבניו. פהן גדול נוטל
חלק בראש שלא במחלוקת וההדיוט במחלוקת
(ת"כ): קדש קדשים. היא להם מאשי ה' ואין
להם חלק בה אלא לאחר מתנת האישים (יומא י"ד):
(ד) וכי תקריב ונו'. שאמר הרי עלי מנחה מאפה
תנור (מנחות מ"ו) ולמד הפתוב שביא אז חלול
או ריקין. החלות בלולות והרקיין משוחין ונחלקו
בביתנו: במשיחתן י"א מושחן וחזור ומושחן עד
שכלה כל השמן שבלוג שכל המנחות טעונות לוג
שמן. וי"א מושחן כמין כ"י ושאר השמן נאכל

מיזט עם מונגעמייגנעט.
אזכרתה. דיז המנדפאלן,
וועלכע זען מלס הייליגעס
דערבריינגט, מיזט דמס
מנדענקען דעס טפייזע. פ-
פערס, דמדורך ווירד דער
מייגענטהיער מיט ליעב-
ליכקייט בעדמכט. (ג) לאהרן
ולבניו. דערהקהעפריעסטער
ניחוס נחך בעליעבען מיינען
טהייל לוערסט, מונד דיז גע-
וואהנליכען פריסטער טהיי-
לען דמס איבריגע מונטער
מיינמנדער. קדש קדשים.

הקכהייליג פיר זי. מאשי ה'. דיז המבען דמראן עהער קיינען טהייל, ביז דיז
דמפאן גענומענע המנדפאלן מין פייער פערלעהרט ומוזרע. (ד) וכי תקריב
ונו'. זמגט יעמנד: מיר ווילן מין טפייזע-מפפער מיטן מפען געבמקקען דמכ-
ברייגען, היעריבער בעלעהרט מונט דיז טריפט, דמסט ער ענטוועדער קובען
אדער פלמדען ברייגען קאנען, דיז קובען (חלות) זינד מיט מהל מייגעקענטען
מונד דיז (רקיין) פלמדען ווערדען בלמס מיט מהל בעטטריכען. איבער דיז
וויזע דעס בעטטריכענט זינד מונזרע לעהרער געטהיילטער מייכונג: מייגיגע
ערקלמערען, זען בעטטריכט זיז זמלמנגע, ביז דמס מהל לו ענדע מיזט, ווילן
מללע טפייזע-מפפער מיינען לוג-מהל ערפמדרען (1); מנדערע בעהויפטען
ווידער, זען בעטטריכט זיז נור מיינמל וויז מין גריעכטיעס כ"י (X) מונד
דמס איבריגע מהל, ווירד פאן דען פריעסטערן פערלעהרט. וומלו מבער טטע-
העט דמס בשמן לווייז מלן? „נקמליך מירך דמס מהל, וועלכעס דורך דמס
לווייטע מונד דריטטע פרעסטען געוואקנען ווירד, דמלו געמייגנעט לו ערקלמערען

(1) מנח. לוג מיזט מין קליינעס ממש פיר פליסטטיגע טטמפפער, ענטהמל נחך בע-
רעכנונג דער רמבינעס: זעמס מייכריסטען (וי ביצים) מדער 2/3 מיינעס הין -
או אי מכ"ד במאה.

בְּלוּלוֹת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים
 בִּשְׁמֵן: ס (ס) וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמִּחְבֶּת
 קָרְבָּנָךְ סֶלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מִצָּה תִהְיֶה:
 (ו) פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִיּוֹת וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ
 שְׁמֵן מִנְחָה הִוא: ס שְׁלִישִׁי (ז) וְאִם-

נעם מעהל, אונגעזייער טע
 קוכען, איינגעריהרט מיט אהל,
 אונד אונגעזייער טע פלאדען,
 בעשטריכען מיט אהל. (ה)
 זא אבער איין שפייזע אפפער
 אויף דער פפאנע דיין
 אפפער איזט: זא זייא עם
 פיינעס מעהל איינגעריהרט
 מיט אהל, אונגעזייערט זייא
 עם. (ו) צערשטיקקע עם אין שטיקקע אונד גיעסע אהל דארויף. דיעס איזט איין
 שפייזע אפפער. (ז) זא אבער איין שפייזע אפפער אים טיענעל דיין אפפער איזט: זא

רש"י

בפני עצמו לכהנים מה ת"ל בשמן בשמן ב"פ
 להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים ואין
 צריך שמן ראשון אלא למנוחה שנאמר בו וך (ת"כ)
 ושגינו במנחות (דף ע"ו) כל המנחות האפירות
 לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיחה פולן באות
 עשר עשר חלות. וקאמר בה ריקין באה עשר
 ריקין: (ה) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי
 עלי מנחת מחבת (מנחות ס"ג) וכלי הוא שהיה
 במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן והפלי
 אינו עמק אלא צף: ומעשי המנחה שבתוכו קשין
 שמתוך שהיא צפה. האור שורף את השמן (שם
 ע"ד). וכולן טעונות ג' מתנו'. שמן יציקה ובליל
 ומתן שמן בפלי קודם עשייתן: סלת בלולה בשמן.
 מלמד שבוללן בעודן סלת: (ו) פתות אותה פתים.
 לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה:
 ויצקת עליה שמן: מנחה היא. לרבות כל המנחות
 ליציקה. יכול אף מנחת מאפה תנור. ת"ל עליה

דחם ערסטע אהל מיזט
 בלחם לוס הייליגען לייכטער
 נקט ווענדריג, מינדערט עם דחם.
 ביים הייסט זך, ריינעס.
 מיט טרמקט, מנחות הייסט
 עם: מלוע טפייזע. חפס.
 פער וועלכע געבמקקען
 ווערדען, בעפער ומן דיח
 המנדפמלל ועהל מבהעבט,
 וך ומן נחליך ערסט
 מיט דען שטיקקען דיח
 המנדפמלל ניווט, ברינגט
 ומן מיוטער נור לעהן
 קוכען, מונד ווען עם
 פלמדען זינד, לעהן פלמדען.
 (ה) ואם מנחה על המחבת.
 ווען ער געלחבט, מיין
 פפמנעכע טפייזע. חפסער
 לו ברינגען, דחם געפחם
 זאנדערן פלמך, מונד דחם דמכין
 בערייטעטע טפייזע. חפסער ומר פעסט,
 פערלעהרט ומורדע. מלוע טפייזע. חפסער
 זיכטאון: אהל לוס מויגעיטען, לוס מיינריהרען,
 מונד דחם אהל, וועלכעט ומן
 פער דער לובערייטונג הייניגיבט. — סלת בלולה בשמן.
 דיעס לעהרט מונס, דחם ומן עם פערטענגט,
 זא למגע עם נמך ועהל מיזט. (ו) פתות אותה
 פתים. דחם נחליך מלוע טפייזע. חפסער,
 וועלכע, בעפער ומן דיח המנדפמלל
 מבהעבט, געבמקקען ווערדען, לערשטיקקעלט
 ווערדען מיסטען. מנחה היא. דייטעט
 מן, דחם מויף מלוע טפייזע. חפסער אהל
 געגמסטען ווערדען מוס; מן קמטע נון
 גלויבען, דחם מויך דיח מיט אפען געבמקקענען
 מיט בעגרייפ. פערן זיען, דמרוס הייסט עם היער
 ויצקת עליה, מויף דייע זע נור ניכט, מבער

מִנְחַת מִרְחֵשֶׁת קֶרֶבֶנֶד סֶלֶת בְּשֵׁמֶן
 תַּעֲשֶׂה: (ח) וְהִבֵּאתְ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר
 יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵה לַיהוָה וְהִקְרִיבָה אֶל־
 הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (ט) וְהָרִים
 הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר
 הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
 קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (י) כָּל־
 הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא
 תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דְּבַשׁ
 לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה:

וזאלל עם פאן פיינעם מעהל
 מיט אל בערייטעט ווערדען.
 (ח) אונד דוא בריננסט דאס
 שפייזעאפפער, דאס דארויס
 בערייטעט ווארדען, פאך
 נאטט. מאן ברינגע עם צום
 פריעסטער, דאס ער עם היני
 ברינגע צום אלטאר. (ט)
 אונד דער פריעסטער ערהע-
 בע פאן דעם שפייזעאפפער
 דאס דענקאפפער, אונד ציני-
 דע עם אן אויף דעם אלטא-
 רע, איין פייעראפפער, איין
 ליעבליכער נערוך פאך נאטט.
 (י) אונד וואס איבריג בלייבט
 פאם שפייזעאפפער זיין

אהארפן אונד זיינען זאנהען, האכהייליג פאן דען פייער-אפפערן נאטטעס.
 (יא) אללעם שפייזע-אפפער, דאס איהר נאטט דארברונגעט, זאלל ניכט
 פאן געזייערטעם בערייטעט ווערדען; דענן וועדער פאן זייערטייג, נאך פאן
 האניג זאללט איהר עטוואס אנצינדען אלס פייער-אפפער פאך נאטט.

רש"י

אוציא את החלורת ולא אוציא את הרקיקין פ"ל
 היא: מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק
 ומתוק שהיא עמוקה שמנה צבור ואין האור שורפו
 לפיכך מעשי מנחה העשויון לתוכה רוחשין כל דבר
 רך. על ידי משקה נראה פרוחש ומנענע. (ח) אשר
 יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה
 בעליה אל הכהן. והגישוה אל המזבח. מגישה
 לקרן דרומית מערבית של מזבח: את אזכרתה.
 הוא הקומץ. (יא) וכל דבש. כל מתקת פרי קרוי

מזין מנדערע (קוכען) זקלן.
 טע וזמן גלויבען, דיח דיני.
 ען פלומדען וווקרן ניכט דע-
 פון מויסגעסלמסען, זק
 הייסט עם: מנחה היא, נור
 די עם ספייזע-אפפער
 (רקיקין) זינד מויס.
 געסלמסען. (ז) מרחשת.
 די עם וזמר מין טיעפעס
 געפאם, מין הייליגטווקס,
 אונד לופקאגע זיינער טיע.

פע בליעב דעם קהל מיס בעהמלטה, מונד ווארדע פאן פיייער ניכט זק סנעלן
 פערלעהרט. מללע ספייזע-אפפער, דיח דמין לובערייטעט ווארען, פלמסען
 (גלויכען) היינמונד הער, יעדע דורך פליסטיגקייט ערווייכטע זעכע סיינט זיך
 לו בעוועגען. (ח) אשר יעשה מאלה. פון מיינער דינער גמטטונגען. והקריבה.
 דער מייגענטהיער ברינגע עם דעם פריעסטער. והגישוה. דער פריעסטער
 ברינגע עם הין לוס זיד-וועסטליכען ווינקעל דעם מלמערעס. (ט) את אזכרתה.
 דעם מיזט דעם המנדפאלן געקומענע. (יא) וכל דבש. יעדע זיסגקייט דער

(3) קָרְבַּן ראשית תקריבו אתם ליהוה
 ואלה המזבח לא יעלו להם נחות;
 (4) וכל קרבן מנחתך במלה תמלה
 ולא תשבית מלה ברית אלהיך מעל
 מנחתך על כל קרבנותך תקריב
 מלה: ס (5) ואם תקריב מנחת

אלם ערסטלינגסאפפער מאי
 געט איהר זיא גאטט דאר
 ברינגען; אבער אויף דען
 אלטאר זאללען זיא ניכט
 קאממען צום ליעבליכען גע
 הוך. (4) אללעדדיגע שפייזע
 אפפער זאללסט דוא מיט
 זאלץ זאלצען, אונד דוא
 זאללסט ניכט פעהלען לאס.

סען דאס זאלץ — בינדנים דיינעס גאטטעס — אן דיינען שפייזעאפפערן. בייא
 אללען דיינען אפפערן זאללסט דוא זאלץ דארברינגען. (5) אונד זא דוא גאטט
 דארברינגעסט דאס שפייזעאפפער דער ערסטלינגע; אהרען געראסטעט אס

רש"י

דבש: (יב) קרבן ראשית תקריבו אותם. מה יש לך
 להביא מן השאור ומן הדבש. קרבן ראשית שתי
 הלחם של עצרת הבאים מן השאור, שנאמר, חמץ
 תאפינה (ויקרא כ"ג) ובפורים מן הדבש, כמו בפורי
 האנים ותמרים: (יג) מלה ברית. שהברית פרוחה
 למלה מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים
 ליקרב במזבח במלה, וניסוף המים בחג: על כל
 קרבנד. על עולת בהמה ועוף ואימורי כל הקדשים
 פולן: (יד) ואם תקריב. הרי, אם, משמש בלשון
 פיי, שהרי אין זה רשות שהרי במנחת העומר הפתוב
 מדבר, שהיא חובה, זמן (במדבר ל"ו) ואם יהיה
 היובל וגו': מנחת בכורים, במנחת העומר הפתוב
 מדבר (תורת כהנים) שהיא באה אביב בשעת בישול
 התבואה, ומן השעורים היא באה. נאמר באן, אביב
 ונאמר להלן, פיי השעורה אביב (שמורת ט):

פריכטע הייסט דבש. (יב)
 קרבן ראשית וכו'. וזוט
 ברכטע זאן פאן געזיי.
 ערטען זאן אפפער דער
 ערטלינגע? דיא ערט
 טען לוייח ברכטע נחליך,
 זעלכע זאן בעטלזוט.
 פעסט דמרגעברכטע זאור.
 דען, זאן עט הייסט (ויקרא
 כ"ג י"ז), געזייערט זאלען
 זיא געבראקען זענדען
 זאור דיא ערטלינג-פריכט.
 טע (ביכורין) זאורדען פאן
 פייגען זאור דמטעלן
 דמרגעברכט, זעלכע זאונטער
 דען דבש בעגריפען זינד.
 (יג) מלה ברית. עט זאור.
 דע זיין בינדניס דורך דמט

זאלן, זיין דען זעלס טמטענגסטמגען ערריכטעט, דיא זאונטערן זאונטער
 זאורדען בעטטיזוט, דען זאונטערע לוגעפיהרט לו זענדען, דא זאן זאלן (פאן
 זאונטער ענטטעהענד) יעדען אפפער בייזאענגט, זאונד זאן סוכות-פעסט
 זאונטער (זאון דען זאונטער פיייערליך) זאונטערעט. על כל קרבנד. בייז דען
 גמלמפעערן דעט פיהעט זאונד בייז זאלען הייליגען אפפערשטיקען. (יד)
 זאם תקריב. דיעזער אס זאונד זיין זאן (זען) נחליך זאן זייע לייטבעטטיז.
 זאונג) געברויכט, דען היער זיזט דמט דמרגענגען ניכט דען זייעגען זאונטער
 זיבערזאונטען, זאונדערן עט זיזט דיא רעדע פאן דמרגענגען דעט עזער;
 זעלכעט הייל. פאליכט זיזט; עבענזאן: בזכר לוי ד' זאם יהיה היובל. (יעהע
 רש"י טהות כ"ח). מנחת בכורים. עט זיזט היער דיא רעדע פאן דען טפייזע.

פִּייער, צערשטאָססענע קאַר-
נער זאָלסט דוא דארברין:
גען אלס שפייזעאָפּפּער
דיינער ערסטלינגע. (טו) אונד
דוא זאָלסט אָהל דארויף
טהון אונד דוא זאָלסט
ווייהרויך דארויף לעגען,
איין שפייזעאָפּפּער איזט-
עס. (טז) אונד אנצינדע
דער פריעסטער דאס דענק-
אָפּפּער פֿאַן דען קאַר-
נערן אונד דעם אָהלע, נעכסט
אללעם ווייהרויך, איין פֿיי-
עראָפּפּער גאָטטעס.

ג (א) אונד זאָ איין פֿריעדענסאָפּפּער זיין אָפּפּער איזט: וועגן ער, עס פֿאַן
רינדערן דארברונגט, עס זייא איין מאָנגליכעס, אָדער איין ווייבליכעס, זאָ

בְּבוֹרִים לַיהוָה אָבִיב קָלוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֵשׁ
כְּרִמְל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּבוֹרֶיךָ:
(טו) וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ
לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא: (טז) וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן
אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ מִגֵּרֵשָׁה וּמִשִּׁמְנָה עַל־
כָּל־לְבִנְיָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: פ רביעי
ג (ה) וְאִם־זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם
מִן־הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם־זָכָר

רשי"ו

קלוי באש • שְׁמִיבִשִׁין אוֹתוֹ עַל הָאֵזֶר בְּאָבוֹב שָׁל
קָלָאִים (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קלוי)
שְׁאֵלוּלֵי בֵן אֵינָה נִטְחָנַת בְּרִיחִים, לְפִי שֶׁהִיא לַחָה:
גרש כרמל. גְּרוּסָה בְּעוֹדָה לַחָה. גֵּרֵשׁ לְשׁוֹן שְׁבִירָה
וּשְׁחִינָה גֵרֵסָה בְּרִיחִים שֶׁל גֵּרוּסוֹ, כְּמוֹ „וַיִּגְרַם בְּחֶצְיָן“
(איכה ג') וְכֵן „גֵּרֵסָה נַפְשִׁי“ (תהלים קי"ט): כרמל.
בְּעוֹד הַכֹּהֵן מְלֵא, שֶׁהַתְּבוּאָה לַחָה וּמְלֵאָהּ בְּקִשְׁיֵין שְׁלָה.
וְעַל בֵּן נִקְרָאִים הַמְּלִילוֹת כְּרִמְל, וְכֵן „כְּרִמְל בְּצִקְלוֹנוֹ“
(מלכים ב' ד')

ג (א) שלמים. שְׁמִטִּילִים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. דְּבַר אַחַר
„שְׁלָמִים“ יֵשֵׁשׁ בָּהֶם שְׁלוֹם לְמִזְבֵּחַ וּלְכֹהֲנִים

פִּייער דעט עוואר, וועלכעט
דמרגעברכטט ווירד, וועגן
דיז פֿרוכט מיט רייפֿען
מיזט, דייעט ווירד פֿאַן דער
גערסטע געמפֿערט (טו)
ט' (זו) הסעורה חניב. קלוי
באש. מִן טְרַמְקֵנעט דייעט
(מין דען מִהרען) מיבער
דעט פֿייער מין מייענער
קופֿפֿערנען דורכֿמִיערנען
פֿפֿענע. חבוב גענמנט 1
דז מִהנע דייעט פֿערפֿעה-
רען דיז קמֿנער מִהרער

פִּייער דעט עוואר, וועלכעט
דען געטמֿעסען זמֿט מִהרען פֿרוכטטמֿנגען, גרש הייסט לערברעכען, לער-
טמֿעסען, גלייך ווירד (איכה ג' ט"ז) ויגרם בהצץ „ער לערמֿמֿוטע מיט קיעזעל“
עבענזֿ (תהלי' קי"ט כ') גרסה נפשי לתאוה. „לערקניכטט מיזט מייענע זעלע
פֿמֿר זעהנזכֿט“ כרמל זמֿמֿנגע דיז פֿעלדער פֿאַן טטעהען דמֿסט דמֿט גע-
טרמֿידע פֿייעט מונד פֿאַן דען טטענגעלן טטעהט, וועטהמֿוב מוירך דיז
מִהרען כרמל הייסען, ווירד (מלכי' ב' ד' ט"ז) כרמל בצקלונו „מונד פֿריטע מִהרען
מין זיינער טמֿטע“

ג (א) שלמים. (פֿאַן שלום פֿריעדען) ווירד זיז פֿריעדע מין דיז זיטטליכע
וועלט ברינגען. קדער מוירך: ווירד דוכך זיז דעט מִלמֿר, דען פֿהנע-

1 זיעהע סאָמגוואַכט אביב מיטן ערוך. כעליגליך מויר טמֿקטמֿט [מנחו' ד' ט"ו מ].

אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה :
 (3) וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קַרְבָּנוֹ וְשִׁחְטוּ
 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל
 הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב :
 (4) וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה
 לַיהוָה אֶת-הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב
 וְאֵת כָּל-הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב :
 (7) וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עֲלֵהן אֲשֶׁר עַל-הַכֶּסֶלִים וְאֶת-
 הַיִּתְרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלִיֹּת יְסִירָנָה :

ברינגע ער איין פֿעהללאָזעס
 דאר פֿאַר גאָטט. (ב) אונד ער
 לעגע זיינע האנד אויף דען
 קאָפּף זיינעס אָפּפֿערס אונד
 שלאכטע עס אים איינגאנגע
 דעס שטיפֿטצעלטעס, אונד
 עס שפרענגען דיא זאָהנע אה-
 אראָנס, דיא פֿריעסטער, דאס
 בלוט אויף דען אלטאר
 רינגסאום. (ג) אונד ער
 ברינגע דאר פֿאַן דעס פֿריע-
 דענסאָפּפֿער איין פֿייער-
 אָפּפֿער פֿאַר גאָטט, דאס
 פֿעטט, דאס בעדעקט דאס
 איינגעוויידע, אונד אללעס
 פֿעטט, דאס דא איזט אן
 דעס איינגעוויידע. (ד) אונד
 דיא ביידען נייערען אונד דאס פֿעטט, דאס דאראן איזט, דאס אן דען לענדען איזט,
 אונד דאס נעטץ אן דער לעבער, אן דען נייערען זאלל ער עס אבזאָנדערן. (ה) אונד

רש"י

סטערן מונד דען מייגעכ-
 טהיזערן לופֿריעדענהייט
 וויכד 1. (ג) ואת כל החלב.
 דמזונטער וויכד דמס פֿעטט
 דמס מויל דעס מנגען
 זיך בעפֿינדעט, פֿער-
 טטמנדען, זך לעהרט רבי
 יטועמל; נאך רבי עקיבא
 זכער, זאלן דיעס דמס פֿעטט
 מויטמזכען, דמס זיך מויל
 דען דינען דמזונטען בעפֿינ-
 דעט. (ד) הכסלים. דמס
 פֿעטט מן דען נייערען מיזט, ווען נאך דמס טהיער מן לעבען, מויל דער ער-
 המהוג דער טענקעל פֿון מונטען, דמס פֿעטט זכער, וועלכעס זיך מונטערהאלב
 דער לענדען בעפֿינדעט, מיזט דמס ווייסע, וועלכעס מן זכערמזלוב דער טענ-
 קעל זיעהט, מונד דמס לו מפֿעכען ניכט געמייגעטע מיזט. היותרת. דמס מיזט
 דיא זייטע דער נעטלע אָדער מויל דמס קאָטהפֿלייט. על הכבד. דמס נעטל מונד
 מיין וועניג פֿון דער לעבער ניווט ער מיט. זך הייסט עס מנדערן מֿרטעס (ויקרא
 ט' י') ואת היותרת מן הכבד דמס נעטל פֿון דער לעבער. על הכבד על הכליות.

ולבעלים (תורת כהנים) : (ג) ואת כל החלב וגו'.
 להביא חלב שעל הקיבה. דברי רבי ישמעאל. רבי
 עקיבא אומר להביא חלב שעל הדקין (חולין פ"ג) :
 (ד) הכסלים. (פלגקיי"ן בלע"ו) שהחלב שעל
 הפליות פשהמהמה חיה הוא בגובה הפסלים מלמטה.
 וזה החלב שמתחת המתנים שקורין בלע"ו לונבי"לוש
 לזבן. הנראה למעלה בגובה הפסלים. ובתחתיתו
 הפשר חופהו: היותרת. הוא דופן המסך שקורין
 איברי"ש ובלשון ארמי הצרא הכבדא: על הכבד.
 שיטול מן הכבד עמה מעט; ובמקום אחר הוא אומר
 "וְאֵת הַיִּתְרֹת מִן הַכֶּבֶד" (ויקרא ט') : על הכבד
 על הכליות. לבד מן הכבד ולבד מן הפליות יסירנה
 פֿעטט מן דען נייערען מיזט, ווען נאך דמס טהיער מן לעבען, מויל דער ער-
 המהוג דער טענקעל פֿון מונטען, דמס פֿעטט זכער, וועלכעס זיך מונטערהאלב
 דער לענדען בעפֿינדעט, מיזט דמס ווייסע, וועלכעס מן זכערמזלוב דער טענ-
 קעל זיעהט, מונד דמס לו מפֿעכען ניכט געמייגעטע מיזט. היותרת. דמס מיזט
 דיא זייטע דער נעטלע אָדער מויל דמס קאָטהפֿלייט. על הכבד. דמס נעטל מונד
 מיין וועניג פֿון דער לעבער ניווט ער מיט. זך הייסט עס מנדערן מֿרטעס (ויקרא
 ט' י') ואת היותרת מן הכבד דמס נעטל פֿון דער לעבער. על הכבד על הכליות.

(1) בתורת כהנים: ר"ח שלמים שהכל שלום. הם והאומורים למזבח, חזה ושוק לכהנים, והכשר לבעלים.

(ה) וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּגִי אֹהֶל־הַמִּזְבֵּחַ
 עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר
 עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה הִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: פ
 (ו) וְאִם-מִן-הַצֹּאֵן קָרְבָנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים
 לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָה תָמִים יִקְרִיבוּנוּ:
 (ז) אִם-כֶּשֶׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָנוֹ
 וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: (ח) וְסָמַךְ
 אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ
 לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּגִי אֹהֶל
 אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (ט) וְהִקְרִיב
 מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה חֶלְבֹו
 הָאֵלֶּיךָ תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֵצָה יְסִירְנָהּ
 וְאֶת-הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת
 כָּל-הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב: (י) וְאֶת

אנצינדען זאללען עס דיא זאָהנע אהראָנס אויף דעם אלטאר, נעכסט יענעם בראנדאָפּעד, אויף דעם האָלצע איבער דעם פֿייער, איין פֿייעראָפּפּער, איין ליעב' ליכער גערוך פֿאַר גאָטט. (ו) אונד זאָ פֿאַם קליינפֿיעה זיין אָפּפּער זיין זאָלל אלס פֿריע-דענסאָפּפּער פֿאַר גאָטט: עס זייא איין מאָנגליכעס אָדער איין ווייבליכעס, איין פֿעהל-לאָזעס זאָלל ער דארבריינגען. (ז) וועגן ער איין שאף דאר-ברינגט צו זיינעס אָפּפּער: זאָ ברינגע ער עס היין פֿאַר גאָטט. (ח) אונד לעגע זיינע האנד אויף דען קאָפּף זיינעס אָפּפּערס אונד שלאכטע עס פֿאַר דעם שטיפּטצעלט, אונד דיא זאָהנע אהראָנס שפרעני-נען דאס בלוט אויף דען ארטאר רינגסאום. (ט) אונד ער ברינגע דאר פֿאַן דעם פֿריעדענסאָפּפּער, איין פֿייער-עראָפּפּער גאָטטעס, דאס פֿעטט, דאס גאנצע שוואנצע שטיקק; נאהע אס ריקקנראד זאָלל ער עס אבזאָנדערן, אויך דאס פֿעטט, דאס בעדעקקט דאס איינגעוויידע, אונד אללעס פֿעטט, דאס אן דעסאיינגעוויידע איזט. (י) אונד דיא ביידען נייערען אונד

רש"י

לוו: (ה) על העולה. מלבד העלה. למדנו שתקדים עזלת תמיד לכל קרבן על המערכה: (ז) אם כשב. לפי שיש באימורי הקשב, מה שאין באימורי העז. שהקשב אליהו קריבה. לכך נחלקו לשתי פרשיות: (ח) וזרקו. שתי מתנות שהן ד' ועל ידי הפלי הוא זרק ואינו נותן באצבע, אלא בהטאת: (ט) חלבו.

זויסער דער זעבער מונד זויסער דען נייערען זויס ער דאָס נעטז מברטנענען. (ה) על העולה. זויסער דעס גאָנלעפּפּער; דמרויס פֿאָלגט, דמסס דמס טאָג.

ליכע חפּפּער פֿאָר זאָלען מונדערן זאָס הקולטטאָסע סטמטטגעבונדען האָט. (ז) אָם כשב. ווייל עס בייא דען חפּפּערסטטיקקען דער סמפען מונדערט זאָס בייא דענען דער נייען זויט, דאָ זאָן פֿאָס סמפע דאָס סוואָל-סטטיק דמרגעברחט האָט (פֿאָן דער ליגע מבער ניכט) דמרוס זויכד פֿאָן זיהנען זיין לווייח מבי-סניטטען מבעהמדרעלט. (ח) וזרקו. לווייח ספרענגונגען, דיא זיינע פֿיער-פֿאָלע זויסמחטטע, עס וואָרד נחמיר זייט זיינעס געפּפּעס געטפּרונגט, ניכט מבער זייט דעס פֿינגער, דאָס זינדענאָפּפּער זמכטע היעפּפּען זיינע זויסמחחע. (ט) חלבו. זיין פֿאָרליגיכטטעס; וואָס וואָר דיעס? דאָס גמלע

זויסער דער זעבער מונד זויסער דען נייערען זויס ער דאָס נעטז מברטנענען. (ה) על העולה. זויסער דעס גאָנלעפּפּער; דמרויס פֿאָלגט, דמסס דמס טאָג.

שְׁתֵּי הַבָּלִיּוֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן
 אֲשֶׁר עַל־הַבְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרוֹת עַל־
 הַקֶּבֶד עַל־הַבָּלִיּוֹת יִסְרְנָהּ: (יב) וְהִקְטִירוּ
 הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אִשָּׁה לַיהוָה: פ
 (יג) וְאִם־עֲזָרְבָנוּ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:
 (יד) וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֶת־
 לִפְנֵי אֱהֹל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּגֵי אֱהֹרָן אֶת־
 דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (טז) וְהִקְרִיב
 מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב
 הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב: (יז) וְאֶת שְׁתֵּי הַבָּלִיּוֹת
 וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־
 הַבְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרוֹת עַל־הַקֶּבֶד עַל־
 הַבָּלִיּוֹת יִסְרְנָהּ: (יח) וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן

דאם פֿעטט, דאס דאראן
 איזט, דאס אן דען לענדען
 איזט, אונד דאס נעטץ אן
 דער לעבער, אן דען נייערען
 זאלל ער עס אבזאנדערן.
 (יא) אונד דער פריעסטער
 צינדע עס אן אויף דעם
 אלטאר, איינע שפייזע פֿאן
 דעם פֿייעראפֿפֿער גאָטטעס.
 (יב) אונד זאָ איינע ציענע
 זיין אָפֿפֿער איזט: זאָ בריינע
 ער זיא פֿאָר גאָטט. (יג)
 אונד לענע זיינע האנד אויף
 איהרען קאָפֿף אונד שלאכטע
 זיא פֿאָר דעם שטיפֿטצעלטע,
 אונד דיא זאָהנע אהרנס
 שפרענגען דאס בלוט אויף
 דען אלטאר רינגסאום. (יד)
 אונד ער בריינע דאר דאפֿאן
 זיין אָפֿפֿער איין פֿייער.
 אָפֿפֿער גאָטטעס. דאס פֿעטט,
 דאס בעדעקקט דאס איינע-
 וויידע, אונד אללעס פֿעטט,
 דאס אן דעם איינגעוויידע איזט. (טז) אונד דיא צווייא נייערען זאממט דעם פֿעטטע,
 דאס דאראן, דאס אן דען לענדען איזט, אונד דאס נעטץ אן דער לעבער, אן
 דען נייערען זאָנדערע ער אב. (יח) אונד דער פריעסטער צינדע עס אן אויף דעם

רשי

הַמִּזְבֵּחַ שָׁבוּ, וּמָחוּ, וְהוּוּ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה: לעמת טוּמְאָלְטִיק. לעמת העצה,
 העצה. לְמַעַלְה מִן הַבָּלִיּוֹת. הַיִּזְעָזוֹת: (יא) לַחֵם נִחָה פֿטן. ריקגלֿטטע,
 אשֶׁה לֵהי. לְחֶמֶוֹ שֶׁל אִשׁ לְשֵׁם גְּבוּהָ: לַחֵם. לְשׁוֹן דֶּען נייערען גענאויבער, דעס
 זיטלע דער געדֿאָנקען (1) (יא) לַחֵם אִשָּׁה לֵי. מיינע פֿייערטפייזע, דעס הַמֶּכֶּ-
 הייליגען לֹו עהרען. לַחֵם. הייסט טפייזע, עבענז: (יח) (יח) (יח) (יח) (יח) (יח) (יח) (יח) (יח) (יח)
 זונט לערטטֿערען דען בויסן היט זיינער (טפייזע) פֿרוכֿט" עבד לַחֵם רב
 ,, (דניאל ה', מ') ער (בלטֿמלֿמֿר) וּמְכַסֵּה מִיין גרֿאָטעט וּמְהוּ" מו. ג. וו.

(1) מנח. דען מויטדרכ הַעֲצָה וויז מונזע מויטֿמֿר פֿמֿסן כמדיקט יַעֲזֵב, עֲצָה מִב
 געזייטעט וויטסען, וועלכעט מיינ פֿמֿרֿהמֿבֿען, ענטווערפֿען, בערטטען לֹו גרונד
 העט, מונד בעלייכעט היט דיעזעסן מיינען קאָרפֿערטהייל דיט טענאלב מוּו
 וּו דיו מֿרֿגמֿע דער הַמֶּהמֶן: זעלענֿקֿרֿפֿטע לֹוּמֿהמֶענטרעפֿען. —

הַמְזַבְּחָה לָחֶם אֲשֶׁר לַיְהוָה גִּיחַח כָּל-
חֶלֶב לַיהוָה: (יז) חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בְּכֹל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל-חֶלֶב וְכָל-דָּם לֹא
תֹאכְלוּ: פ חמישי

ד (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ג) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר:

נֶפֶשׁ כִּי-תִחַטֵּא בְשִׁגְגָה מִכֹּל מִצְוֹת
יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וַעֲשִׂיהָ מֵאַחַת
מֵהֵנָּה: (א) אִם הִכְהִין הַמָּשִׁיחַ יַחֲטֵא
לְאַשְׁמַת הָעַם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא פֶּן בֶּן-בֶּקָר תָּמִים לַיהוָה

נעם דעוועלבען: (ג) זאָ דער געזאלבטע פריעסטער זינדיגט צור שולד דעם פֿאַל-
קעם: זאָ ברינגע ער זועגען דער זינדע, דיא ער געזינדיגט. איין יונגעס רינד,

אלטאר, איינע שפיווע פֿאַן
דעם פֿייעראָפֿער, צום ליעב-
ליכען גערוך. אללעס פֿעטט
זייא גאָטטעס. (יז) איין עווי-
נעם געזעטין פֿיר איירע נאכ-
קאָממען, אין אללען איירען
וואָהנפלאָטצען: וועדער
פֿעטט נאָך בלוט זאָללט איהר
עססען.

ד (א) אונד גאָטט רעדעטע
צו משה, שפרעכענד:
(ב) רעדע צו דען זאָהנען
איזראעלס, שפרעכענד: וועגן
יעמאנד זינדיגט אויס פֿער-
זעהען געגען אירגענד איינעס
דער געבאָטע גאָטטעס, דיא
ניכט געטהאן ווערדען זאָל-
לען, אונד טהוט געגען איי-
נעם דערוועלבען: (ג) זאָ דער
קעם: זאָ ברינגע ער זועגען דער זינדע,

רש"י

מאָקל, וְכֵן יִנְשַׁחֲתָהּ עֵין בְּלַחְמוֹ" (ירמיה י"א) יַעֲבֹד
לָחֶם רַב" (דניאל ה') לְשִׁחּוֹק עוֹשִׂים לָחֶם (קחלת י):
(יז) חֶקֶת עוֹלָם. יָפֶה מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה בְּהַגִּים כָּל
הַפְּסוּק:

ד (ב) מכל מצות ה'. פֿירשו רבֿותינו אין חַטָּאת
בָּאָה. אֶלֶּא ע"ד שְׁזָדוֹנוֹ לֹאוּ וְכָרְתִי וְשִׁגְגָתוֹ
חַטָּאת (בריתות כ"ג): מאחת מהנה. בְּמִקְצֵת אַחַת
מֵהֶן, כְּגוֹן הַפּוֹתֵב בְּשֶׁבֶת שֵׁם, מִשְׁמַעוֹן, גַּח מִנְחוֹר, דָּן
מִדְּנִיאֵל: (ג) אִם הִכְהִין הַמָּשִׁיחַ יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעַם.
מִדְּרָשׁוֹ, אֵינוֹ חַיִּיב, אֶלֶּא בְּהֶעֱלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגָת

טטרמֿפֿע הַטָּט, מאחת מהנה. עטוואָט פֿאָן איינעס גאָללען. ל. ב. וועגן יעמאנד
פֿאָן טחבֿטט (דיא קליינערן נאָמען, וועלכע טהיילע איינעס גרֿאָסערן בילדען)
טרייבט, וויא: שם, פֿאָן שמעון, קָדַעַר נַח פֿאָן נַחור, קָדַעַר דֵּן פֿאָן דניאל. (ג)
לאשמת העם. נאָך דער וואָרטערקלֿאָרונג איזט ער ניכט עהער טטרמֿפֿעפֿליכטיג
פֿאַס ביז ער טהאָטזאָלן זיך איבעראַיילט דוכך איינע זאָכע דיא פֿערבֿאָרגען וואָר,
פֿאָר דען אַויגען דער פֿערזאָלונג, „א ו כ ד ז י ח ט ה ו ן" (ווייטער ווער: 13)
(ונעלס דנכ מעיני הקהל ועסו). דער איינפֿאַכע זיין איזט נאָך דער אַגדא,
וועגן דער הָאָהפֿריעסטער זינדיגעט, זאָ וואָסטעט דיא סולד פֿאָן פֿאָקע,

(יז) חֶקֶת עוֹלָם. דיעזער
טריפֿטווערז וויכד זיין ת"כ
זעהר טאָן ערקלֿאָרט.
ד (ב) מכל מצות ה. מוכ-
זערע זעהרער ער-
קלֿאָרען. מיין זינדענאָפֿער
וויכד נור דאָן מויל מיין
לייכטפֿערטיגעט פֿערגעהען
דאָרעבערזאָכט, וועגן דער
פֿערפֿענטליכע איבערזוהט
איינעס זאָללען פֿערבֿאָ-
טעט דיא מויסרֿאָטטונג לור
טטרמֿפֿע הַטָּט, מאחת מהנה. עטוואָט פֿאָן איינעס גאָללען. ל. ב. וועגן יעמאנד
פֿאָן טחבֿטט (דיא קליינערן נאָמען, וועלכע טהיילע איינעס גרֿאָסערן בילדען)
טרייבט, וויא: שם, פֿאָן שמעון, קָדַעַר נַח פֿאָן נַחור, קָדַעַר דֵּן פֿאָן דניאל. (ג)
לאשמת העם. נאָך דער וואָרטערקלֿאָרונג איזט ער ניכט עהער טטרמֿפֿעפֿליכטיג
פֿאַס ביז ער טהאָטזאָלן זיך איבעראַיילט דוכך איינע זאָכע דיא פֿערבֿאָרגען וואָר,
פֿאָר דען אַויגען דער פֿערזאָלונג, „א ו כ ד ז י ח ט ה ו ן" (ווייטער ווער: 13)
(ונעלס דנכ מעיני הקהל ועסו). דער איינפֿאַכע זיין איזט נאָך דער אַגדא,
וועגן דער הָאָהפֿריעסטער זינדיגעט, זאָ וואָסטעט דיא סולד פֿאָן פֿאָקע,

ויקרא ד

תרגום אשכנזי יב

פעהללאם, גאטט צום זינד-
 אפפער. (ד) אונד ער ברינגע
 דען שטיער אן דען איינגאנג
 דעם שטיפטצעלטעם, פאר
 גאטט, אונד ער לעגע זיינע
 האנד אויף דען קאפף דעם
 שטיערעם אונד ער שלאכטע
 דען שטיער פאר גאטט. (ה)
 אונד דער געוואלכטע פריע-
 סטער געהמע פאן דעם בלוטע
 דעם שטיערס אונד ברינגע
 עס אין דאם שטיפטצעלט.
 (ו) אונד דער פריעסטער
 טונקע זיינען פיינגער אין דאם
 בלוט אונד ער שפרענגע פאן
 דעם בלוטע זיעבענמאל פאר
 גאטט געגען דען פארהאנג
 דעם הייליגטהומס. (ז) אונד
 דער פריעסטער ברינגע פאן
 דעם בלוטע אן דיא הארנער
 דער דא איזט אים שטיפט-
 צעלט, דאס איברינגע בלוט אבער גיעסע ער אן דען גרונד דעם אפפעראלטארם, דער
 דא שטעהעט אן דעם איינגאנג דעם שטיפטצעלטעם. (ח)

לחמאת: (ד) והביא את הפר אל-פתח
 אהל מועד לפני יהוה וסמך את-ידו
 על-ראש הפר ושחט את-הפר לפני
 יהוה: (ה) ולקח הכהן המשיח מדם
 הפר והביא אתו אל-אהל מועד:
 (ו) וטבל הכהן את-אצבעו בדם והזה
 מן-הדם שבע פעמים לפני יהוה את-
 פני פרכת הקדש: (ז) ונתן הכהן מן-
 הדם על-קרנות מזבח קמרת הסמים
 לפני יהוה אשר באהל מועד ואת כל
 גם הפר ישפך אל-יסוד מזבח העלה
 אשר-פתח אהל מועד: (ח) ואת-כל-

דעם רייכעראלטארם דער וואהלגעריכע פאר גאטט, דער דא איזט אים שטיפט-
 צעלט, דאס איברינגע בלוט אבער גיעסע ער אן דען גרונד דעם אפפעראלטארם, דער
 דא שטעהעט אן דעם איינגאנג דעם שטיפטצעלטעם. (ח)

רש"י

מינדעסן ער מוט מבער-
 הויפט, פון דעס דיח פער-
 זעהנונג מיהערע זינדען מונד
 מיהרע פירביטטע מ-
 האנגט, זיך זעלבסט טווער
 פערמאנגען העטטע. פר. עס
 קאנטע דפראנטער מיין מל-
 טער סטיער מויך געהיינט
 זיין, זך הייסט עס: בן,
 (יונג) מדער: דמסט דער
 סטיער נאך קליין זיין
 דפראן, דמפיר הייסט עס פר;
 וומן מיזט דיעס? ווען ער דרייט זעהרע מוט מיזט. — (ה) אל אהל מועד.
 מין דמס שטיפטסלעלט (משכן) מיס טעמפעל מבער מין דיח מייסערן המלוען.
 (ז) את פני פרכת הקודש. געגען דיח טעלוע, וומזעלבסט בעמקדערע הייליג-
 קייט העררטט, געגען דען לוויטענרויס דער שטמגען. דמס בלוט ברויכט ניכט
 דען פמרהמנג לו בעריהרען, המטטע ממן עס מבער דמן בעריהרט, זך המטטע
 עס ניכטט מויף זיך. (ז) ואת כל דם. דמס מיבערגעבליעבענע בלוט. (ח) ואת כל

מעשה (תורת כהנים) כמו שכתב "לאשמת העם"
 וגעלט דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אנדה
 בשפדן גדול הוטא, אשמת העם היא זה. שהן תלוין
 בו לכפר עליהם להתפלל בעדם ונעשה מקולקל:
 פר. יכול זקן, תלמוד לומר "בין" אי בין? יכול קטן
 תלמוד לומר "פר" הא ביצד; זה פר בין ג' (ת"כ):
 (ה) אל אהל מועד. למשפן. ובבית עולמים להיכל:
 (ו) את פני פרכת הקדש. פנגד מקום קדושתה, מכון
 פנגד בין הפדים, לא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם
 נגעו, נגעו (ת"כ): (ז) ואת כל דם. שירי הדם
 (ח) ואת כל חלב פר. חלב זה לז' לומר. מה ת"ל

וומן מיזט דיעס? ווען ער דרייט זעהרע מוט מיזט. — (ה) אל אהל מועד.
 מין דמס שטיפטסלעלט (משכן) מיס טעמפעל מבער מין דיח מייסערן המלוען.
 (ז) את פני פרכת הקודש. געגען דיח טעלוע, וומזעלבסט בעמקדערע הייליג-
 קייט העררטט, געגען דען לוויטענרויס דער שטמגען. דמס בלוט ברויכט ניכט
 דען פמרהמנג לו בעריהרען, המטטע ממן עס מבער דמן בעריהרט, זך המטטע
 עס ניכטט מויף זיך. (ז) ואת כל דם. דמס מיבערגעבליעבענע בלוט. (ח) ואת כל

חֶלֶב פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת הַחֶלֶב
 הַמִּכְסָּה עַל-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב : (ט) וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת
 וְאֶת-הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-
 הַכְּסָלִים וְאֶת-הִיתָרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-
 הַכְּלִיֹּת יִסְרְנָה : (י) כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר
 זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ
 הָעֹלָה : (יא) וְאֶת-עוֹר הַפָּר וְאֶת-כָּל-
 בָּשָׂרוֹ עַל-רֵאשׁוֹ וְעַל-כַּרְעָיו וְקַרְבּוֹ

זינדענשטיערס ער העבע ער
 דאפֿאָן, דאס פֿעטט, דאס
 דאס איינגעוויידע בעדעקקט,
 אונד אללעס פֿעטט אן דעם
 איינגעוויידע ; (ט) אונד דיא
 צווייא נייערען אונד דאס
 פֿעטט, דאס דאראן, דאס אן
 דען לענדען איזט, אונד דאס
 נעטץ אן דער לעבער, אן דען
 נייערען זאלל ער עס אבזאגן.
 דערן. (י) זאָ וויא זאלכעס
 ערהאָבען ווארד פֿאָס אָכסען
 דעם פֿריעדענסאָפֿפֿערס, אונד
 דער פֿריעסטער צינדע זיא
 אן אויף דעם אָפֿפֿעראלטאר.

(יא) אונד דיא הויט דעם שטיערס, אונד אלל זיין פֿלייש זאמטט קאָפֿף אונד

רש"י

„פר“ לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלבאים
 וזותרת (זבחים י"ג) : החטאת • להביא שעירי ע"א
 לכליות ולחלבאים וזותרת (שם) : ירים ממנו • מן
 המזבח (זבחים דף ג') שלא ינתחנו קודם הסרת
 חלבו (ת"כ) : (י) כאשר יורם • מאותן אימורין
 המפורשין בשור זבחה השלמים • וכי מה פירש
 בזבחה השלמים שלא פי' פאן ? אלא להקישו לשלמים
 (זבחים שם) מה שלמים לשמן אף זה לשמו • ומה
 שלמים שלום לעולם • אף זה שלום לעולם •
 ובשחיטת קדשים מצריכו ללמוד הימנו • שאין למדין

חלב פר. עם קחנטע היער
 בלומס חלבו טטעהען, ווקלו
 דיענט היער דמס ווקרט
 פר ? מנלודייטען, דמס
 ומן סמק טטיערע מן סער-
 זקהכונגסטמגע מוין נייערען
 פֿעטטטיקקע מונד דמס
 נעטו מֿפֿפֿערן מוסטע.
 החטאת. מנלודייטען, דמס
 ומן סמק דען ליעגענ-במק.
 קען מֿפֿפֿערט פֿירט סער-
 געהן דעם גמלענדיענסטעס

מוין נייערען, פֿעטטטיקקע מונד נעטו מֿפֿפֿערן מוסטע. ירים ממנו. זמלמגע
 עם מין גמלען מיזט, דמס ער עם ניכט עהער לערנעגען דמקן, ביז ער דמס
 פֿעטט מֿבגעמקנדערט העט. (י) כאשר יורם. וויא עם מֿבגעמקבען ווירד סמק דען
 מֿפֿפֿערטטיקקען, בייו דען מֿכסען דער פֿריידענ-מֿפֿפֿער, וומס מֿבער ווירד
 היער בייט זינדענ-מֿפֿפֿער מעהר ערקומרט, וומס סמן ניכט בייט פֿריידענ-
 מֿפֿפֿער ערווקהנט טטעהט ? זמנדערן דיעס כאשר יורם ווילן היער נור מנדייט-
 ען, דמס זינדענ-מֿפֿפֿער מיט פֿריידענ-מֿפֿפֿער גלייך זיען, זק וויא פֿריידענ-
 מֿפֿפֿער נור מונטער דעק רעכטען, בעטטיממענדען נחמען (שלמים) געטלמֿכ-
 טעט ווערדען מיסמען, זק מוין היער בייט זינדענ-מֿפֿפֿער (חטאת). מונד זקווימ
 שלמים פֿריעדען בעווירקט מין דער וועלט, זק טהוט עם דמס חטאת עבענ-
 פֿמלום. מין טמקט. (זבחים מ"ט ע"ב) ווירד דמרויס ערקומרט, דמס ומן
 קיינע גרונדעהרע מויט מיינער טטלונע ענטלעהנען דמקן, וועלכע וועדער

(י) אונד דיא הויט דעם שטיערס, אונד אלל זיין פֿלייש זאמטט קאָפֿף אונד

ויקרא ד

תרגום אשכנזי יב

וּפְרָשׁוּ : (יב) וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־
מַחוּץ לַמִּחְנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־
שַׁפַּךְ הַדָּשָׁן וְיִשְׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ
עַל־שַׁפַּךְ הַדָּשָׁן וְיִשְׂרַף : פ (יג) וְאִם
כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְבַר
מֵעֵינֵי הַקֹּהֵל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת
יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ :
(יד) וְנִדְּעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ
וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּר בֶּן־בֶּקֶר לַחֲטָאת

ביינען אונד אייננעוויידע
אונד מיסט, (יב) יא דען
נאנצען שטיער ברינגע ער
הינוים אויסערהאלב דעם לא-
גערס אן איינען ריינען אָרט,
אן דען שוטטהויפֿען דער
אשע, אונד מאן פֿערברענגע
איהן אויף האַלץ אים פֿייער,
אויף דעם שוטטהויפֿען דער
אשע ווערדע ער פֿערבראננט.
(יג) זאָ אבער דיא נאנצע
נעמיינדע איזראעלס זיך פֿער-
געהט, דא דיא זאכע פֿער-
באָרגען וואר פֿאָר דען אוי-
נען דער פֿערזאמלונג, אונד
זיא טהאט איינעם פֿאָן דען נעבאָטען גאָטטעס, דאס זיא ניכט טהון זאָללטע, וואָדורך
זיא זיך פֿערשולדעטע: (יד) וועגן בעקאננט ווירד דיא זינדע, וואָדורך זיא זיך פֿער-
זינדיגט: זאָ ברינגע דיא פֿערזאמלונג איינען יונגען שטיער צום זינדאָפֿער אונד

רשי

למד מן הלמד בקדשים בפסק איהו מקומן : על
הכבוד על הכליות. על ראשו ועל כרעיו. פולן לשון
תוספת הן פמו מלבד : (יב) אל מקום טהור. לפי
שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה. לחשליף
אבנים מנוגעות. ולבית הקברות; הוצרך לומר
"מחוץ למחנה" זה שהוא חוץ לעיר שיהא המקום
טהור; מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות; ובבית
עולמים חוץ לעיר. פמו שפירשוהו רבותינו במס'
יומא ובסנהדרין: אל שפך הדשן. מקום שישפכין
בו הדשן המסולק מן המזבח. פמו שנאמר "והוציא
את הדשן אל מחוץ למחנה": על שפך הדשן
ישרף. שאין ת"ל אלא ללמד שאפילו אין שם דשן
(תורת כהנים): (יג) עדרת ישראל. אלו סנהדרין

מויס זיינער פֿנדערן גע-
פֿאָלגערט וומוכדע. על ראשו
ועל כרעיו. דיעס על בע-
דייטעט ווימ מלבד, מוי-
סער, (זיהע חֶבֶטן ג' ד').
(יב) אל מקום טהור. ווייל עס
מויסערהאלב דער טטמרט
חוץ זיין פֿאָטו גאָב, דער
בלקס פֿיר מונרייניגקייט
בעטטימטט וואָר, נאָהליך,
מונריינע טטיקע היכל-
ווערפֿען, פֿדער פֿיר גרֶב-
טטעטטען, דאָהער הייסט
עס היער מחוץ למחנה,
"וועלכעס מויסערהאלב דער
טטמרט מיזט". מלולייגען, דמסט דער פֿאָטו ריין זיין ווס. מחוץ למחנה.
מויסערהאלב דען דרייט זאָגערן, מונד ווען דער טעטעל טטמנד מויסערהאלב
דער טטמרט. אל שפך הדשן. דער פֿאָטו, וואָגעלבסט וואָן דימ מטע הינטהוט
דימ פֿאָטו פֿאָטמערע גענאָממען ווירד, ווימ עס הייסט: ער זאָל דימ פֿאָטו מוי-
סערהאלב דעס זאָגערס הינפֿיהרען. על שפך הדשן ישרף. דיעס ברויכטע גאָב
ניכט לו טטעהען, עס ווייל מונס נור פֿנדייטען, (עס מויר דמקן לו פֿערברענגען)
זעלבסט ווען קיינע פֿאָטמנדען מיזט. (יג) עדרת ישראל. דמרוטער זינד
דימ סנהדרין (געריכטסבעהמקדען) פֿערטמנדען. ונעלם דבר. ווען זימ זיך

והביאו אתו לפני אהל מועד :
 (טו) וסמכו זקני העדה את ידיהם על-
 ראש הפר לפני יהוה ושחט את הפר
 לפני יהוה : (טז) והביא הכהן המשיח
 מדם הפר אל-אהל מועד : (יז) וטבל
 הכהן אצבעו מן הדם והזה שבע
 פעמים לפני יהוה את פני הפרכת :
 (יח) ומן הדם יתן על-קרנת המזבח
 אשר לפני יהוה אשר באהל מועד
 ואת כל-הדם ישפך אל-יסוד מזבח
 העלה אשר-פתח אהל מועד : (יט) ואת
 כל-חלבו ירים ממנו והקטיר המזבחה :

ברינגע איהן פאר דען אייני-
 גאנג דעס שטיפטצעלטעס.
 (טו) דיא אלטעסטען דער
 געמיינדע זאללען לעגען
 איהרע האנדע אויף דען
 קאפף דעס שטיערס, פאר
 גאטט, אונד מאן שלאכטע
 דען שטיער פאר גאטט.
 (טז) אונד דער געזאלבטע
 פריעסטער ברינגע פאם בלו-
 טע דעס יונגען שטיערעס אין
 דאס שטיפטצעלט. (יז) אונד
 דער פריעסטער טונקע
 זייגען פיינגער אין דאס בלוט
 אונד שפרענגע זיעבענמאל
 פאר גאטט נעגען דען פאר-
 האנג. (יח) אונד פאן דעס
 בלוטע געבע ער אויף דיא
 הארנער דעס אלטארס, דער
 פאר גאטט איזט אים שטיפט-
 צעלט, אונד אללעס איבריגע בלוט
 גיעסע ער אין דען גרונד דעס אפפער-
 אלטארס, דער דא איזט אים איינגאנג
 דעס שטיפטצעלטעס. (יט) אל-
 לעס פעטט אבער ערהעבע ער דאפאן,
 אונד צינדע עס אין אויף דעס אלטאר.

רש"י

(ת"כ) : ונעלם דבר • טעו להורות באהרת מפל
 פרייתות שבתורה שהוא מותר : הקהל ועשו • שעשו
 צבור על פיהם (ת"כ) : (יז) את פני הפרכת • ולמענה
 הוא אומר • "את פני פרכת הקדש" משל למלך
 שפרחה עליו מדינה • אם מעוטה סרחה • פמליא
 שלו מתקיימת • ואם כולה סרחה • אין פמליא שלו
 מתקיימת (זבחים מ"א) אף פאן • בשחטא בהן משיח
 עדיין שם קדושת המקום על המקדש בשחטאו כלם
 ח"ו נסתלקה הקדושה : (יה) יסוד מזבח העולה אשר
 פתח אהל מועד • זה יסוד מערכי (ת"כ זבחים פ' ה)
 שהוא בנגד הפתח : (יט) ואת כל חלבו ירים • ואף
 על פי שלא פירש פאן • "יותרת ושתי כליות" למדין
 הם מועשה לפר באשר עשה וגו' ומפני מה לא
 טטעהט, זף ענטנעהטען וויר עט דקך מוים דער טטעווע (פטוק כ') ועשה

אירכטען, מונד עטוומס
 פיר ערלויבט ערקלמרטען,
 ווקרוין דיא סטרמפע דיא
 מויםרמטטונג מיזט. הקהל
 יעשו. וומס דיא געווייני-
 דע מיהרעטן מויםטערעכען
 לו פמלגע געטהען. (יה) יסוד
 מזבח וגומר. דיעס מיזט
 דער גרונד ון דער וועסט-
 ליכען זייטע, וועלכער גע-
 גען דען מיינגמנג מיזט.
 (יט) ואת כל חלבו ירים. קב.
 ומהו היער פמקס קפפערן
 דעס נעטלעס מונד דער
 ניערען ניכט ערקלמרט
 טטעהט, זף ענטנעהטען וויר עט דקך מוים דער טטעווע (פטוק כ') ועשה

ויקרא ד

תרגום אשכנזי יך

(כ) וְעָשָׂה לְפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפָר
חַטָּאת בֶּן יַעֲשֶׂה-לוֹ וְכַפֵּר עֲלֵהֶם
הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: (כא) וְהוֹצִיא אֶת-
הַפָּר אֶל-מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ
כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הַרְאֵשׁוֹן חַטָּאת
הַקָּהֵל הִיא: פ (כב) אֲשֶׁר נָשִׂיא
יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה
אֲלֵהֶיו אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁנְיָהּ

(כ) אונד טהוע מיט דיעועם
שטייערע, וויא ער געטהאן
מיט דעם שטייער דעם זינד-
אָפּפֿערס; אלוֹא טהוע ער
מיט דיעועם. אונד עס זיהנע
אויף זיא דער פריעסמער,
אונד עס ווערדע איהנען פֿער-
געבען. (כא) אונד מאן בריני-
גע דען שטייער אויסערהאלב
דעם לאגערס אונד פֿער-
ברענגע איהן, זאָ וויא מאן
פֿערבראננטע דען ערסטען
שטייער. איין זינדאָפּפֿער דער

פֿערזאמלונג אויט עס. (כב) ווען איין פֿירסט זינדיגט אונד טהוט אירגענד איינעס
פֿאן דען געבאטען נאָטמעס זיינעס העררן, דאס ער ניכט טהון זאָללמע, אויס פֿערוע-

דשי

נתפרשו בו? תנא רבי רבי ישמעאל משל למלך
שזעם על אזהבו ומיעט בקרחונו מפני חיבתו:
(כ) ועשה לפר זה כאשר עשה לפר החטאת. כמו
שמפורש בפר בהן משיח, להביא יותרת ושתי כליו'
שפירש שם מה שלא פירש פאן, ולכפול במצות
העבודות ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסל
לפי שמצינו בנותנין על המזבח החיצון שנתנו
במתנה אחת. כפר, הוצרך לומר פאן שמתנה אחת
מהן מעבכת: (כב) אשר נשיא יחטא לשון "אשרי"
אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה

לפר וגו. מיס תנא דבי רי
ישמעאל. (כ) ועשה לפר
חונד ער טהוע מיט די-
זעס שטייערע, וויא ער מיט
דעס שטייערע דעם זינד-
דענאָפּפֿערס געטהאן, וויא
דיעס בייס שטייערע דעס
געזחלכטען געטמח, בייס
וועלכעס חזון דאָס נעטז
זחוט דען בידען נייערען
קפֿעכרטע, וואָס דאָרט
מויסגעטפֿרמכען וואָרדע,

חונד היער ניכט; עבענאָ ווערדען היער דיח בערייטס קבערוואָהנטען, גאָט-
טעטדיענסטליכען פֿערייכטונגען ווידערהאָלט ערוואָהנט, מלודדייטען, דאָס
ווען זיינע דער ספרענגונגען פֿעהלט, מיזט עס פֿערווערפֿליך, ווייל עס בייס
דען קפֿעכרטעגען חס מיסערן מלחמח הייסט, ווען דאָס בלוט מויל מיכחמל
געספרענגט ווירד, עס לור פֿערוועהנונג געמינגעט מיזט, דאָהער ווירד היער
ערוואָהנט, דאָס נור זיינע מיכליגע ספרענגונג וועניגער, דיח פֿערוועהנונג הינד-
דערט. (כב) אשר נשיא יחטא. דאָס אשר בעדייטעט היער וויא אשרי (הייל),
מלחמח: הייל דעס לייטמלחמח, דעסמען פֿירסט טעטט בעזחמח מיזט, מויל
מיבער זיינע לייכטפֿערטיגען פֿערגעהונגען לו פֿערוועהנען, פֿיעלועהר דאָס
ער בערייענד מיבער זיינע מיבערמיטיגען פֿערגעהונגען זיך מוילזועהנען זוכט.

וְאֲשָׁם: (כג) אֹז-הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר
 עִזִּים זָכָר תָּמִים: (כד) וְסַמֵּךְ יָדוֹ עַל-
 רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשַׁחַט אֹתוֹ בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר-
 יִשַׁחַט אֶת-הָעֹלָה לְפָנָי יְהוָה חֲטָאת
 הַזֶּה: (כה) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת
 בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה
 וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:
 (כו) וְאֶת-כָּל-חֵלְבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
 כַּחֵלֶב זָבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: פ ששי
 (כז) וְאִם-נִפֵּשׂ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם
 הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה

הען, אונד פֿיהלט זיך שול-
 דיג. (כג) אָדער עס ווירד
 איהם בעקאנט זיינע זינדע,
 דאראן ער געזינדיגט: זאָ
 ברינגע ער זיין אָפּפֿער, איין
 גען פֿעהללאָזען ציעגעני.
 באַקק. (כד) אונד ער לעגע
 זיינע האנד אויף דען קאָפּף
 דעם באַקקעס אונד שלאכטע
 איהן אן דעם אָרטע, וואָ מאן
 שלאכטעט דאס בראנדאָפּפֿער
 פֿאַר גאָט. איין זינדאָפּפֿער
 איזט עס. (כה) אונד דער
 פריעסטער געהמע פֿאַם בלו-
 טע דעם זינדאָפּפֿערס מיט
 זיינעם פֿינגער אונד געבע עס
 אן דיא האַרנער דעם אָפּפֿער-
 אלטארס, אונד זיין בלוט
 גיעסע ער אן דען גרונד דעם
 אָפּפֿעראלטארס. (כו) אונד אל
 זיין פֿעטט צינדע ער אן אויף

דעם אלטאר, וויא דאס פֿעטט פֿאַן דעם פֿריעדענסאָפּפֿער. אונד עס זיהנע אויף איהן
 דער פריעסטער וועגען זיינער זינדע, אונד עס ווירד איהם פֿערגעבען. (כז) זאָ אכער
 איינע פֿערוואָן זינדיגט אויס פֿערועהען, אויס דעם פֿאַלקע דעם לאנדעס, אינדעם זיא

רשיי

על שִׁגְגָתוֹ קָל וְחֹמֶר שְׂמֵחָרֵט עַל זְדוּנֹתָיו (ת"כ
 הוריות פ"ג): (כג) או הודע • כמו • "אם" הודע
 הדבר, הרבה • "או" • יש שמשמשין בלשון אם • ואם •
 במקום, או • וכן • "או נודע פי שור נגח הוא" (שמו'
 כ"א): הודע אליו • פֿשחטא הִיָּה חֲבוֹר יִיְהוּא הִיתָר
 וְלֵאחֶר מִפֶּאֶן נֹדַע לוֹ שְׂאִיסוֹר הָיָה: (כד) במקום
 אשר ישחט את העולה • בצפון שהוא מפורש
 פֿעולָה (זבחים מ"ט): הטאת הוא • לשמו • פֿשֶׁר
 שְׁלֹא לְשִׁמוֹ פֶּסוּל (זבחים י"ו): (כה) ואת דמו •
 שִׁירֵי הַדָּם: (כו) כחלב זבח השלמים • פֿאַוֹתָן אֲמֹרִים

(כג) או הודע • זקוויט: אם,
 חֶטֶט ווירד או • (מִדְעָה) פֿיר
 אם (וועקן) געברויכט, מונד
 זעהר חֶטֶט הַטֵּט אם דיא
 בעדייטונג פֿען או • עבעני •
 זף (סמות כ"א • לוי) או נודע,
 "וועקן עס חֶבֶר בעקאנט
 געוואָרדען" • מו • ז • וו • הודע
 אליו • מֹלֵט ער זינדיגטע,
 גלויבטע ער, דִּמָּט עס ער •
 לויבט זיין, ערסט נאָך דעם
 פֿערגענגע, וואָרדע מִיְהִן
 בעקאנט, דִּמָּט עס פֿערכטען זיין • (כד) במקום מו • ז • וו • לור ויטטערכנֶכֶט •
 זייטע, וועלכעס ביין גאַנלעכפֿער ערקלֶמֶט ווירד • הטאת הוא • מונטער זיינעט
 רעכטען נאָמען (געווייהעט) מיזט עס געמינגעט, ניכט מונטער זיינעט רעכֶ-
 טען נאָמען דִּמָּרעברֶמֶכֶט, מיזט עס פֿערווערפֿליך • (כה) ואת דמו • דִּמָּט מיבער •
 געבליעבענע בלוט • (כו) כחלב זבח השלמים • גלייך דען מִפֿעכרסטִיקקען, וועלכֶ

ברינגע עס אן דיא האַרנער
 דעס אַפּפּעראַלטאַרס אונד
 אללעס איבריגע בלוט גיעסע
 ער אן דען גרונד דעס אל-
 טאַרס. (לה) אונד אללעס
 פּעטט זאָנדערע ער אב, זאָ
 וויא דאס פּעטט אבנעזאָנ-
 דערט וואורדע פּאָס שאַף
 דעס פּריעדענאַפּפּערס, אונד
 דער פּריעסטער צינדע עס אן
 אויף דעס אלטאַר בייא דען
 פּייעראַפּפּערן נאַטטעס. אונד
 דער פּריעסטער זיהנע אויף
 איהן וועגען דער זינדע, דיא
 ער געזינדיגט, אונד עס ווירד
 איהם פּערגעבען ווערדען.
 ה (א) וועגן יעמאַנד זינדי-
 געט, דא ער לויט

בְּאֶצְבְּעוֹ וְנָתַן עַל-קִרְיַת מִזְבֵּחַ הָעֹלֹת
 וְאֶת-כָּל-דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ;
 (לה) וְאֶת-כָּל-חֵלְבֵהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר
 חֵלֶב הַכֶּשֶׁב מִזֵּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר
 הַכֶּהֱן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה
 וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר--
 חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: פ

ה (ה) וְנָפֵשׁ בִּי-תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל
 אֱלֹהִים וְהוּא עַד אִם רָאָה אִם יָדַע
 אִם-לֹא יִגִּיד וְנִשְׂא עוֹנוֹ: (ו) אִם נָפֵשׁ
 אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל-דְּבַר טָמֵא אִם בְּגִבְלַת

בעאידיגט ווירד, דאסס ער צייגע זייא דעססען, דאס ער געזעהען, אָדער ערקאנט,
 זאָ ער אבער נישטס אנצייגט אונד אייגע זינדע אויף זיך לאדעט; (ב) אָדער עס בע-
 ריהרט יעמאַנד אירגענד עטוואס אונרייגעס, ענטוועדער דאס אאס איינעס אונרייגען

רש"י

דעסן נחשען פּאָט זינדענ-
 קפּפּער סאַלפּטען. (לה)
 כאַשר יוסר חלב הכשב. זאָ
 וויא היער (בייטן טפּפּע)
 מוּיך דפּס (אליה) טוּפּפּל-
 סטיקק לז קפּפּערן היכלוגע-
 פּיגט קפּפּוט, זאָ מוט מוּיך
 בייט זינדקפּפּער, וועגן
 עט מיין ספּאָל מיזט, דפּס
 טוּפּפּלטיקק נעבסט פּאָלען
 מוּיך פּעכלעהרענדע פּאָלען,
 דיא גפּטט לז עהרען געמפּפּט
 ווערדען.
 ה (א) ושמעה קול אלה. בייט
 מינע זינדע, וואָ ער זעלבסט
 לייגע מיזט, מוּיך
 ווען מיהן בעטוּפּק; וועגן
 מיהן דיא לייגענטפּפּט גענויט
 בעקפּפּנט מיזט, מוּיך
 וועלכע ער לייגניט זעלבסט.
 (ב) און נפש אשר תגע. מוּיך
 נאָך דיעזער פּעראָנ-
 רייניגונג געהייליגטע קפּפּער
 געניעסט, קדער מין דפּס
 הייליגטהוס גיענג, מוּיך
 דעסטען פּעקזעטלליכעס
 הענדען מוּיך טפּפּטונג
 פּאָלען. (זי) טרפּקט
 טבעות) ונעלם ממנו. דפּס
 ער מוּיך מיזט. ואשם. דוכך
 דפּס געניעסטען פּאָלען

שְׁחִיטָתָהּ לְשֵׁם חַטָּאת: (לה) כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֵלֶב
 הַכֶּשֶׁב. שְׁנַתְּרֵבוּ אִמּוּרָיו בְּאֵלֶיהָ. אִף חַטָּאת פְּשִׁיא
 בָּאָה בְּבִשָּׁה טְעוּנָה אֵלֶיהָ עִם הָאִמּוּרִין: אֲשֵׁי ה' פֶּל
 מְדוּרוֹת הָאֵשׁ הָעֲשׂוּיֹת לְשֵׁם פּוֹא"י לִישׁ בִּלְע"ז:
 ה (א) ושמעה קול אלה. בְּדָבָר שֶׁהוּא עַד בּו (ת"כ)
 שֶׁהִשְׁבִּיעוּהוּ שְׁבוּעָה, שְׂאָם יוֹדַע לז בְּעֵדוּת.
 שְׁפִיעִיד לוֹ: (ב) אִם נִפְשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע וְגו'. וְלֹא אַחַר
 הַטּוּמְאָה הַזֹּאת יֵאָבֵל קְדָשִׁים, אִם יִכְנַס לְמִקְדָּשׁ, שֶׁהוּא
 דָּבָר שֶׁזִּדְוָנוּ בְּרַת בְּמִסְכַּת שְׁבוּעוֹת גְּדָרֵשׁ בֵּן: וְנִעְלַם

ויקרא ה

תרגום אשכנזי טז

חִיָּה טְמֵאָה אֹו בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה
אֹו בְּנִבְלַת שָׂרִץ טְמֵאָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ
וְהוּא טְמֵאָה וְאִשָּׁם: (ג) אֹו כִי יִגַע
בְּטְמֵאת אָדָם לְכֹל טְמֵאתוֹ אֲשֶׁר יִטְמֵא
בָּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאִשָּׁם:
(ד) אֹו נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא בְּשִׁפְתָיִם
לְהָרַע אֹו לְהִיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטָא
הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע

געווילדס, אָדער דאס אאס
איינעס אונריינען פֿיעהעס,
אָדער דאס אאס איינעס אונ-
ריינען קריעכטהוערעס; עס
וואר איהם אבער פֿערהאָהלען
דאס ער אונריין זייא אונד
האט זיך פֿערשולדעט; (ג)
אָדער ער בעריהרט דיא אונ-
רייניגקייט איינעס מענשען,
אירגענד איינע אונרייניגקייט,
דורך וועלכע ער זיך פֿעראונ-
רייניגט, עס וואר איהם אבער
פֿערהאָהלען, דאָך ערקעננט
ער נון, דאסס ער זיך פֿערשולדעט; (ד)
אָדער וועגן יעמאנד שוואַרט, רעדעט אונ-
בעדאכטזאם מיט דען ליפּפען, באַזעס צו טהון,
אָדער גוטעס צו טהון, אין אללעס,
וואס דער מענש אונבעדאכטזאם רעדעט דורך
איינען שוואור, עס וואר איהם אבער

רש"י

ממנו. הטומאה (שבועות י"ד ת"כ): ואשם. באכילת
קדש או בביאת מקדש: (ג) בטומאת אדם. טומאת
מרת (ת"כ שבועות פ"ק): לכל טומאתו. לרבות
טומאת מגע זבין וזבות (ת"כ): אשר יטמא. לרבות
הזוגע פבויעל נדה: בה. לרבות בולע נבלת עוף
טהור. (שבועות פ"ג): ונעלם. ולא ידע. ששכח
הטומאה: ואשם. באכילת קדש או בביאת מקדש:
(ד) בשפתים. ולא בלב (שבועות ג"ו): להרע.
לעצמו. או להיטיב לעצמו. בגזן: אוכל ולא אוכל.
אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר:
ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו (זבחים צ"ו) פל אלה

הייליגען פֿפֿעער, קדעך
דורך דאָס היינינגעהען
מין דאָס הייליגטהון. (ג)
בטומאת אדם. דיח פֿערי-
מונרייניגונג ביח טאָדטען.
לכל טומאתו. עס ווירד דאָ-
מיט דיח פֿערימונרייניגונג
דורך דאָס בעריהרען פֿלונט-
בעהפֿעטעטער פֿאָגעדיי-
טעט. אשר יטמא. דאָרום-
טער ווירד מיינע פֿערטמן
פֿעריטמנדען, דיח מיינען

בעריהרט, דער מיט מיינעס ווייבע מין מיהרער וקנאטליכען רייניגונג עהעלי-
כען מוואַגונג געפֿלונגען האָט. בה. מכלודייטען, מיינען, דער דאָס פֿאָט מיי-
נעס ריינען פֿאָגעלס פֿעריטלוקקט האָט. ונעלם. ער מערקטע עס ניכט, ער פֿערי-
גאָט נאָהליך, דאָסס ער מונריין מיזט. ואשם. דורך דאָס עססען הייל. קפֿעערט,
מונד דורך דאָס היינינגעהען מין דאָס הייליגטהון. (ד) בשפתים. ניכט פֿאָבער וועגן
ער עס בלאָט מיט מונדע האָטטע, להרע. זיך זעלכסט עטוואָס זיעבעס אָדער
ליידעס לו טהון. ל. ב. וועגן ער מוילן זיך ניהוט. לו עססען, אָדער ניכט לו עס-
סען, לו טלמפֿען, אָדער ניכט לו טלמפֿען. לכל אשר יבטא. היעמיט מיזט מוילן דאָס
פֿערימונגענע (געטעהענע אָדער ניכט געטעהענע) פֿאָגעדייטעט. ונעלם ממנו.
מונד ומונדע דאָרוך טוואַכרייג. מוילן מוילע דיעזע פֿעריגעהונגען בריינגט מוילן
מיין (טולדיגעס) קפֿעער נאָך טמנד מונד פֿערימונגען, וויא עס היער לו טטעל-
לע עריכטליך מיזט. ביח מיינעס טוואַכרע פֿאָבער, דער געולדייגונג לוס מיכ-

וְאִשָּׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה: (ס) וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם
 לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עֲלֵיהָ:
 (ו) וְהִבִּיא אֶת־אִשְׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן בְּשִׁבְהָ אוֹי־
 שְׁעִירַת עֲזִים לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 מִחַטָּאתוֹ: (ז) וְאִם לֹא תִגַּע יָדוֹ הִי שִׁבָּה
 וְהִבִּיא אֶת־אִשְׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי
 תָרִים אוֹי־שְׁנֵי בְגֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד
 לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעוֹלָה: (ח) וְהִבִּיא אֶתֶם
 אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת
 רֵאשׁוֹנָה וּמֶלֶךְ אֶת־רֵאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרֹפוֹ

פְּעֻרָה אֶהְלֵן, דַּאָךְ עֲרֻקְעֻנְט
 עַר נוֹן, דַּאִם עַר זִיךְ פְּעֻרָה
 שׁוֹלְדֵעַט אִין אֵינְעִם דִּיעוּזֵער
 דִּינְנֵע: וועגן עִם נוֹן גַּעשִׁיעַהט,
 דַּאִם עַר זִיךְ פְּעֻרָה שׁוֹלְדֵעַט הַאִט
 אִין אֵינְעִם דִּיעוּזֵער דִּינְנֵע; זָא
 בַּעֲקֻעֻנְנֵע עַר, דַּאִם עַר דַּאֲרַאן
 גַּעזִינְדִיגְט הַאִבַּע, (ו) אֹונד
 בְּרִינְנֵע גַאָטט זִיין שׁוֹלְדֵאָפ־
 פְּעֻרָה, וועגן דַּעַר זִינְדֵע, דִּיא
 עַר גַּעזִינְדִיגְט הַאִט, אִיין ווייב־
 לִיכֵעִם פֶּאָן דַּעִם קִלִּינְפִיעַה,
 אִיין שַׁאָף, אָדַעַר אֵינְנֵע צִיע־
 גַּע צוֹם זִינְדֵאָפ־פְּעֻרָה, אֹונד עִם
 זִיהֵנֵע אויף אִיהֵן דַּעַר פִּרִיעִס־
 טַעַר וועגן זִינְעֵער זִינְדֵע. (ז)
 זָא אִבַּעַר זִינְנֵע הַאִנְד נִיכְט
 הִינְרִיכְט צו אֵינְעִם לַאִמְמַע:

זָא בְּרִינְנֵע עַר גַאָטט פִּיר דִּיא שׁוֹלְד דִּיא עַר בַּענַאנְנֵען, צווייא טוֹרְטֵעֶלְטוֹיבֵען, אָדַעַר
 צווייא יוֹנְנֵע טוֹיבֵען, אֵינְנֵע צוֹם זִינְדֵאָפ־פְּעֻרָה אֹונד אֵינְנֵע צוֹם בְּרַאנְדֵאָפ־פְּעֻרָה. (ח) אֹונד עַר
 בְּרִינְנֵע זִיא צוֹם פִּרִיעִסְטַעַר, דַּעַר בְּרִינְנֵע דַּאִם שְׁטִיקְק צוֹם זִינְדֵאָפ־פְּעֻרָה צוֹעֶרְסֵט, עַר קִנְיִי.

רש"י

בְּקִרְבָּן עוֹלָה וְיִזְרֵה בְּמִפְּוֹרֵשׁ בְּאֵן; אָבֵל שְׁבוּעָה שְׁיִשׁ
 בָּהּ בְּפִירוֹת מִמּוֹן. אֵינָה בְּקִרְבָּן זִי. אֵלֶּה בְּאִשָּׁם:
 (ה) וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה. חַטָּאת
 קוֹדֶמֶת לְעוֹלָה לְהִ"ד לְפָרְקֵלִיט שְׁנִכְנַם לְרִצּוֹת. רִצָּה
 פְּרָקֵלִיט נְכַנַם דּוֹרוֹן אֶחָדִיו (זבחים ז'): וְלֹא יבְדִיל.
 אֵינּוּ מוֹלֵק אֵלֶּה סִי אֵי: עוֹרָף. הוּא גוֹבָה הָרֵאשׁוֹ.

הַמִּטְע הַמֵּט, גַּענִיגְט קִיין
 זְחֹלְכַעִט חֶפְפֵּעַר, זְחֵנְדֵעֶרן
 עַר וּזוֹס מִיין טוֹלְדֵחֶפְפֵּעַר
 בְּרִינְנֵען (זִיעַהֵע ווייטֵעַר
 וועַר: כִּ"ה) לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה.
 הִיעֶרוֹיט פֶּחֶלְגֵט, דַּמֵּס

זִינְדֵעֶנְחֶפְפֵּעַר דַּעַן גַּמְלֵחֶפְפֵּעַרן פֶּחֶרְמַנְגֵעַהֵען, דִּיעֵט מִיזְט מִיט מִינְעֵטן מְנוּחֵלֵט
 לוֹ פֶּעֶרְגִלִיכֵען, דַּעַר פֶּעֶרְזֻקְהֵנְעֵנְדֵע פִּירְכַּטְפֶּרְמֵכֵע הַמֵּט, עַרְסֵט בַּעוֹיֶרְקֵט עַר
 דִּיא מוֹיִסְזַעֶהֶנוֹג, מוֹנְד הִיעֶרוֹיף פֶּחֶלְגֵט דַּמֵּס גַּעֶטְעֵנְק, (מֵלֵט מוֹיִסְדֶּרֻקֵק מוֹנְד
 מַעֲרַקְחֵט) 1. וְלֹא יבְדִיל. עַר קִנְיִיפֵט עַנְטוֹוַעֶדֶעַר לוֹפֵט. מְדַעַר טִפִּיעֶרְחֶהֶרַע
 וועֶלְכֵעִט דִּיא לוֹוִיִּח טִיחִי הַשְּׁחִיט קֵנָה מוֹי וּשְׁט מוֹיִסְמַחֶכֶען חֵב. 2) עוֹרָף מִיזְט דִּיא
 הַקְּהַע דַּעִט קְחֶפְפֵּעִס, וועֶלְכֵעַר זִיךְ גַּעֶגֶען דַּעַן הַמֵּט דַּעֶהֶכֵט. מוֹל עוֹרָף, גַּעֶגֶעֶנְמִי־
 בַּעַר דַּעֶמִיעֶנִיגֵען, וועֶלְכֵעַר דַּעַן נַחֶקְקֵען זִיעַהֵט, עִט מַחֶכֵט דִּיא גַּמְלֵעֵט לְחֻנְגֵע דַּעַר

1) מַחֵ. זִיעַהֵע טֶרְחֻקֵט עִירוֹכִין כִּינֵי, דַּמֵּס חַטָּאת־חֶפְפֵּעַר בִּיאֶדֶעֶט דַּעֶמַחְמֵךְ דַּמֵּס
 פֶּעֶרְזֻכֵעֶנְדֵעֶט חֶבִיעֻקֵט (לִפִּי שֶׁחַטָּאת טַכְפֶּרַח כְּנוֹדֵע) דַּמֵּט עוֹלָה הִינְגַעֶגֶען פֶּחֶלְגֵט
 דַּמֵּן מֵט נַחֶכֶעֶטְמַנְק (כִּי הַעוֹלָה בָּאָה עַל הַרְהוֹר הַלֵּב) וְהֵבִין.
 2) ווייז בִּיחַ בַּכֶּלִיגַעֵל בֹּאָטֵם מִיין טִיחֵן גַּענִיגְט (ועִיין סִיךְ דַּחֻלִין).

ויקרא ה

תרגום אשכנזי יז

וְלֹא יִבְדִּיל: (ט) וְהָזָה מַדָּם הַחֲטָאתָ עַל-
 קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנְּשָׂאָר בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל-
 יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ הַטָּאת הוּא: (י) וְאֶת-
 הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עֲלֶיהָ כַּמִּשְׁפָּט וּכְכֹר עָלָיו
 הַכֹּהֵן מַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ:
 ס שביעי (יב) וְאִם-לֹא תִשָּׂג יָדוֹ לְשֵׁנֵי
 תָרִים אוֹ לְשֵׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת-
 קַרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִית הָאֵפֶה סֶלֶת
 לַחֲטָאת לֹא-יֵשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן
 עָלֶיהָ לְבִנְיָה כִּי חֲטָאת הוּא: (יג) וְהֵבִיֵּאָה
 אֶל-הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא
 קִמְצוֹ אֶת-אֲזָרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ

פע איהם דען קאפף אב הינ-
 טער דעם געניקקע, זאנדערע
 איהן אבער ניכט דאפאן, (ט)
 אונד שפרענגע פאן דעם
 בלוט דעם זינדאפפערס אן
 דיא וואנד דעם אלטארס,
 אונד וואס איברוג בלייבט
 פאם בלוטע ווערדע אויס-
 געדריקט אם גרונדע דעם
 אלטארס. איין זינדאפפער
 איזט עס. (י) אונד דאס
 צווייטע מאכע ער צום בראנד-
 אפפער נאך דער פערארד-
 נונג, אונד עס זיהנע אויף
 איהן דער פריעסטער וועגען
 דער זינדע, דיא ער געזינדיגט,
 אונד עס ווירד איהם פער-
 געבען ווערדען. (יא) וועגן
 אבער זיין פערמאגען ניכט
 הינרייכט צו צווייא טורטעל-

טויבען, אדער צו צווייא יונגען טויבען, זא ברונגע ער צו זיינעם אפפער דאפיר,
 דאסס ער געזינדיגט, איין צעהנטעל איינער איפה פיינעס מעהל צום זינדאפפער,
 ער טהוע קיין אל דאראן אונד געבע קיינען ווייהרויך דארויף, דעגן איין זינדאפפער
 איזט'ס. (יב) אונד ער ברונגע עס צום פריעסטער, אונד דער פריעסטער געהמע דא-
 פאן זיינע האנדפאלל, דאס דענקאפפער, אונד צינדע עס אן אויף דעם אלטארע בייא

רש"י

המשפיע לצד הצואר. מול עורף. מול הרואה את
 העורף. והוא אורף כל אחורי הצואר: (ט) והזה
 מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מיצי ובחטאת
 הזאה ומצויי אחזו בעורף ומתיו והדם ניתז והולך
 למזבח: חטאת הוא. לשמה פשרה שלא לשמה
 פסולה: (י) כמשפט. פדת האומר בעולת העוף
 של נדבה בראש הפרשה: (יא) כי חטאת היא.
 ואין בדין שיהא קרבנה מהודר: (יב) חטאת היא.
 נקמצה ונקטרה לשמה. פשרה שלא לשמה. פסולה:

הינטערייטע דעם המזעם
 מויס. (ט) והזה מדם החטאת.
 בייט גמלמפפער ברויכט
 ומן נור דמט בלוט מויסלו.
 דריקקען; בייט דעטן זינד-
 מפפער מוס עט טפרענגונג
 מונד מויסדריקקונג המבען,
 ער פמטטט עס בייט נמקקען
 מונד טפרענגט עס, וומדמין
 דמט בלוט טפרענגענד
 בייט דען מוטמך געלמנגט.
 חטאת הוא. מונטערט רעכטען נמוען (געווייהעט) מיזט עט גילטיג, ניכט מוכ-
 טערט רעכטען נמוען מיזט עט מונגילטיג. (י) כמשפט. נמך דען בעטפמחכע-
 נען פמכרטייטען מיבער דען פריימוויליגען גמלמפפער, ווממקען מן מנפמנג
 דעם מבטניטטעט דיט רעדע וומר. (יא) כי חטאת הוא. מונד עט ניכט רעכט-
 זיך מיזט, דמטט דמט מפפער געטויקקט זיין זמל. (יב) חטאת הוא. מיזט דיט

על אשׁי יהוה חטאת הוא: (יג) וכפר
עליו הכהן על חטאתו אשר חטא
מאחת מאלה ונסלה לו והיתה לכהן

דען פייעראפפערן נאָטטעס.
איין זינדאָפפער איזט עס.
(יג) אונד עס זיהנע אויף
איהן דער פריעסטער וועגען
זיינער זינדע, דיא ער געזיג
דינט אין איינעם פֿאָן דיעזען דינגען, אונד עס ווירד איהם פֿערגעבען ווערדען. אונד עס

דינט אין איינעם פֿאָן דיעזען דינגען, אונד עס ווירד איהם פֿערגעבען ווערדען. אונד עס

רש"י

(יג) על חטאתו אשר חטא. פֿאן שנה הכתוב שהרי
בעשירות ובדלות נאמר "מהטאתו" וכאן בדלי דלות
נאמר "על חטאתו"; דקדקו רבותינו מכאן שאם
חטא בשוהא עשיר והפריש מעות לכשפה או
שעירה, והעני, יביא ממקצתן שתי תורים הפריש
מעות לשתי תורים, והעני יביא ממקצתן עשירית
האיפה הפריש מעות לעשירית האיפה והעשירי.
יוסף עליהן ויביא קרבן עשיר לפך נאמר פֿאן "על
חטאתו" (כריתות כ'): מאחת מאלה, מאחת מג'
פפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או
בדלי דלות, ומה ת"ל? שיכול, החמורים שבהם
יהיו בכשפה או שעירה ותקלין יהיו בעוה, ותקלין
שבקלין יהיו בעשירית האיפה, ת"ל "מאחת מאלה"
לחשוד קלין לחמורין לכשפה ושעירה, אם השיגה
ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי
דלות (ת"כ): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת

המנדפֿמון גענאָטטען מונד
דמרגעברחֿט מונטרעס
רעכטען כחטען, זק מיזט עט
גילטיג. מיס מונרעכטען
כחטען חכער מונגילטיג. (יג)
על חטאתו. אשר חטא. היער
קחוטט דיגעזער מויסדרוקק
פֿערמנדערט סֿמך, דען
גלייכֿפֿיעל הייסט עט בייז
וומהלסטמנד מונד מרווט,
מהטאתו, מונד היער, ווק
עט פֿען דעס גמל מרוטען
דיז רעדע מיזט, הייסט
עט: על חטאתו. מונרע
לעהרער ערלייטערן היע.
פֿען, ווען ער זינדיגטע, פֿלס
ער נמך וומהלהחכער וומר,
מונד געלד פֿיר מיין ומוס
בעסטיהוטע, פֿדער פֿיר

מיינע ליעגע, מונד ער פֿערמרווטע; זק ברמכטע ער פֿיר מיינען טהייל (דיגעזעט
געלדעס) לווייז טורטעלטויבען; בעסטיהוטע ער געלד פֿיר לווייז טויבען,
מונד מיזט פֿערמרווט, זק קמנטע ער פֿיר מיינען טהייל דיגעזעט געלדעס 1/2
איפה דמרכריגען (עט הייסט מויך דעסהמלוב: מהטאתו פֿען זיינעס זינדע.
קפפער) בעסטיהוטע ער חכער געלד לו מיינעס לעהנטעל איפה, מונד ער
וומורדע מיינעסען רייך, זק גמב ער דמס מיבריגע דמלן, מונד ברמכטע דמס
קפפער מיינעס רייכען, דמהער סטעהט היער: על חטאתו (עטוומס זיינעס
זינדקפפער היכלוטהון), מאחת מאלה. מיינעס פֿען דען פֿערזמנהונגסמפפערן,
וועלכע היער ערוומהנט זינד, ענטוועדער מיינעס רייכען, מדער מיינעס מרוטען
מדער מיינעס זעהר מרוטען. וומלן דיגעזעט היער? ווייל ומן גלויבען קמנט
טע, דיז טווערען (זינדען) קמנטען כור דורך מיין סמל מדער דורך מיינע ליע.
גע, דיז מינדער וויכטיגען דורך געפֿליגעל (טויבען), מונד דיז מללעכלייכ.
טעסטען דורך 1/2 איפה. ועהל פֿערזמנהנט ווערדען, דמהער הייסט עט היער:
טאחת מאלה, (דורך מיינעס דערזעלבען), עט ומכט היערין בלמס דער
פֿערמאגענסממנד מיינען מונטערטיעד, דער רייכע ברינגט נמליך מיין סמל
מדער מיינע ליעגע, דער מרוטע, לווייז טויבען, מונד דער זעהר מרוטע כור 1/2
איפה פֿיינעס ועהל. והיתה לכהן כמנחה. היערויס ענטנעהטען וויר, דמס דיז

ויקרא ה

תרגום אשכנזי יה

בַּמִּנְחָה: ס (יד) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
לֵאמֹר: (טו) גִּבְשֵׁי-תַמְעוּל מֵעַל וְחִטָּאָה
בְּשִׁגְגָה מִקִּדְשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ
גַּעֲנַן דִּיא הִיילִיגְטֵהִימֵעַר גַּאָטְטֵעִס: פֿערשולדעט, זאָ ברינגע ער גַּאָטְט זיין שולדאָפֿפֿער,

זאלל דעס פריעסטערס זיין,
וויא איין שפייזעאָפֿפֿער.
(יד) אונד גַּאָטְט דעדעטע צו
משה, שפרעכענד: (טו) וועגן
יעמאנד זיך אויס פֿערזעהען
גַּעֲנַן דִּיא הִיילִיגְטֵהִימֵעַר גַּאָטְט זיין שולדאָפֿפֿער,

רש"י

חוטא שיהיו שריה נאכלין והו לפי פשוטו. ור"ד
והיתה לכהן ואם חוטא זה פהן תהא פשאר
מנחת נדבת פהן. שהיא "בכליל תהיה לא תאכל
(ת"כ): (טו) כי תמעול מעל. אין מעילה בכל מקום
אלא שינוי, וכן הוא אומר וימעלו באלהי אבותיהם
ויזנו אחרי אל הו עמי הארץ (ד"ה א' ה') וכן הוא
אומר בסוטה ומעלה בו מעל (מנחות פ"ו ת"ה):
וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שגגה מן ההקדש. והיכן
הזוהר? נאמר פאן חטא. ונאמר להלן חטא בתרומה
..ולא ישאו עליו חטא" (ויקרא כ"ב) מה להלן
הזוהר, אף פאן הזוהר. אי מה להלן לא הזוהר אלא
על האוכל אף פאן לא הזוהר אלא על האוכל?
ת"ל "תמעול מעל" ריבה: מקדשי ה'. המיוחדים

מיבעררעטטע דער טפיי.
זענפפֿער מיינעט זינדערט
פֿערלעכרט וואורדען (1)
דיעט דער מיינפֿעכע זינן.
מוזנרע וויזען ערקלמֿרען
מבער והיתה לכהן,
וועגן דער זינדער זעלבט
זיין פריעסטער מיזט, זק
זימ דיעט מֿפֿפֿער ווימ דימ
פֿריימוויליגן טפייזעמֿפֿ.
פֿער מיינעט פריעסטערט
וועלכעגמֿלויך פֿערברמֿנט,
מונד ניכט געגעסטען

ווערדען. (טו) כי תמעול מעל. מעל בעדייטעט מיוזער מיינע פֿערמֿנדע-
רוג, עבענזק הייסט עס, (ד"ה מ' ה' כ"ה) "זימ פֿיכלען מֿב (וימעלו) פֿען דעסן
גמטט מיהרער פֿעטער, מונד בואלטען נמך דען גמטטערן דער פֿמֿלקער דעט
למנדעס,, עבענזק הייסט'ס בימ דער דעט עהעברוכ'ס מנגעטולדיגטען פֿרוימ
(בחדכ ה' י"ב) "מונד בעגעהט געגען זיהן מיינע טריימלמֿגיגקייט,, וחטאה
בשגגה מקדשי ה'. דמסט ער נמלויך פֿען הייליגט הוסן עטוומס געממסטען; מונד
ווק פֿינדען וויר דימ וומרונג דמריבער? (דמסט ער מיס מיבערטערטונגספֿען
טטרמֿפֿע בעקממחט?) וויל עס היער חטא הייסט. מונד בימ דער העבע הייסט
עס גלייכפֿעללס (ויקרא כ"ב, ט') ולא ישא עליו חטא "דמייט זימ זיך קיינע
טולד מוילמֿדען,, ווימ דמרט (דורך דמס ולא ישאו) געוומכנט ווירד, זק ווירד
היער עבענפֿעללס (דורך דמס לא תעשינה מיס ווערזע י"ז) געוומכנט (2) ומן
קממנטע גלויבען, זק ווימ דמרט (דורך דמס לא) בלמס געגען דמס עסטען גע-
וומכנט ווירד, זק וויל דיעזעט לא עס מויר; דמער הייסט עס היער: תמעול
מעל. וומרוכטער מללע מרטען פֿען געניעטען פֿערטמֿנדען זינד. מקדשי ה'. וועל-

(1) מווימ בימ דען פֿריימוויליגן טפייזעמֿפֿערן — שכל המנחות של נדבה שיריהן
נאכלים לכהנים.—
(2) מנח. מינדעק ווימ בעקממנט דימ וומרונג פֿמֿר מיינר זינדע מיט השמר, פֿן,
מֿדער לא בעלייכעט זיין זוט.

לִיהוּה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֶּאֱן בְּעֶרְבָה
 כֶּסֶף־שִׁקְלִים בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם׃
 (טז) וְאֵת אֲשֶׁר הָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם
 וְאֵת־הַמִּישָׁתוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ
 לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאִשָּׁם
 וְנִסְלַח לוֹ׃ פ
 (יז) וְאִם־נָפֵשׁ כִּי תִהְיֶה וְעָשְׂתָה אֶחָת

איינען פֿעהללאָזען ווידדער
 פֿאַם קליינפֿיעה נאך דיינער
 שאַטצונג, אין שעקעל דעם
 הייליגטהום, צום שולד־
 אַפֿפֿער. (טז) אונד וואס ער
 געזינדיגט האט געגען דאס
 הייליגטהום זאָלל ער ער־
 שטאטטען, אונד דעסזעלבי.
 גען פֿינפטען טהייל דאצו
 לעגען, אונד געבע עס דעם
 פֿריעסטער־ דער פֿריעסטער
 אבער זיהנע אויף איהן מיט

דעם ווידדער דעם שולד־ אַפֿפֿערס, זאָ ווירד איהם פֿערגעבען ווערדען. (יז) זאָ

רש"י

לִשְׁמֵי יִצְאוּ קֹדְשֵׁי־קָלִים׃ אֵיל־ לְשׁוֹן קָשָׁה בְּמוֹ וְאֵת
 אֵילֵי הָאָרֶץ לֶקַח (מלכים ב' כ"ד) אַף פֿאַן קָשָׁה בֶּן
 שְׁתֵּי שָׁנַיִם׃ בערך כסף שקלים. שְׁיֵהָא שְׁוֵה שְׁתֵּי
 סָלְעִים׃ (טז) וְאֵת אֲשֶׁר הָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם
 קָרָן וְהוֹמֵשׁ לְהַקְדֵּשׁ (כריתות כ"ז)׃ (יז) וְאֵת יָדַע
 וְאִשָּׁם. וְהַבִּיא. הָעֲנִין הַזֶּה מְדַבֵּר בְּמִי שֶׁבָּא סָפֵק
 פֶּרֶת לִידוֹ וְלֹא יָדַע אִם עָבַר עָלָיו אִם לֹא. פֶּגְזוֹן־
 חֶלֶב וְשׁוֹמֵן לְפָנָיו, וּכְסָבוֹר שְׁתִּיהֵן הִיתָרִי, וְאָכַל אֶת
 הָאֶחָד. אָמְרוּ לוֹ, אֶחָת שֶׁל חֶלֶב הִיתָה, וְלֹא יָדַע אִם
 זֶה שֶׁל חֶלֶב אָכַל׃ הָרִי נָה מְבִיא אִשָּׁם תְּלוּי, וּמִגִּין
 עָלָיו כָּל זֶמֶן שְׁלֹא נֹדַע לוֹ, שְׁנֵדָאֵי הָטָא, וְאִם יָדַע

כֶּע דעם עוויגען בעזקני.
 דערס געווייהעט זינד, חֶסֶב־
 פֿער פֿתֿון גערינגערער היי־
 ליגקייט (וויח טוויקן) זינד
 מוירטגענאָווען. איל הייסט
 עטוואס טטפֿרקעס, וויח
 (ח"ב, כ"ד) ואת אילי
 הארץ לקח "דיח ומֿכֿטיגן
 מיט למנדענמחאן פֿיהרטע ער
 מיין פֿערבמנונג, מויר היער
 ווירד מיין טטפֿרקער
 לוויימחֿהריגער ווידדער

פֿערטטמנדען. בערך כסף שקלים. ער מוס לווייח טלעיק ווערטה זיין. (טז)
 ישלם. דען מייגענטליכען ווערטה מונד 1/2 דמריבער ענטריכטעט ער דעם היי־
 ליגטהוק. (יז) ולא ידע ואשם. די עס האט לוס מינהמולטע מיינען פֿמקראעטלליכען
 מיבערטערטער, דער זיך דיח טטרפֿע דער מוירטמטטונג לוגעלמגען, ער ווייס
 זבער ניכט, קב ער ווירקליך מיינע מיבערטערטונג בעגמנגען, מֿדער ניכט, ל.
 ב. ער הקטטע מונערלוויבטעס פֿעטט (חלב) מונד ערלוויבטעס (שומן) פֿמק זיך,
 מונד מיינטע, דמסט ביידע (לוס גענוסטע) ערלוויבט ומוֿרען, מונד פֿערלנעהרט
 מיינעס דמפֿקן, דמין זבער זמגטע ומן מיהק, דמסט דיגעס פֿעטט מונערלוויב־
 טעס (חלב) ומוֿר, מונד ער ווייס ניכט, קב ער ווירקליך דיגעס מונערלוויבטע
 געגעסטען האט, זמ ברינגט דיגעזער מיין טולדמפֿע ער פֿיר דען לווייפֿעל, וועל־
 כֶּעס מיהק מוט זיהנע דיגעט, זמ למגע ער נמך מיבערלייגט מינט, דמסט

ויקרא ה

תרגום אשכנזי ימ

מכל מצות יהוה אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו: (יה) והביא זאלל, ער וואוסטע עם אבער ניכט, אונד פערשולדעט זיך אונד לאדעט איין פערנעהען אויף זיך: (יה) זא ברינגע ער איינען פעהללאזען ווידער פאן קליינפיעה נאך

רשי

לו לאהר זמן, יביא הטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו רבי יוסי הגלילי אומר הרי הפתוב עגש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעגש את שידע. רבי יוסי אומר: אם נפשך לידע מתן שברך של צדיקים, צא ולמד מאדם הראשון שלא נצטווה אלא על מצות לא תעשה ועבר עליה ראה! כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו; וכי איזו מדה מרובה של טובה או של פורענות? הוי אומר, מדה טובה אם מדת פורענות מעושה. ראה, כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו; מדה טובה המרובה היושב לו מן הפגולין והנותרות, והמתענה ביום הכפורים עאכ"ו שיוזכה לו, ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. רבי עקיבא אומר: הרי הוא אומר, על פי שנים עדים או שלשה עדים, ונו' אם מתקיימת העדות בשנים למך פרט לך הפתוב"ג? אלא להביא סטען וענטען (אדם הראשון), דעס נור מיין פערבסט פונגעפירדנעט וואורדע, ער איבערטריט עס; זיעהע! דער טאך וואורדע דעפיר מיהט מונד פולען זיי-נען געטלעכטערן אויפערלעגט! וועלכעס וואס מיינט נון גרמסער, דאס דער בע-למהונג מ'דער דאס דער בעטטרעפונג? געוויס מיינט עס דאס דער בעלמהונג, ווען דעמאך דאס וואס דער בעטטרעפונג קליינער מיינט, מונד דענאך דאס זא סווער לו ביטען האטטע, געטווייגע, ווען יעמאך דען גאטטליכען בעפעלען נאלעכט, דער נאמליך זיך פון פגול (דורך מנדערע בעטטיהונג פאקס פריעס-טער מונדוירדיג געמאכטעס תפער) געניעמען ענטהאלט, עבענאך פאקס נותר (איבריגעבליעבענעס תפערלייט) מונד פאן פערזעהונגסטאגע פאסטעט, דאס ער ביי זיין דיא טפעטעסטען געטלעכטערן דעפיר בעלמהונג עמפאנגט ר' עקיבא בעטטמטיגט מביגעס דורך דען ספרוך דער הייל. טריפט: (דברית י"ט, ט"ו) "אויף דיא מויסזאגע לוייער לייגען ווערדע מיינע זאכע בעטטמטיגט, דא עס נון דורך לייגען בעטטמטיגט ווירד, וואלו הייסט עס אויך נאך, דורך דריי לייגען? זאנדערן עס ווילן מנדייטען, ווען דער דריטע ווידערלעגט, ווירדע ער עבענאך פארטע טטרעפונג עמפאנגען (וויא דיא לוייט ערסטען) — ווען נון דאס געזעטל טאן בעטטרעפונג מיינען, דער זיך דען געזעטל-לווידער-המנדעלנדען מנטייעסט, מואס האטטע ער זיך זעלבסט דיא איבערטריטונג לו סולדען קאממען למסען, פיעלמעהר דאס עס דעניעניגען, וועלכער זיך דען

אֵיל תְּמִים מִן־הַצֵּאן בְּעֶרְכָּךָ לְאִשֶׁם
אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׂגֵגָתוֹ
אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ :
(יט) אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לַיהוָה : פ

דיינער שאַטצונג פֿאַם שולד־
אַפּפֿער, דעם פּריעסטער,
אונד דער פּריעסטער זיהנע
אויף איהן וועגען דעם אירר־
טהומס, דען ער בעגאנגען.
דא ער עס ניכט וואוסטע;
זאָ ווירד איהם פֿערגעבען
ווערדען. (יט) איין שולד' אפּפֿער איזט עס, פֿערשולדעט האט ער זיך געגען

פֿערשולדעט האט ער זיך געגען

רש"י

שְׁלִישֵׁי לְהַחֲמִיר עָלָיו וְלַעֲשׂוֹת דִּינּוֹ כִּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ
לְעִנּוּן עֹנֵשׁ וְהַזְמָה. אִם כִּף עֹנֵשׁ הַפְּתוּב לְנִטְפָּל
לְעֹזְבֵי עִבְרָה בְּעֹזְבֵי עִבְרָה. עֹנֵשׁ שִׁשְׁלֹם שְׂכָר
טוֹב לְנִטְפָּל לְעוֹשֵׂי מִצְוָה. בְּעוֹשֵׂי מִצְוָה. רַאב"ע
אֹמֵר יִכִּי תִקְצוֹר קְצוּרָךְ וְשִׁבְחָתָךְ עוֹמֵר בְּשִׁדְדָה" הָרִי
הוּא אֹמֵר" לְמַעַן יִבְרַכְךָ וְגו'. קָבַע הַפְּתוּב בְּרַכָּה.
לְמִי שֶׁבָּאת עַל יָדוֹ מִצְוָה בְּלֹא יָדָע. אֹמֵר מֵעַתָּה :
הִיָּתָה סֵלַע צְרִירָה. בְּכַנְפָיו וְנִפְלָה הִימְנוֹ וּמִצְוָה הָעִנִּי
וְנִתְפָּרְגָם בָּהֵי. הָרִי תִקְבֵּ"ה קוֹבַע לוֹ בְּרַכָּה : (יח)
בְּעֶרְכָּךְ לְאִשֶׁם. בְּעֶרְכָּךְ הָאֹמֵר לְמַעַלָּה : אֲשֶׁר שָׁגָג
וְהוּא לֹא יָדָע. הָא אִם יָדָע לְאַחַר זְמַן. לֹא נִתְכַּפֵּר
לוֹ בְּאִשֶׁם. עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאת. הָא לְמַח זֶה דוֹמָה.
לְעִנְיָה עֲרוּפָה שְׁנֵתְעַרְפָּה. וְאַח"כּ נִמְצָא הַדּוֹרְגִי הָרִי
זֶה יִהְיֶה : (יט) אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם. הָרִאשׁוֹן

פֿרמטוּס - הַמְּדַעְנֵדְרֵן מִנִּי.
טוֹיַעֲסֵט, זָךְ כִּיִּכְלִיכֵטֵן וְזָהֵן
טפּענדעט, מֵאֵס הַמְּטֵטע
ער זעלבסט פֿרמטוּס געהמ־
דעלט. כִּי מוֹעֵזֵר זָהֵן מִזְמֵ-
רִימֵס עֲרֻקוֹמֵרֵט, עֵט הִיִּיסֵט
(דְּבִרִיִּס כ"ד י"ט) "וּעֵן
דוּם דִּיִּינע עֲרֻטֵט מוֹיִן'
דִּיִּינעֵט פֿעלדע עֲרֻטֵטֵט,
מוֹנֵד פֿעֲרֻגִיסֵטֵט מִיִּינע
גִּמְרֵבֵט מוֹיִן דִּיעֵן פֿעלדע,
זְמֵלֵטֵט דוּם נִיכֵט לִוְרִיק.
קֵהֲרֵטֵן, זִיח לוֹ כֵּהֲטֵטֵן
... מוֹיִן דְּמֵסֵט דִּיך זַעג"
נע דער עוויגע דִּיין גִּמְטֵט

מִן מוֹלַעֵט ווערקע דִּיִּינער הַמְּדַעְנֵדְרֵן, ווען נון דיח הייל. טריפֿט יענעס מִיִּינען
זַעגֵטֵן פֿעֲרֻזִיכֵטֵט, דַּעֵן לִוְטְמֵלִיג מִיִּין גִּמְטֵטִיכֵטֵט געבמֵט לוֹ פֿעֲלִיִּהֵטֵן זִיך
דְּמִכְבִּיעֵטֵט, זָךְ ווירד געוויסט מוֹיך דַּעֲרִיעֵנִיגֵט כִּיִּכְלִיכֵטֵן גִּמְטֵטֵטֵט זַעגֵטֵן
לוֹ עֲרוּמֵרֵטֵטֵן הַמְּבֵטֵן, דַּעֵר לוֹ ב. מוֹיִט זִיִּינעֵט בִּינֵדֵעֵל מִיִּין גַּעֲלֵדֵטִיק פֿעֲלֵמֵר,
מִיִּין מְרֻעֵר פִֿינֵדֵעֵט עֵט, מוֹנֵד זִיך דְּמִיִּיט עֲרֻמֵרֵטֵטֵן קֵמֵן, וּמְדֻרֵךְ עֵר זָךְ
פִֿיעֲלִיִּיטִיג וּמְהֵלֵטֵמֵט פֿעֲרֻמִּיבֵטֵט. (יח) בְּעֶרְכָּךְ לֹ אִשֶׁם. מִיִּט דַּעֵן ווערטֵה,
דַּעֵר מְבֵטֵן עֲרוּמֵרֵטֵט (2 סֵלֵעִיִּס נְחֵלִיך) וְהוּא לֹא יָדָע. זָךְ עֵר עֵט מְבֵטֵט נִמְכֵ-
הַעֵר עֲרֻמֵרֵטֵט, זָךְ פֿעֲרֻמֵרֵטֵט דִּיעֵנעֵט סוֹלֵדֵמֵפֿעֵר נִיכֵט, כִּיִּז עֵר מוֹיך מִיִּין
זִינֵדֵמֵפֿעֵר גַּעבֵרֵמֵכֵט הַמֵּט. דִּיעֵט מִיִּזֵט מְהֵלִיך מִיִּט דַּעֵר קוֹח, דַּעֵר מִמֵּן דְּמֵט
גַּעֲנִיקֵק מְכֵסֵלֵמֵגֵטֵן מוֹסֵטֵט (זִיעֵהֵע דְּבִרִיִּי כ"ח, ג') (עֲנֵלָה עֲרוּפָה) וּמְדֻמֵּן דַּעֵר
וּמְדֻדֵּר, ווען מִמֵּן מִיִּהֵן פִֿינֵדֵעֵט, דְּמֵךְ מוֹמֵגֵבֵרֵמֵכֵט ווירד. (יט) אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם
דְּמֵס עֲרֻטֵטֵט אֲשֶׁם מִיִּזֵט גִּמְלוֹ מִיִּט קֵמִין פֿעֲרֻזֵעֵהֵטֵן, ווִיִּל עֵט מִיִּין הוֹיפֵטֵט.
וּמְרֵט, כִּיִּיִן לַעֲטֵלֵטֵטֵן אֲשֶׁם מִיִּזֵט דְּמֵס א' מִיִּט קֵמִין מוֹנֵד דְּמֵס ש' מִיִּט פֿתַח

ויקרא ה

תרגום אשכנזי כ

(כ) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (כא)

נפש כי תחטא ומעלה מעל ביהוה וכהש בעמיתו בפקדון או-בתשומת

גאטט. (כ) אונד גאטט רע- דעטע צו משה, שפרעכענד: (כא) ווען יעמאנד זינדיגט אונד פֿערגעהעט זיך געגען גאטט אונד לייגעט אב זיי- נעם מיטמענישען איין אנפֿערטרויטעם, אָדער איינגעהאָנדיגטעם, אָדער ער בע-

רש"י

פונקטירט, וויל עט מין לייטווקרט מיזט. אָשם אָשם וויל מנדייטען, דחטס דחטס סולדקפֿעער וועגען מיי- נער פֿערלוקטען סקלמוון פֿון מיינען לזוימיאָהרי- גען ווידער עבענפֿולסט דען ווערט פֿון לזוימ סקליס העבען זוט, מן קאָנטע מן זכער דער זייכונג זיין, דחטס דחטס סולדקפֿעער מיינעם נזיר (1) ענטהאַלט זומען ווימ מוזך דחט מיינעם מצורע (מויסזאָטלי- גען) עבענפֿולסט דענזעלבען

כולו קמוין, שהוא שם דבר, והאחרון הציו קמין והציו פתח שהוא לשון פעל וא"ת מקרא שלא לצורך הוא, פבר דרוש הוא בת"כ: אשם אשם. להביא אשם שפחה הרופה, שיהא איל בן שתי שנים יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע. ת"ל "הוא": (כא) נפש כי תחטא, אמר רבי עקיבא: מה ת"ל "ומעלה מעל בה" ל" לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר. לפיכך בזמן שהוא מכחש בעדים ובשטר: אבל המפקיד אצל חברו ואינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם. לפיכך פשהו מכחש. מכחש בשלישי שביניהם: בתשומת ידי. אשם בידו ממון להתעסק. או במלוה:

ווערטען הייסטען, דמהער הייסט עט היער: הוא. (2) נפש כי תחטא. ר' עקיבא ערקלוקרט: ומורוס הייסט עט היער: ומעלה מעל בה? מונד בעגעהט מיינע מונטרייע געגען גאטט? וויל יעדעס זייה. מונד קויפֿ-געטחֿעט זף ווימ יעדע זכטליעסונג מיינעם געטחֿעטעס נור פֿערהייטטעלסט לייגען מונד דאָקו- הענטע געטלוקסטען ווערדען, ווען ער דעוואַך זייגעט, זף זייגעט ער גע- גען דיח טריפֿט מונד געגען דיח לייגען; ווער זכער זיינען נחֿסטען עטוואַט לו פֿערוואַהרונג גיבט, ער מייסערט זכער דען ומונט, דחטס עס ניעוואַנד ערפֿהרע זלסט דער דריטע מונטער מיהנען (3), ווען ער זאָג זייגעט, זף זייגעט ער געגען דיעגען דריטען (זלזוייסענדען) דמהער: ומעלה מעל בה). בתשומת ידי. ער פֿערטרויעט מיהס געלד זון, געטחֿעטע דחויט לו טרייבען, אָדער מוזך זלסט דערלעהען. או בזול. ער זייגעט זב, (דחט געטחֿענדיס) מיהסן עטוואַט גערויבט לו העבען. או עשק. ד. ה. ער מיהס דען זקהן

(1) מנח. דחט ער ברינגט, ווען ער זיך זון זיינען טודטען פֿערלוקריינגט.
(2) מנח. ד. ה. דיזעס זכייגע האט נור ביימ דיזעסן סולדקפֿעער זיינע פֿונדע- דונג, ניכט זכער ביימ דען פֿונדען.
(3) מנח. ד. ח. גאטט, דער זלזוייסענדע.

יָד אֹו בְגוֹל אֹו עֶשֶׂק אֶת-עֲמִיתוֹ: (כב)
 אֹו-מִצָּא אֲבֵדָה וְכַחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל-
 שִׁקְרָה עַל-אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָאָדָם
 לְחַטָּא בְהֵנָה: (כג) וְהָיָה כִּי-יַחֲטֵא וְאִשָּׁם
 וְהָשִׁיב אֶת-הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גָּזַל אֹו אֶת-
 הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עֶשֶׂק אֹו אֶת-הַפְּקֻדוֹן
 אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אֹו אֶת-הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר
 מִצָּא: מִפְּטוֹר (כד) אֹו מִכָּל אֲשֶׁר-יִשְׁבַּע
 עָלָיו לְשִׁקְרָה וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹ

רויבט, אָדער ער בעדריקקט זיינען נאָכסטען; (כב) אָדער ער פֿינדעט עטוואס פֿערלאָר-נעס אונד לייגעט עס אב אונד שוואַרט פֿאלש וועגען אירגענד עטוואס, דאס איין מענש טהוט, זיך דאראן צו פֿערזינדיגען. (כג) וועגן עס גון געשיעהט, דאסס ער זיג דינט אונד זיך פֿערשולדעט האט: זאָ געבע ער צוריקק דען רויב, דען ער גערויבט, אָדער דאס ערפרעססטע, דאס ער ערפרעססט האט, אָדער דאס אנפֿערטרויעטע,

דאס איהם אנפֿערטרויעט ווארד, אָדער דאס פֿערלאָרנע, דאס ער געפֿונדען; (כד) אָדער וואַריבער ער אויך זאָנסט פֿאלש געשווארען האט; ער ערשטאמטע עס דער זוממע נאך, אונד דעגזעלביגען פֿינפטען טהייל לעגע ער נאך דאצו; דעס,

רש"י

או בגול. שגול מידו כלום: או. עשק. הוא שבר שכיר: (כב) וכחש בה. שפיר. על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטא ולהשבע על שקר לכפירת ממון: (כג) כי יחטא ואשם. פשיפיר בעצמו לשוב בתשובה ולרעת ולהודות כי יחטא ואשם (שבועות כ"ד): (כד) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. רבחה תורה המשינות הרבה לקרן אחת: שאם כפר בה ונשבע. והודה. חזר ומביא חומש וכן מזסוף והולף עד שיתמעט

פֿקרענטהוּט. (כב) וכחש בה. ער לייגעט מיינעט פֿתן דען היער ערוואַהנטען שטיק-קען וואָס דער ווענט טהוט, זיך דמכויף לו פֿערגע-הען. מונד זאָגמך לוס פֿעל-טען טוואַמך (דער מבלייגנונג מיינער געלדטוואַע) קֶפֶט פֿערלייטעט לו ווערדען. (כג)

כי יחטא ואשם. ווען ער זיינע טוואַכע קעננענד, ריימיג זיך בעקעהרט, מונד מיינגעשטעהט, דמסט ער געזיכדיגט המכע, מונד זיך זמייט פֿערטולדעט המט. (כד) בראשו. דמט קמפיטמל, נמחליך דיח הויפטטוואַע. וחמישיתיו. דיח הייל. סריפט לתהלט בייח געוויסטען פֿעללען מויל מיי קמפיטמל ועהרערע פֿינפטעל. מלם לוסלמג, ווען ער ל. ב. טוואַרט, דמסט ער דמט פֿינפטעל (לוס קמפיטמלע) טמן בעלמלהט המכע, דמן מבער וויערער מיינגעשטעהט (עס, ניכט בעלמלהט לו המכען), זק בעלמלהט ער דיעזעט פֿינפטעל (מלם קמפיטמל) מונד 1/2 דמריבער, מונד זק סטייגערט עס זיך מיווער פֿערט (יענמך ער עס מבלייגעט מונד מוכטווערט), דמסט מן ענדע דמט מוכעטוואַרענע קמפיטמל זיך דערמרט פֿערמירדערט, וואָס וועניגער מלם דער ווערטה מיינער פֿרוטה (1)

(1) מנח. פרוטה היינט חית הלווד, מיינע גבוויסטע קליינע סיידעמילכלע.

ויקרא צו ה ו

תרגום אשכנזי כא

וְחַמְשָׁתָיו יִסַּף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לֹו
 יִתְּנֶנּוּ בְיוֹם אֲשַׁמְתּוּ: (כה) וְאֶת־אֲשָׁמוֹ
 יָבִיא לַיהוָה אֵיל תְּמִים מִן־הַצֵּאֵן בְּעֶרְבָה
 לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן: (כו) וְכִפַּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לֹו עַל־אֲחַת מִכָּל
 אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: פ פ פ
 ו (ח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (3)
 צוֹ אֶת־אֲהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת

וועלכעם עס געהאָרט, געבע
 ער עס, זאָבאלד ער זיינע
 שולד בעקענגעט. (כה) זיין
 שולדאָפּפער אבער ברינגע
 ער גאָט, איינען פֿעהללאָזען
 ווידער פֿאַם קליינפֿיעה נאָך
 דיינער שאַטצונג דעם שולד־
 אָפּפערס, צו דעם פֿריעסטער.
 (כו) אונד דער פֿריעסטער
 זיהנע אויף איהן פֿאַר גאָט,
 זאָ ווירד איהם פֿערגעבען
 ווערדען, וועגען אירגענד
 עטוואַס, דאָס ער געטהאָן,
 זיך צו פֿערשולדען דאָראָן.

ו (א) אונד גאָט רעדעטע צו משה, שפרעכענד: (ב) געביעטע אהרן אונד זיינען
 זאָהנען, שפרעכענד: דיעס איזט דיא לעהרע פֿאַם בראַנדאָפּפער: דאָס בראַנד־

רש"י

הַקָּרָן שְׁנֵשֶׁבַע בּוֹ. בְּפָחוֹת מִפְּרוּטָה: לְאִשֶּׁר הוּא
 לֹו. לְמִי שֶׁהִמְמוֹן שָׁלוֹ (ב"ק ק"ג) חֲסֵלֶת פ' וִיקְרָא:
 ו (ב) צו אֶת אֲהֲרֹן. אֵין צו אֶלָּא לְשׁוֹן זְרוּז מִיד
 וְלְדוֹרוֹת אַרְבֵּי־שׁ: בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הַפְּתוּב לְזַרְזוֹ.
 בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַסְּרוּן פִּים (ת"כ): זֹאת תּוֹרַת
 הָעוֹלָה. הָרִי הָעֲגִיז הָיָה בָּא לְלַמֵּד עַל הַקָּמָר הַלְּבָיִם
 גַּענוּמָרְט זְמוּמָהוּ, מָלֵס מוֹיךְ פִּיר דִּימ לֹוקוֹנֶט 1) ר' טַשְׁעוֹן עַרְקוֹמָרְט,
 בַּעֲזָמְדַעֲרֵס מִיזֵט דִּימ עַרְמוּטֵהִיגוֹג נְמָטֵהוּעַנְדִּיג, וּמָן מִיין גַּעלְדֶּעֲרֹוֹסֵט (דוֹכְךְ
 לִיטֶפֶרֶזִימִיכֵס) מִיזֵט. 2) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה. דִּיעִזֵּעַ פֿעַרְמָרְדִּקֵּג דִּיטֵטֵט דֶּם־
 רוֹיף הֵיין, דֶּמֶס דֶּמֶס מוֹיפֶּרְמֶטֶפֶען דַּעַר פֿעַטֵט. מוֹכֵד גִּלְיעֶדֶרֶטִיקֵקֵעַ (דַּעַס
 טַמָּגֵס דֶּמָרְגַּעֲבֶרֶמֶט) דִּימ גַּמְלַע נְמָטֵט לִיטֵט הַמָּבַע, מוֹכֵד יַעֲנַע וּוִיֵהֶלְמוֹזֵן
 מְפֶעֶרן מְנִלְוִדִיטֵען, דִּימ מָמֵן (פֶֿמָן מְלִטֶמֶרֶע) הַעֲרוֹנְטֵעַרְנֵעֵהֶען מוֹס, וּעַכְּן
 זִימ מוֹיךְ בַּעֲרִיטֵט דֶּמָרוֹיף גַּעלְעֵגֵט וּמָרְדֵּען זִינֵד, מוֹכֵד יַעֲנַע, וּעַל־כֵּעַ מָמֵן מָבַען
 (מֶסֶטֶען קָמֵן; דַּעֲנֵן וּמָן דֶּמֶס תּוֹרַה פֶֿמָרְקֶמֶטֶט, לִיגֵט עַס מִיִּנַע גַּעזַעֲטִלֶּפֶעֶר־
 מַעֲהֲרוֹג מָן, כְּמֹלִיךְ, מִיִּין גַּעזַעֲטוֹ גִּילֵט פִּיר מְלֹזֵעַ מְפֶעֶר, דֶּמֶס זַעלְבֵטֵט עַנְט־

1) מָטֵט. מָלֵס בִּימֶסֶפִּיעוֹב הֵיעֵלוּ דִיעֵנֶפֶן דִּימ סֶטֶעלֹזֵען: וּוִימ 3. ב. (דַּבְרִי גי 5"ח)
 וְלוֹ אֶס יְהוֹשֵׁעַ וּמִזְקֵהוּ וְחֲמֵלֵהוּ בִּלְדַעַט מִיִּינַע עַרְמוּטֵהִיגוֹג מִיד וְלְדוֹרוֹת; (בַּמְדַּבֵּר
 5"ד כ') לֹו אֶס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיקָחוּ אֶזֶיךְ שָׁמֵן זִימֵזֶךְ וּבְנֵי מַעֲרַב עַד בְּקֵר לִפְנֵי הֵימְתוּד
 מוֹקֵה עוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיכֶם מִיזֵט: לְדוֹרוֹת, (בַּמְדַּבֵּר ח' גי) הֵיטֵט עַס: וִיעַשׂ כֵּן אֲהֲרֹן
 אֶךְ מוֹל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה וּבְנֵי כֹהֵן לֹו הֵי. דֶּמֶס מִיזֵט מִיד. מו. ח. דגל.
 2) מָטֵט. וּוִימ 3. ב. בִּימֵי דִיעִזַּעֲר גַּמְטֵט. פֶֿעַרְמָרְדִּקֵּג, דַּעַס בַּעֲסֵטֶמְדִּיגֵען גַּמְלַע־
 מְפֶעֶרֶס מו. דגל. שֵׁיט כֵּהן חֲסֵרוֹן כִּיֵּס. מַשׁוֹס דֵּהִיַּה הַעֲבֹדָה מוֹעֵל עַל הַכֹּהֵן וְהִיַּה
 כַּשְׁבֹּל זֶה מַכְעֵל מַחֲלָכְתּוֹ, וְלֹא חֲסֵרוֹן כִּיֵּס נְמוֹר כַּעֲיֵן, אֲלֹא כֹל הֵיכִי פִּיהִיַּס נֹרֵס
 לֹו חֲסֵרוֹן כַּמָּוֶן קֹאמֵר. (בֹּר אֲרִיֵּה).

העלה הוא העלה על מוקדה על-
 המזבח כל הלילה עד הבקר ואש
 המזבח תוקד בו: (ג) ולבש הפהן מהו
 בד ומכנסי בד ילבש על-בשרו והרים
 את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה
 על-המזבח ושמו אצל המזבח: (ד)
 ופשט את-בגדיו ולבש בגדים אחרים

אפפער: דאם בראנדאפפער בלייבע אויף דער בראנד-שטעטטע אויף דעם אלטארע, דיא גאנצע נאכט ביז אן דען מארגען, אונד דאס פייער דעם אלטארס ברעננע דא-רויף; (ג) אונד דער פריע-סטער ציעהע אן זיין לינגען-געוואנד, אונד לינגענע ביין-קליידער האבע ער אן זיינעם לייבע, אונד ערהעבע דיא אשע, ווא דאס פייער פער-

צעהרט דאס בראנדאפפער אויף דעם אלטארע, אונד לעגע זיא נעבען דען אלטאר. (ד) ער ציעהע אבער זיינע קליידער אויס אונד לעגע אנדערע קליידער אן, אונד

רשי

ואיבירים. שיהא כשר כל הלילה וללמד על הפסולין. אי זה אם עלה ירד; ואי זה אם עלה לא ירד. שפ"ל "תורה" לרבות הוא. בא לומר, תורה אחת לכל העולים. ואפילו פסולין שאם עלו, לא ירדו (קדושין כ"ט): היא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע וכיוצא בהן. שלא הוה פסולין בקדש. שנפסלו קודם שבאו לעזרה (נדה מ"א; ובהים פ"ד ת"כ): (ג) מדרו בד. היא הפתוחה ומח ת"ל "מהו" שתהא כמדתו (ת"כ ערכין ג') על בשרו. שלא יהא דבר הוציא בנפלים (ערכין ג') והרים את הדשן. הוה חזקה מלא מחתה מן המאובלות הפנימיות ונחזקן במזרחו של כבש (תמיד כ"ד): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן. מאותו דשן ירים תרומה ושמו אצל המזבח: על המזבח. מצא אברים שעדיין לא נתאכלו. מחזירין על מזבח לאחר שחתה נחלים אילך ואילך. ונטל מן הפנימיות. שנאמר "את העולה על המזבח" (בר"י): (ד) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ.

ווייהעטט, (דורך פערגע- הען זיין דער ווייהונג) זמן במוד זימ מוין דען מלטר געברחטט ומוכדען, ניכט ועהר העכונטער גענאט-וען ווערדען: הוא העולה. אויסטויעסענד זמלכע, דיח לו סתנדליכער פערמי-סונג טהקטיג קדער ליידענד געברויכט ומוכדען, מו. ד. גל. דיח ניכט ערסט זיין הייליגטהווע, זמנדערן נאך בעפסק זימ זיין דיח פערקחלונע פנקממען, בע-רייטט מוכטויגליך ומוכדען. (ג) מדרו בד. דמס מוכטער-קלייד כחוליק; וועלו פבער-ווס (דיענעס קלייד) גע-כדע מדרו הייסען? (פמן מדה וממס) עס ווס נאך זיינעס וממסע זיין. על בשרו. עס דמחן ניכט מיכלוויסען זיין. והרים את הדשן. ער סיררטע מיינע פממ-נע פמלן פמן דער מסע, דיח פמן דען מינענען פערלעהרטען קמהען, קמס מוכד גמב זימ מוין דיח ומרגענזייטע דער מלטרסטוטפע. הדשן ונוי. דיח פמן פייער פערלעהרט, מוכד מסע ומוכדע, דיענע מסע העבע ער מב, מוכד לעגע זימ נעבען דעו מלטרמ. (ד) ופשט את בגדיו, דיעס וומר ניכט פמליכט, זמנדערן זיטט-ליכע מיינפיהרונג, דמחייט ער ניכט בעזודע, דורך דמס העכרויסטרמגען דער

כדע מדרו הייסען? (פמן מדה וממס) עס ווס נאך זיינעס וממסע זיין. על בשרו. עס דמחן ניכט מיכלוויסען זיין. והרים את הדשן. ער סיררטע מיינע פממ-נע פמלן פמן דער מסע, דיח פמן דען מינענען פערלעהרטען קמהען, קמס מוכד גמב זימ מוין דיח ומרגענזייטע דער מלטרסטוטפע. הדשן ונוי. דיח פמן פייער פערלעהרט, מוכד מסע ומוכדע, דיענע מסע העבע ער מב, מוכד לעגע זימ נעבען דעו מלטרמ. (ד) ופשט את בגדיו, דיעס וומר ניכט פמליכט, זמנדערן זיטט-ליכע מיינפיהרונג, דמחייט ער ניכט בעזודע, דורך דמס העכרויסטרמגען דער

והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה
אל מקום טהור: (ה) והאש על המזבח
תוקד בו לא תקפה ובער עליה הכהן
עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה
והקטיר עליה חלבי השלמים: (ו) אש

כריננע דיא אשע הינוים,
אויססערהאלב דעס לאנערס,
אן איינען ריינען אָרט. (ה)
דאס פֿייער אבער אויף דעם
אלטאר ברענגע דארויף אונד
ערלאָשע ניכט. אונד דער
פריעסטער צינדע דאראן
האַלץ אן מיט יעגליכעס מאָרגען אונד אָרדנע אויף דעמועלבען דאס בראנדאָפֿ-
פֿער אונד צינדע אן אויף דעמועלבען דיא פֿעטשטיקקע דער פֿריעדענסאָפֿפֿער. (ו)

רש"י

שלא ילקח בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש
בהן תמיד. בגדים שפישל בהן קדרה לרבו. אל
ימוזג בהן פוס לרבו: (ת"כ) לכך יולבש בגדים
אחרים פחותין מהם: והוציא את הדשן הצבור
בתפוח (תמיד כ"ה) פשהוא הרבה. ואין מקום
למערכה. מוציאו משם. ואין זה חובה בכל יום.
אבל התרומה חובה בכל יום: (ה) והאש על
המזבח תוקד בו. רפה פאן יקודות הרבה. על
מוקדה. ואש המזבח תוקד בו. והאש על המזבח
תוקד בו אש תמיד תוקד על המזבח. פולן נדרשו
במסקת יומא (כ"א) שגחלקו רבותינו במגן המערכות
שהיו שם (תמיד כ"ט): וערך עליה העולה. עולת
תמיד היא תקדום (פסחים נ"ה): חלבי השלמים.
אם יביאו שם שלמים. ורבותינו למדו מפאן
עליה על עולת הבקר. השלם. כל הקרבנות פולם.
מפאן. שלא יהא דבר מאחר. לתמיד של בין
הקרבנים (פסחים שם): (ו) אש תמיד. אש שגאמר

חטע דיח קליידער, מין וועלן
כען ער מיווער דען גמט.
טעסדיענסט מיכט. דענן עס
ערהייסט דיח זיטטע,
דחטס מין דען קליידונגס
סטיקקען, ווקרין ומן פֿיר
זיינען העכרן קמֿכט, ומן
מיהן, מין דענועלבען ניכט
מיינסענקט, דמהער: "לעג
ער פֿנדערע קליידער מן,
דיח מינדען ווערטה התי
בען. והוציא את הדשן. וועלן
כע מויל דעס (מפֿעלפֿער)
מיגען פֿלמטז) תפוח מויפֿ.
געהייפֿט למג, ווילן זמכט
דער פֿלמטז פֿיר דיח הקולל.
סיכטע לו קליין געווענען
ווקרע; דיעס ווקר קיינע

טאגליכע פֿעליכט, וומהל זבער ווקר עס היט דער זבהעבונג דער חטע דער
פֿעלל. (ה) והאש תוקד בו. 1) דער מויסדרוקק יקד ווירד היער זעהרענעמחול
ערוומהנט, וועלכע מווע מיט טרמקט. יומא, נכבסט דער מנלמהל דער הקוללסיכ.
טען דמועלכסט, מין פֿערטיעדענע מיינונגען ערקומרט פֿעלגען. וערך עליה
העולה. דחטס טאגליכע גמלמספֿער ווקרד לוערסט דמרגעברמכט. חלבי השלמים.
ווענן זמלכע דמרגעברמכט וומורדען. מונזרע זעהרער ערקומרטן דיעזעס השלמים
(ניכט פֿיר פֿריידען מעפֿער), זמנדערן דיעס עליה בעליהעט זיך מויל דחטס
טאגליכע גמלמספֿער, עס הייסט מיטהין השלם (פֿעלענדעט), דחטס נמחילך
נחך דעס מרגען גמלמספֿער זמחטליכע מעפֿער מיססען דמרגעברמכט ווער.
דען. היערויס פֿעלגט, דחטס נחך דעס זבענדגמלמספֿער גמר ניכט געמעפֿערט
ווערדען דורכטע. (ו) אש תמיד. דחטס פֿייער, בייח וועלכעס עס הייסט תמיד,

(3) תנא. גי יקירות זכרות במרעה, שהם כנגד גי חפלות, חפלת השחר, כנגד חמיר של
שחרית, סולם חכה, כנגד חמיר של בין הערבים. וספלה ערבים, כנגד אגריס
ופדריס, שזמנס כל הלילה.

תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: פ
 (ז) ונאת תורת המנחה הקרב אתה בני
 אהרן לפני יהוה אל פני המזבח: (ח)
 והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה
 ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על
 המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח

דאס פייער ברענגע בעשטענ-
 דיגליך אויף דעם אל-
 טאר, אונד ערלאשע ניכט.
 (ז) דיעס איזט דיא לעהרע
 פאם שפייזעאפפער: דיא
 זאהנע אהרנס ברינגען עס
 פאר גאטט צום אלטארע
 הין. (ח) אונד ער ערהעבע
 דאפאן איינע האנדפאלל פאן
 פיינעם מעהלע דעם שפייזע-

אפפערס אונד פאן דעם אלע אונד אללעס ווייהרויך, דער אויף דעם שפייזעאפפער איזט
 אונד צינדע עס אן אויף דעם אלטאר, צום ליעבליכען גערוך, גאטט איין דענק-

רש"י

בו תמיד" היא שמדליקין בה את הנרות. שנאמר
 בה להעלות נר תמיד" (שמות כ"ו) אף היא מעל
 מזבח החיצון תוקד (יומא מ"ד): לא תכבה. המכבה
 אש על המזבח עובר בשני לאוין: (ז) וזאת תורת
 המנחה. תורה אחת לכולם. להטעין שמן
 ולבונה האמורין בענין שיכול אין לי טעונות
 שמן ולבונה אלא מנחת תורה שהיא נקמצת:
 מנחת פהנים שהיא כליל מנין? ת"ל "תורת":
 הקרב אותה. היא הנשה בקרן מערבית הרומית
 (ת"כ סוטה י"ד): לפני ה'. הוא מערב שהוא לצד
 אהל מועד: אל פני המזבה. הוא הדרום שהוא
 פניו של מזבה. שהקבש נתון לאותו הרוח: (ח) והרים
 ממנו. מהמחפור שיהא עשורן שלם בבת
 א' בשערת קמיצה (בר"ר): בקמצו. שלא
 יעשה מדה לקומץ (יומא ט"ו): מסלת המנחה
 ומשמנה. מפאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה

דמפתן לנדעט ומן דיח
 ליכטער מן, דען עס
 הייטט: (טווח כ"ז, כ), מוס
 דיח למחפען בעסטמנדיג
 מכלוסטעקקען" מונד מויד
 דמס מוס פמן דען מיי-
 סערן מוטמר מנגעלינדעט
 ווערדען. לא תכבה. ווער
 פייער מן מוטמרע מוים
 ומסט, מיבערטריטט לווים
 פערבמטע. (ז) וזאת
 תורת המנחה. מין גלייכעס
 געזעטל מיזט עס פיר מללע,
 מללעמחוט ערפערדערן
 זיח מול מונד ווייהרויך,
 וויח בערייטט ערקומרט,
 ומן הקטטע גלויבען קמי-
 כען, דמס בלמס מין טפיי-

געפפער, וועלכעס מין ישראל דערברינגט, מול מונד ווייהרויך ערפערדערט,
 ווייל דמפתן מיינע המנדפמלל מנגעהקבען ווירד; מבער ניכט מין טפייזע-
 אפפער מיינעס פריעסטערט, דמס גמלליך געפפערט ווירד? דמהער הייטט
 עס וזאת תורת, "דיעס גילט מללע מללע מללע" — הקרב אותה.
 דמרוכטער ווירד דמס הינבריינגען לוס זידועסטליכען ווינקעל פערטמנדען.
 לפני ה'. דמס מיזט לור מנדערן זייטע (דעס מוטמרעס) נמוליד, געגענמיבער
 דער טטיפטטהיטטע. פני המזבה. לור זידזייטע, נמוליד לור פערדערייטע
 דעס מוטמרעס, מן וועלכער זייטע דיח הויפטטטופע מנגעברמלכט וואורדע.
 (ח) והרים ממנו. ווען עס נקך ביימזמחפען מיזט, דען, דמס לעהנטעל מוס
 גמלל ביימזמחפען זיין, זק ומן דיח המנדפמלל מבהעבט. בקומצו. היערויס
 פמולגט, דמסס ומן קיין מממס דמלו מנפערטיגען ומסטען דמול (דמס מין
 קוול ענטהמולט, מוס דמחייט לו מעסטען), זמנדערן עס מוס מיט בלמסער המנד

אֶזְכְּרָתָהּ לַיהוָה: (ט) וְהִנּוּתְרַת מִמֶּנָּה
 יֹאכְלוּ אֶהְרֵן וּבְנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמִקּוֹם
 קָדֹשׁ בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: (י)
 לֹא תֹאפֶה חֶמֶץ חֶלְקִים נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשִּׁי
 קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא כַּחֲטָאת וּכְאֵשֶׁם:
 (יא) כָּל־זָכָר בְּבִגְי אֶהְרֵן יֹאכְלֶנָּה חֶקֶר

אָפְפֵר. (ט) אונד וואס
 איבריג דאפאן איזט, זאללען
 עססען אהרן אונד זיינע זאָה-
 נע; אונגעזייערט זאלל עס
 געגעססען ווערדען, אן איי-
 נעם הייליגען אָרטע, אים
 פֿאַרהאַפֿע דעם שטיִפֿטצעל-
 טעם זאללען זיאַעס עססען. (י)
 עס זאלל אבער ניכט געזייערט
 געבאקקען ווערדען; אלס
 איהרען אנטהייל גאב איך עס
 איהנען פֿאָן מינען פֿייעראָפֿפֿערן,
 האָכהייליג איזט עס, זאָ וויא זינד- אונד
 שולדאָפֿפֿער. (יא) אללעס מאָנליכע
 אונטער דען זאָהנען אהרנס
 דארף עס עססען, אלס עוויגע
 געביהר פֿיר אירע גאכקאָממען
 פֿאָן דען פֿייער-

רש"י

(סוטה י"ד): המנחה. שלא תהא מעורבת באַהרַת :
 ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטירי. מִלְקֵט
 אֶת לְבוֹנָתָהּ לְאֹהֶן קְמִיצָה וּמְקַטִּירוּ. וְלִפִּי שְׁלֹא פִי
 בֵּן אֱלֹא בְּאַחַת מִן הַמִּנְחֹת בְּנוֹקְרָא. הוֹצֵרָה לְשִׁנּוֹת
 פְּרָשָׁה זוֹ לְכַלּוֹל כָּל הַמִּנְחֹת בְּמִשְׁפָּטָן: (ט) בְּמִקּוֹם
 קָדוֹשׁ. וְאִיּוּהוּ. בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד: (י) לֹא תֹאפֶה
 חֶמֶץ חֶלְקִים. אִם הַשִּׁירִים אֲסוּרִים בְּחֶמֶץ (מִנְחֹת
 כ"ה): כַּחֲטָאת וּכְאֵשֶׁם. מִנְחַת חֹטֵא הָרִי הִיא
 בַּחֲטָאת. לְפִיכָּךְ קְמִיצָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה, פִּסּוּלָה; מִנְחַת
 נְדָבָה הָרִי הִיא כְּאֵשֶׁם. לְפִיכָּךְ קְמִיצָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה,
 בְּשִׁרָה (מִנְחֹת ב' ת"כ): (יא) כָּל זָכָר. אֲפִילוּ בַעַל
 מוֹם. לְמָה נֶאֱמַר? אִם לְאֲכִילָהּ. הָרִי פֶּבֶר אֲמֹר. לְחֶם
 אֱלֹהִים מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדָשִׁים" וְגו'; אֱלֹא לְרִבּוֹת בְּעֲלִי
 מוֹמִין לְמַחְלוּקַת (זבחים ק"ב ת"כ): כָּל אֲשֶׁר יֵגַע
 וְגו'. קָדָשִׁים קָלִים אוֹ חוֹלִין שְׂיִגְעוּ בָּהּ וַיִּבְלְעוּ
 טַפִּיזְעִפֿעַר עַרְקוֹ אָרֶט טַטְעָהט, וּוּסִטְטע דִיעֶזער פֿבֿטֿניטט ווִירֶעֶרְהֶטְלֵט
 קְמִיצָהט, חוּסן חוּלֵע טַפִּיזְעִפֿעַר דִיעֶזער חֶרְדִּנוֹג גַעֲחֹס לוֹ בַעֲרִיטְטֵן. (ט)
 בְּמִקּוֹם קָדוֹשׁ. אונד ווּן דִיעֶט? נְחֹמֵיךְ חֵיטְ הַקֶּפֶע דַעֵט טַטִיפֿטטגַעלֵעֵטְטֵט.
 (י) חֶלְקִים. זַעלְבִטט דִיח רַעֵטטֵט דִמְפֶתֵן דִירֶפֶען נִכֵטט גַעזִיעֶרְטֵט עַנְטֶהֶטְלֵט.
 טֵען, כַּחֲטָאת וּכְאֵשֶׁם. דַחֵט טַפִּיזְעִפֿעַר אִיעֶטט זִנְדֶערט חִיזֵט זָךְ ווִיח חִיין
 זִנְדֶפֿעַר (1) דַהֶער וועֵן חֵטְ נִכֵט אונְטֶרֶען גַעֲמִיגַנְטֵטֵן נְחֹטֵען דִיח
 הַמִּנְחָהטְלֵט חֶבֶעֵבֵט, חִיזֵט עֵט פַֿעֲרוֹוֶערֶפֿליך. חִיין פֿֿרִיִח ווִיִלֵיגַעֵט
 טַפִּיזְעִפֿעַר חִיזֵט נֹר ווִיח חִיין טוֹדֶפֿעַר, וועֵן דַהֶער דִיח הַמִּנְחָהטְלֵט
 נִכֵט אונְטֶרֶען רַעֵטֵטֵן נְחֹטֵען חֶבֶעֵהֶטְטֵן ווּמוֹרֶדֵע, חִיזֵט עֵט דַעֲנַקֶךְ גַעֲמִיגַנְטֵט.
 (יא) כָּל זָכָר. זַעלְבִטט וועֵן דִיעֶזע (חֲמַנְסַפֿעֶרְזֶקֶן) חוֹיךְ חִיט לִיעֶטגַעֲבֶרֶעֵטֵן
 בַעֲהַפֿטֵטט ווּמֶרֶע. ווּחֵלוֹ טַטְעָהט דִיעֶט חֶבֶעֶר הִיעֶר? דַעֵן, ווּחֵט דַעֵן גַעֲנוֹסֵט

(1) חֵט. כִּיִכ אֲלִיכָא דְרִי שְׁמַעוֹן דְאֹמַר, יֵשׁ מִהֵן כַּחֲטָאת וַיֵּשׁ מִהֵן כַּחֲטָאת, אֲנַחֵס חוֹטֵא
 כַּחֲטָאת, מִנְחָה נְדָבָה כַּחֲטָאת.

עולם לדרתיכם מאשי יהוה כל אשר
 יגע בהם יקדש: פ שני (יג) וידבר
 יהוה אל משה לאמר: (יד) זה קרבן
 אהרן ובניו אשר יקריבו ליהוה ביום
 המשיח אתו עשירת האפה סלת מנחה
 תמיד מחציתה בכקר ומחציתה בערב:
 (יד) על מחבת בשמן תעשה מרבבת
 תביאנה תפיני מנתת פתים תקריב

אפפערן גאט טעם. אללעם,
 וואס דאראן אנריהרט, זאלל
 הייליג זיין. (יב) אונד גאטט
 רעדעטע צו משה שפרעכענד:
 (יג) דיעס איזט דאס אפפער
 אהרנס אונד זיינער זאָהנע,
 דאסס זיא גאטט דאר-
 ברינגען זאללען אס טאנע,
 דא מאן איהן זאלבט: איין
 צעהנטהייל איינער איפה פיי-
 געס מעהל, אלס בעשטאנ-
 דיגעס שפיוועאפפער, דעס-
 זעלבען האלפטע, דעס מאר-

גענס אונד דעסזעלבען האלפטע דעס אבענדס. (יד) אין דער פפאננע זאלל עס מיט
 אל געמאכט ווערדען, אבגעזאטטען זאללסט דוא עס ברינגען, געבאקקען, איין שפיי-
 זעאפפער אין שטיקקען, זאללסט דוא עס דארבריינגען איין לעבלעכער גערוך פאר

רש"י

ממנה (ת"כ): יקדש. להיות כמזה; שאם פסולה
 יפסלו, ואם בשרה יאכלו בחומר המנחה: (יג) זה
 קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית
 האיפה ביום שהן מתחנכין לעבודה: אכל פהן
 גדול בכל יום. שנאמר "מנחת תמיד" וכו' יתפיהן
 המשיח תחתיו מבניו תקת עולם" וגו' (מנחות כ"ב):
 (יד) מרבבת. תלושה ברותחין כל צרכה (ת"כ):
 תופיני אפוייה אפוייה הרבה אחר הליטתה. אופה
 בתנור וחוור ומטגנה במחבת: מנחת פתים. מלמד

בעטריפט, זק היסט עס
 סמן (ויקרא כ"ח, כ"ב)
 ,,דמט בכמט זיינעט גאט-
 טעס פמן דעס הקכהיילי-
 גען מונד פמן דעס היי-
 זיגען דמן ער עסטען"
 (כל זכר) לייגט זאזן זון,
 דמטט מויך דיא וויט
 געברוקען בעהמפטעטען
 (פריעסטער) וויט דען מנדען (פריעסטערן) גלייכע טהיילע ערהמולטען. כל
 אשר יגע. מויך קפפער פמן גערינגערער הייליגקייט (וויא: פריידענחפטער,
 מוי דרגל.) קדער מונגעווייהעטעס פלייט (הולין), ווען עס דמרטן מנריהרט,
 מונד עטוואס דמפמן מיינזיגט. יקדש. (זק ווייט עס בעריהרטע), זאל זק זיין,
 וויא דמט טפייזעמפטער, מו. ז. וו. (יג) זה קרבן אהרן. מויך דיא געוואהגלייכען
 פריעסטער ברמכטען 1/2 מיפה זק טמגע, ווק זיא לוק דיענסטע גאטטעס
 מיינגעווייהעט וואורדען; דער הקהעפריעסטער מבער ברמכטע עס טמגטמג-
 זיך, וויא עס הייסט ,,מיין בעטמנדיגעט טפייזעמפטער" (ו, טו) "מונד
 דער פריעסטער, דער זון זיינער טממטט געזמלכטע פמן זיינען זאָהנען, מו. ז.
 וו. זאט מיין בעטטיוואטעס פיר מיווער" — (יד) מרבבת. מבעקמכט מיין
 הייסען וואטטער, זק פיעל זאט עס נאָטהיג המט. תופיני. ועהרפמך געבמקקען,
 נאָמליך, נאָדעס עס מבעקמכט מיזט, ווירד עס ווירדער מיין זען געבמקקען,
 מונד דמן מין דער פפמנע גערמטעט. מנחת פתים. היערויס פמזאגט, דממט

וְאִשֶּׁר יִזְה מִדְּמָה עַל-הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזְה
 עָלֶיהָ תִּכְבֵּם בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ: (כח) וְכָל־
 חֲרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכָלִי
 נְחֹשֶׁת בְּשָׁלָה וּמִנְרָק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם: (כט)
 כָּל-זָכָר בְּבִהְיִים יֹאכַל אֶתְּהָ קֹדֶשׁ
 קֹדְשִׁים הֵוא: (לג) וְכָל-חַטָּאת אֲשֶׁר

דיהרט, זאלל הייליג ויין, אונד זא פאן דעם בלוטע אויף איין קלייד שפריטצט: דאס, ווארויף עס שפריטצט, זאלסט דוא וואשען אן איינעם הייליגען ארטע. (כא) דאס אירדנע געפאס, ווארויף עס געקאכט וואורדע, זאלל צערבראכען ווערדען; אונד

וועגן עס אין איינעם קופערנען געפאסע געקאכט איזט: זא זאלל עס געשייערט אונד מיט וואסער אויסגעשפילט ווערדען. (כב) אללעס מאנגליכע אונטער דען פריעסטערן דארף עס עססען, עס איזט האכהייליג. (כג) יעדעס זינדאפפער, פאן דעססען בלוט

רש"י

יִקְדָּשִׁי לְהִיזוֹת בְּמוֹתָ , אִם פָּסוּלָה תִּפְסֹל , וְאִם הִיא
 בְּשֵׁרָה תֹאכַל בְּהוֹמֵר שְׂפָה : וְאִשֶּׁר יִזְה מִדְּמָה עַל
 הַבְּגָד . וְאִם הִיזָה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד , אוֹתוֹ מָקוֹם הַדָּם
 הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזְה עָלֶיהָ תִּכְבֵּם בְּתוֹךְ הָעֹרָה : אֲשֶׁר
 יִזְה . יִהְיֶה נְזֵה , כְּמוֹ לֹא יִטָּה לְאַרְצֵי מְנַלָּם (אִיּוֹב ט"ו)
 יִהְיֶה נְטוּי : (כא) יִשְׁבֵּר . לְפִי שֶׁהַבְּלִיעָה שְׁנִבְלַעַת בּוֹ
 נַעֲשֶׂה נֹחֵר , וְהוּא הַדִּין לְכָל הַקֹּדְשִׁים : וּמִוֶּרֶק
 לְשׂוֹן יִתְמַרְוִקֵי הַנְּשִׁים " (אסתר ב') אֲשֶׁקֹּר "מִנְט
 בַּלְע"ז : וּמִוֶּרֶק וְשׁוֹטָף . לְפָלוֹט אֶת בְּלִיעָתוֹ : אֲכַל
 כָּלִי חָרָם לְמִדְּרָה הַפְּתוּב פֶּאֶן , שְׂאִינוֹ יוֹצֵא מִיַּדִּי
 דוֹפְיוֹ לְעוֹלָם : (כב) כָּל זָכָר בְּבִהְיִים יֹאכַל אוֹתָהּ .
 הֵא לְמִדְּרָה "שֶׁהַחַטָּא אוֹתָהּ" הָאֵמֹר לְמַעַלָּה לֹא
 לְהוֹצִיא שְׂאֵר הַפְּתָנִים , אֲלֵא לְהוֹצִיא אֶת שְׂאִינוֹ
 רְאוּי לְחַטּוּי : (כג) וְכָל חַטָּאת וְגו' . שְׂאֵם הַכְּנִים

מונד דמפאן מיינזויגט. יקדש ווירד זין בעהמנדעלט וויז דמסזעלבע (זי' קבען וו. י"ח) ואשר יזה מדמה. ווען ספאן בלוטע עטוועטט מוין דמס קלייד טפריטלט, זין זאלן דעזע בלוטטעלע מיט טעופעל-ספחהקע געוועטען ווערדען. אשר יזה. וועלכעס געטפריטלט ווירד, גלייך (מיזט ט"ו כ"ט) לא יטה לארץ מנלם, מונד ברייטעט זיך ניכט אויס מיט זמנדע" (כא) ישבר. ווייל דמס מיינגע-זויגטע גלייך נותר (מיבערגעבליעכענעס) בעטרמכטעט ווירד, דמסזעלבע גילט ביז מלוען הייליגען קפערן, ומורק גלייך: (מסתר ב' י"ב) תמרוקי הנשים, רייניגונגס-מיטטעל דער פרויען" ומורק ושוטף. דמזיט דמס מיינגעזויגטע ריין אויסגעזמנדערט ווערדע, מיין מירדענעס געטירכ פבער, ווירד מונס היער געלעהרט (מוס לעברמכען ווערדען), ווייל דמס מיינגעזויגטע ניכט הערויס-געברמכט ווירד. (כב) כל זכר בבהנים וגו'. היערויס פמלגט, דמס דמס קבען ערוועהנטע המחטא אוחה ניכט דיז מיריגען פריעסטער אויסטליעטט, זמכ-דערן דעניעניגען נור, דער בייט קפערדיענטע ניכט געמיינגעט וומר. (כג) וכל חטאת. ווען יעמנד מיין זמלכעס זינדקפער מיין דמס מינערסטע ברינגט, דעסטען בלוט מיין דען מייסטערן מלמכ געברמכט ווערדען זמלועט,